

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KATOWICACH

LKA.410.5.5.2024

Pan
Jarosław Wieszołek
Prezes Zarządu

Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.
w Bytomiu
ul. Strzelców Bytomskich 207
41-914 Bytom

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/058 - Wprowadzanie do rzek zasolonych wód z kopalń węgla kamiennego województwa śląskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu ¹ , ul. Strzelców Bytomskich 207, 41-914 Bytom
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Wieszołek, Prezes Zarządu, od 2 kwietnia 2024 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: – Janusz Gałkowski, Prezes Zarządu, od 26 października 2018 r. do 22 października 2021 r.³, – Radosław Wojtas, Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiki i Finansów od 23 października 2021 r. do 21 listopada 2021 r.⁴, – Janusz Smoliło, Prezes Zarządu od 22 listopada 2021 r. do 5 marca 2024 r.⁵, – Radosław Wojtas, p.o. Prezes Zarządu i Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiki i Finansów od 6 marca 2024 r. do 1 kwietnia 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania podejmowane w celu uzyskania pozwoleń wodnoprawnych/ zintegrowanych oraz zakres obowiązujących pozwoleń. 2. Realizacja obowiązków wynikających z pozwoleń wodnoprawnych/ zintegrowanych oraz podejmowanie działań w celu ograniczenia negatywnych skutków dla środowiska wodnego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁶
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Monika Bukowiec, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/134/2024 z 17 czerwca 2024 r. 2. Katarzyna Miszczak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/135/2024 z 17 czerwca 2024 r. 3. Witold Wilk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/133/2024 z 17 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: *SRK lub Spółka*.

² W skład Zarządu SRK w ww. okresie wchodzili ponadto: Mariusz Jończyk – Wiceprezes Zarządu ds. Zasobów Mieszkaniowych i Odwadniania Kopalń, Andrzej Płonka – Wiceprezes Zarządu ds. Likwidacji Kopalń i Gospodarki Majątkiem (od 22 kwietnia 2024 r.), Anna Bińkowska – Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiki i Finansów (od 6 maja 2024 r.).

³ W skład Zarządu SRK w ww. okresie wchodzili ponadto: Beata Barszczowska – Wiceprezes ds. Ekonomiki i Finansów (do 22 lipca 2020 r.), Jacek Szuścik – Wiceprezes Zarządu ds. Likwidacji Kopalń (do 8 marca 2019 r.), Wojciech Frank – Wiceprezes Zarządu ds. Gospodarki Mieszkaniowej (do 30 czerwca 2019 r.), Stanisław Konsek – Wiceprezes Zarządu ds. Likwidacji Kopalń (od 12 kwietnia 2019 r. do 22 lipca 2020 r.), Radosław Wąsik – Wiceprezes Zarządu ds. Gospodarki Mieszkaniowej (od 1 lipca 2019 r. do 22 lipca 2020 r.), Radosław Wojtas – Wiceprezes ds. Ekonomiki i Finansów (od 23 lipca 2020 r.), Janusz Smoliło – Wiceprezes Zarządu ds. Likwidacji Kopalń (od 23 lipca 2020 r.).

⁴ W skład Zarządu SRK w ww. okresie wchodzili ponadto: Janusz Smoliło – Wiceprezes Zarządu ds. Likwidacji Kopalń (do 21 listopada 2021 r.).

⁵ W skład Zarządu SRK w ww. okresie wchodzili ponadto: Radosław Wojtas – Wiceprezes ds. Ekonomiki i Finansów, Marek Pieszczyk – Wiceprezes ds. Likwidacji Kopalń (od 7 marca 2022 r.), Piotr Bojarski – Wiceprezes Zarządu ds. Zasobów Mieszkaniowych i Zamówień (od 15 marca 2022 r.), Adam Smoliński – Wiceprezes Zarządu (od 24 kwietnia 2023 r.) i Wiceprezes Zarządu ds. Innowacji Technologicznych i Zamówień (od 1 maja 2023 r.).

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁷ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2020-2023 w SRK obowiązywało 60 pozwoleń wodnoprawnych, z tego 31 na usługi wodne, tj. odwadnianie zakładów górniczych, 27 na szczególne korzystanie z wód poprzez odprowadzanie wód kopalnianych do cieków powierzchniowych oraz dwa pozwolenia na wykonanie urządzeń wodnych. Wszystkie wnioski o wydanie pozwoleń wodnoprawnych Spółka złożyła do organów właściwych w sprawie pozwoleń odpowiednio przed terminem zakończenia obowiązujących pozwoleń, a w przypadku konieczności uzupełnienia wniosku, uzupełnień dokonywano terminowo i zgodnie z wezwaniem - za wyjątkiem jednego przypadku.

W dziewięciu pozwoleniach wodnoprawnych na odwadnianie i odprowadzanie wód kopalnianych, wydanych dla SRK w okresie objętym kontrolą, dane w zakresie ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych, częstotliwości i sposobu dokonywania pomiarów w przeważającej liczbie przypadków były tożsame z danymi zawartymi we wnioskach.

Organ wydający pozwolenie wodnoprawne odmówił Spółce w jednym przypadku wydania pozwolenia wodnoprawnego, z uwagi na potencjalne naruszenie ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, zgodnie z art. 396 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne⁸ oraz w związku z faktem, iż projektowany sposób korzystania z wód nie spełniał wymagań ochrony zdrowia ludzi, środowiska i ochrony przyrody (art. 396 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy)⁹.

Spółka przestrzegała limitów określonych w pozwoleniach wodnoprawnych dotyczących ilości i jakości zrzucanych ścieków, bowiem na 19 pompowni wchodzących w jej skład, tylko dwie pompownie (PG Saturn i PG Grodziec) w jednym roku (2021 r. - na cztery lata objęte kontrolą) przekroczyły dopuszczalne ilości zrzutu ścieków na rok odpowiednio o 0,25% i 7,0%. Natomiast, w przypadku jednej pompowni (PS Centrum) wystąpiły przekroczenia określonych w pozwoleniu wodnoprawnym limitów stężeń chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄). W okresie od stycznia 2020 r. do października 2021 r. stwierdzono dziewięć takich przypadków w odniesieniu do limitu stężenia Cl (przekroczenie od 20,0% do 143,8%) i cztery przypadki w odniesieniu do limitu stężenia SO₄ (przekroczenie od 28,4% do 41,3%).

Wystąpiły również przypadki niezachowania wymaganej częstotliwości przeprowadzania analiz jakości wód z odwadniania niektórych zakładów górniczych (PS Śląsk, PS Boże Dary i PS Mysłowice-Wesoła I) oraz przypadki poboru próbek tych wód w nieregularnych odstępach czasu (PS Dębieńsko, PS Śląsk, PG Wieczorek II i PS Centrum), tj. niezgodnie z § 5 ust. 7 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych¹⁰.

Zadania określone w 26 pozwoleniach wodnoprawnych na 27 wydanych dla SRK, związanych z właściwym utrzymaniem cieków naturalnych oraz działań służących poprawie stanu zasobów ryb lub uczestniczenia w kosztach zarybiania wód powierzchniowych Spółka wykonywała rzetelnie, za wyjątkiem braku informowania Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich Nadzoru Wodnego

⁷ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, ze zm., dalej: *ustawa pw.*

⁹ Odmowa nie była związana z niewywiązywaniem się przez Spółkę z obowiązków wynikających z dotychczas wydanych pozwoleń.

¹⁰ Dz. U. poz. 1311, dalej: *rozporządzenie w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.*

w Gliwicach¹¹ o wykonaniu prac utrzymaniowych w przypadku trzech z czterech pompowni do tego zobowiązanych.

W celu łagodzenia skutków negatywnych oddziaływań na środowisko wodne Spółka w przypadku jednej pompowni - PS Centrum, dla której określono takie obowiązki w pozwoleniu wodnoprawnym, wykonywała je w zakresie zmniejszenia ilości pompowanej wody w wyniku podniesienia poziomu wody w wyrobiskach i zrobach oraz wykorzystywania części wód do własnych celów technologicznych. W okresie objętym kontrolą Spółka zaprzestała również odprowadzania wód kopalnianych przez dwie pompownie¹² a także doprowadziła do retencjonowania wody w wyrobiskach dwóch likwidowanych zakładów górniczych¹³, co okresowo skutkowało zmniejszonym wprowadzaniem wód dołowych do cieków powierzchniowych.

Spółka monitorowała stan techniczny urządzeń wodnych w czasie ich użytkowania, poddając ich kontrolom co najmniej raz w roku i raz na 5 lat, za wyjątkiem pięciu urządzeń należących do czterech pompowni – PS Śląsk i PS Mysłowice Wesola I (w latach 2020-2022), PS Centrum (w latach 2020-2023) i PS Boże Dary (w 2022 r.). Wystąpiły również przypadki braku dokonania wpisów po przeprowadzonych kontrolach jednorocznych (w przypadku urządzeń wodnych czterech pompowni) i kontrolach pięcioletnich (w przypadku urządzeń trzech pompowni), a także nieprowadzenia ksiąg obiektów budowlanych dla dwóch urządzeń wodnych w PS Centrum (w latach 2020-2023) i PS Mysłowice-Wesola (w latach 2020-2022). Pracownicy Oddziału CZOK nie dokonali również rzetelnego rozpoznania potrzeb w zakresie konieczności przeprowadzenia okresowych kontroli stanu technicznego urządzeń i instalacji odwodniania.

Zarówno w przygotowywanych przez SRK sprawozdaniach OS-3 przekazywanych do GUS za poszczególne lata 2020-2023 jak i kwartalnych sprawozdaniach G-09.10 za te lata, przekazywanych do ARP, dane dotyczące ilości oraz jakości ścieków wykazywane były nierzetelnie. W zakresie ilości dane te były zaniżane w poszczególnych sprawozdaniach od 0,002% do 11,8% bądź zawyżane od 0,03% do 476,2% w stosunku do danych prawidłowych, a w zakresie ilości ładunków zanieczyszczeń dane były zaniżane od 0,6% do 15,6% bądź zawyżane od 0,2% do 26,6% w stosunku do danych prawidłowych.

Spśród 72 informacji przekazanych do organu wydającego pozwolenia wodnoprawne, na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy pw, dotyczących wyników przeprowadzonych pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód w zakresie określonym w tych pozwoleniach wystąpiły dwa przypadki opóźnień w ich przekazaniu, a w siedmiu przypadkach informacje w ww. zakresie Spółka przekazała w formie i układzie niezgodnym z określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia ws. formy i układu przekazywanych wyników i pomiarów. W przypadku ww. informacji dotyczących pięciu pompowni Spółka przekazała organom wydającym pozwolenie wodnoprawne nierzetelne dane dotyczące sumy ilości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, nieznacznie zaniżając ich wartości od 0,001% do 0,09% bądź zawyżając od 0,003% do 2,2% w stosunku do prawidłowych danych.

Spółka nie wypełniała prawidłowo obowiązku przekazywania do WIOŚ półrocznych i rocznych wyników ciągłych pomiarów ilościowych i jakościowych zrzucanych wód, na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy pw, tj. nie przekazała w terminie 30 dni od dnia zakończenia półrocza, w którym pomiary zostały wykonane dla 19 pompowni za I półrocze 2020 r., 18 pompowni za I półrocze 2021 r., pięciu pompowni za 2022 r. i 17 pompowni za 2023 r. Natomiast informacji rocznych w terminie do dnia

¹¹ Dalej: *PGW WP NW w Gliwicach*.

¹² PS Powstańców Śląskich – Bytom I i PG Grodziec.

¹³ Kopalni „Śląsk” i kopalni Wieczorek II.

31 stycznia roku następującego po roku kalendarzowym, w którym pomiary zostały wykonane, SRK nie przekazała dla sześciu pompowni za lata 2020-2021, czterech pompowni za 2022 r. i 17 pompowni za 2023 r. Ponadto w czterech rocznych informacjach dla trzech pompowni przekazanych WIOŚ (jednej za 2020 r. i trzech za 2022 r.) SRK wykazała nierzetelne dane, zawyżając ich wartości od 0,04% do 16,3% w stosunku do prawidłowych danych.

Nieprawidłowości stwierdzono również w zakresie przekazywanych PGW WP danych dotyczących ilości wprowadzanych ścieków do wód lub do ziemi oraz danych dotyczących sumy jonów chlorków i siarczanów zawartych w tych wodach, w kwartalnych oświadczeniach podmiotu obowiązującego do ponoszenia opłat za usługi wodne, w celu ustalenia wielkości pomocy publicznej przyznawanej Spółce z tytułu zwolnienia z tych opłat, na podstawie art. 10 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa. Skutkiem wykazania błędnych danych w ww. oświadczeniach było zawyżenie naliczonych opłat zmiennych za usługi wodne i tym samym wielkości pomocy publicznej dla Spółki łącznie o kwotę 303 503,0 zł za 2020 r., 9 898,0 zł za 2022 r. i 39 087,0 zł za 2023 r. oraz zaniżenie tych opłat i tym samym pomocy publicznej za 2021 r. w łącznej kwocie 128 917,0 zł.

Pozostałe nieprawidłowości dotyczyły:

- niedochowania w jednym przypadku obowiązku wynikającego art. 411 ust. 3 ustawy pw - Spółka nie wystąpiła do organu wydającego pozwolenia wodnoprawne o przejęcie jako następcy prawnego praw i obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego na odwadnianie KWK „Pokój”;
- wystąpienia do organu wydającego pozwolenia wodnoprawne o przejęcie jako następcy prawnego praw i obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego na odwadnianie po upływie ponad 3 lat od dnia przejścia KWK „Wujek” Ruch „Śląsk”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane w celu uzyskania pozwoleń wodnoprawnych/zintegrowanych oraz zakres obowiązujących pozwoleń

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2020-2023 w SRK wody z odwadniania zakładów górniczych¹⁵, odprowadzane do wód powierzchniowych pompowane były za pomocą pompowni stacjonarnych¹⁶ i pompowni głębinowych¹⁷.

(akta kontroli tom II str. 1-7, 30-35)

¹⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁵ Przez wody z odwadniania zakładów górniczych należy rozumieć wody pochodzące z odwadniania zakładów wydobywających kopaliny podstawowe i pospolite (w tym zamkniętych obiektów górniczych) w związku z koniecznością zapewnienia ich użytkowania lub istnienia (zabezpieczenia przed zalaniem). Źródło: *Zeszyt metodologiczny. Ochrona Środowiska*, GUS, Warszawa 2020 r., str. 55.

¹⁶ W 2020 r. SRK posiadała 13 pompowni stacjonarnych (dalej: PS), z tego siedem pompowni: 1) PS Siemianowice-Bańgów, 2) PS Siemianowice-Chorzów, 3) PS Szombierki, 4) PS Pstrowski, 5) PS Dębieńsko, 6) PG Jan Kanty i 7) PS Powstańców Śląskich - Bytom I, funkcjonowało w ramach Oddziału SRK Centralnego Zakładu Odwadniania Kopalń w Czeladzi (dalej: CZOK), a pozostałe sześć pompowni: 1) PS Mysłowice-Wesoła I, 2) PS Centrum, 3) PS Boże Dary, 4) PS Makoszowy, 5) PS Śląsk, 6) PG Wieczorek II, funkcjonowały w ramach odrębnych Oddziałów wchodzących w skład SRK. W sierpniu 2020 r. PS Powstańców Śląskich - Bytom I zaprzestała pompowania wód dołowych. W 2022 r. do struktury Oddziału CZOK włączono PS Boże Dary i PS Śląsk. W 2023 r. do CZOK włączono kolejne dwie pompownie, tj. PS Mysłowice-Wesoła I i PS Makoszowy, a pompownia Wieczorek II zmieniła system głównego odwadniania ze stacjonarnego na głębinowy (dalej: PG Wieczorek II).

¹⁷ W latach 2020 – 2022 SRK posiadała 6 pompowni głębinowych (dalej: PG): 1) PG Saturn, 2) PG Katowice, 3) PG Niwka-Modrzejów, 4) PG Grodziec, 5) PG Kleofas i 6) PG Gliwice, które funkcjonowały w ramach Oddziału CZOK. W 2023 r. wyłączono z użytku PG Grodziec, a w ramach odrębnego Oddziału Spółki rozpoczęła funkcjonowanie PG Wieczorek II.

W latach 2020-2023 Spółka wody z odwadniania zakładów górniczych:

- odprowadziła bezpośrednio do wód powierzchniowych w łącznej ilości 328 175,8 tys. m³ ¹⁸, z tego w poszczególnych latach: 82 098,23 tys. m³ w 2020 r. ¹⁹, 83 598,63 tys. m³ w 2021 r. ²⁰, 83 314,59 tys. m³ w 2022 r. ²¹ i 79 164,35 tys. m³ w 2023 r. ²² przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości 234 156,4 Mg w 2020 r. ²³,

¹⁸ Z tego: (1) PG Saturn do rz. Brynicy w km 7+990, prawego dopływu rz. Czarnej Przemszy, tj.: 14 231,04 tys. m³ w 2020 r., 15 807,79 tys. m³ w 2021 r., 15 540,64 tys. m³ w 2022 r., 15 072,36 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 8 654,90 Mg w 2020 r., 7301,40 Mg w 2021 r., 9 434,90 Mg w 2022 r. i 7 363,60 Mg w 2023 r.; (2) PG Katowice do potoku Rawa w km 6+888,9, prawego dopływu rz. Brynicy: 2 281,20 tys. m³ w 2020 r., 2 329,64 tys. m³ w 2021 r., 2 327,07 tys. m³ w 2022 r., 2 289,48 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 3 641,80 Mg w 2020 r., 3 699,60 Mg w 2021 r., 4 149,10 Mg w 2022 r., 3 078,80 Mg w 2023 r.; (3) PG Nivka-Modrzejów do rz. Czarnej Przemszy w km 24+450 (na rzędnej dna 241,22 m n.p.m.), tj.: 5 291,32 tys. m³ w 2020 r., 5 379,77 tys. m³ w 2021 r., 5 597,51 tys. m³ w 2022 r., 5 309,76 tys. m³ w 2023 r. przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 22 113,50 Mg w 2020 r., 23 160,70 Mg w 2021 r., 24 714,50 Mg w 2022 r., 20 035,20 Mg w 2023 r.; (4) PG Grodziec do potoku Wielonka w km 1+600, dopływu rz. Brynicy tj.: 903,01 tys. m³ w 2020 r., 1 123,39 tys. m³ w 2021 r., 472,54 tys. m³ w 2022 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 658,50 Mg w 2020 r., 715,20 Mg w 2021 r., 258,10 Mg w 2022 r.; (5) PG Kleofas do potoku Rawa w km 12+800, dopływu rz. Brynicy, tj.: 2 272,86 tys. m³ w 2020 r., 1 952,21 tys. m³ w 2021 r., 2 463,89 tys. m³ w 2022 r., 2 343,12 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 3 901,70 Mg w 2020 r., 2 644,0 Mg w 2021 r., 4 458,70 Mg w 2022 r., 3685,0 Mg w 2023 r.; (6) PG Gliwice do rz. Kłodnicy w km 50+227 tj.: 2 469,80 tys. m³ w 2020 r., 2 279,10 tys. m³ w 2021 r., 2 758,36 tys. m³ w 2022 r., 2 267,30 tys. m³ w 2023 r. przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 20 681,80 Mg w 2020 r., 17 599,80 Mg w 2021 r., 22 420,20 Mg w 2022 r., 18 225,10 Mg w 2023 r.; (7) PS Siemianowice-Bańgów za pośrednictwem Rowu Michałkowickiego do rz. Brynicy w km 11+100 tj.: 4 317,72 tys. m³ w 2020 r., 5 581,17 tys. m³ w 2021 r., 5 796,29 tys. m³ w 2022 r., 5 563,29 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 4 010,20 Mg w 2020 r., 4 366,20 Mg w 2021 r., 4 647,60 Mg w 2022 r., 4 487,20 Mg w 2023 r.; (8) PS Siemianowice-Chorzów do potoku Rowu Granicznego w km 2+529, lewobrzeżnego dopływu rz. Bytomki, tj.: 7 270,28 tys. m³ w 2020 r., 7 015,49 tys. m³ w 2021 r., 7 118,79 tys. m³ w 2022 r., 7 029,79 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 16 812,20 Mg w 2020 r., 17 839,30 Mg w 2021 r., 18 295,20 Mg w 2022 r., 15 936,0 Mg w 2023 r.; (9) PG Jan Kanty do rz. Przemszy w km 19+000 tj.: 10 175,41 tys. m³ w 2020 r., 9 722,18 tys. m³ w 2021 r., 8 919,54 tys. m³ w 2022 r., 8 708,73 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości 4 855,50 Mg w 2020 r., 4 784,50 Mg w 2021 r., 4 544,60 Mg w 2022 r., 4 314,20 Mg w 2023 r.; (10) PS Pstrowski poprzez wylot rowu „C” do rz. Bytomki w km 10+693 (od marca 2022 r. w km 10+640) tj.: 7 776,97 tys. m³ w 2020 r., 7 679,19 tys. m³ w 2021 r., 7 633,76 tys. m³ w 2022 r., 6 498,24 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 34 507,40 Mg w 2020 r., 29 149,0 Mg w 2021 r., 32 030,50 Mg w 2022 r., 23 541,20 Mg w 2023 r.; (11) PS Szombierki do rz. Bytomki w km 15+900, tj.: 3 293,07 tys. m³ w 2020 r., 3 588,88 tys. m³ w 2021 r., 2 841,97 tys. m³ w 2022 r., 2 205,93 tys. m³, przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 19 147,90 Mg w 2020 r., 18 228,80 Mg w 2021 r., 13 903,40 Mg w 2022 r., 5 213,80 Mg w 2023 r.; (12) PS Powstańców Śląskich - Bytom I w km 5+000 cieku Szarlejka, tj.: 523,10 tys. m³ w 2020 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) w ilości: 2 122,90 Mg; (13) PS Dębieńsko do rz. Bierawki w km 44+070, tj.: 4 426,23 tys. m³ w 2020 r., 4 440,48 tys. m³ w 2021 r., 4 402,80 tys. m³ w 2022 r., 4 274,79 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 30 489,70 Mg w 2020 r., 26 339,0 Mg w 2021 r., 27 716,30 Mg w 2022 r., 27 114,0 w 2023 r.; (14) PS Centrum w km 22+354 rz. Bytomki (od grudnia 2021 r. w km 22+065), tj.: 4 960,53 tys. m³ w 2020 r., 4 972,24 tys. m³ w 2021 r., 5 845,25 tys. m³ w 2022 r., 7 053,55 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 20 476,90 Mg w 2020 r., 15 546,0 Mg w 2021 r., 23 606,40 Mg w 2022 r., 23 997,60 Mg w 2023 r.; (15) PG Wieczorek II do potoku Bolina Południowa I w km 1+050 (wylot W-1) i w km 0+900 (wylot W-2), wpadającego do rz. Czarnej Przemszy (przy czym w latach 2020-2021 wody dolowe odprowadzano wylotem W-1 i W-2, a od 2022 r. tylko wylotem W-2), tj.: 2 499,58 tys. m³ w 2020 r., 2 768,84 tys. m³ w 2021 r., 2 654,39 tys. m³ w 2022 r., 1 042,39 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 11 561,20 Mg w 2020 r., 13 042,80 Mg w 2021 r., 11 718,0 Mg w 2022 r., 4 324,30 Mg w 2023 r.; (16) PS Boże Dary do rz. Mlecznej w km 13+450, wpływającej do rz. Gostynia tj.: 6 132,70 tys. m³ w 2020 r., 6 549,13 tys. m³ w 2021 r., 6 567,12 tys. m³ w 2022 r., 6 987,20 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 5 322,40 Mg w 2020 r., 5 888,70 Mg w 2021 r., 6 006,30 Mg w 2022 r., 6 110,10 Mg w 2023 r.; (17) PS Śląsk do rz. Kłodnicy w km 72+460, tj.: 1 035,38 tys. m³ w 2020 r., 52,90 tys. m³ w 2021 r., 46,38 tys. m³ w 2022 r., 192,28 tys. m³, przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 10 895,0 Mg w 2020 r., 189,60 Mg w 2021 r., 430,50 Mg w 2022 r., 1 799,0 Mg w 2023 r., 18) PS Mysłowice-Wesoła I do rz. Przemszy w km 24+350, tj.: 1 112,60 tys. m³ w 2020 r., 1 161,57 tys. m³ w 2021 r., 1 157,10 tys. m³ w 2022 r., 1 237,03 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 3 275,70 Mg w 2020 r., 4 074,90 Mg w 2021 r., 3 418,20 Mg w 2022 r., 4 266,10 Mg w 2023 r.; (19) PS Makoszowy do rz. Czarniawki w km 2+400, prawobrzeżnego dopływu Kłodnicy, tj.: 1 125,43 tys. m³ w 2020 r., 1 194,67 tys. m³ w 2021 r., 1 171,20 tys. m³ w 2022 r., 1 089,12 tys. m³ w 2023 r., przy zawartości ładunków chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) odpowiednio w ilości: 11 027,20 Mg w 2020 r., 10 318,0 Mg w 2021 r., 10 556,90 Mg w 2022 r., 9 169,50 Mg w 2023 r.

¹⁹ Z tego wody kopalnianie odprowadzone do dopływów w obszarze dorzecza: Wisły – 49 740,54 tys. m³, Odry – 32 357,69 tys. m³.

²⁰ Z tego wody kopalnianie odprowadzone do dopływów w obszarze dorzecza: Wisły – 52 375,69 tys. m³, Odry – 31 222,94 tys. m³.

²¹ Z tego wody kopalnianie odprowadzone do dopływów w obszarze dorzecza: – Wisły – 51 496,09 tys. m³, Odry – 31 818,51 tys. m³.

²² Z tego wody kopalnianie odprowadzone do dopływów w obszarze dorzecza: – Wisły – 48 553,36 tys. m³, Odry – 30 610,99 tys. m³.

²³ Z tego z obszaru dorzecza do: Wisły – 70 118,30 Mg, Odry – 164 038,10 Mg.

204 907,6 Mg w 2021 r.²⁴, 222 309,6 Mg w 2022 r.²⁵ i 182 660,3 Mg w 2023 r.²⁶;

(akta kontroli tom I str. 198, 528-548, tom II str. 623-650, tom IV str. 641, tom. V str. 224-228)

- wprowadziła do kolektora systemu OLZA²⁷ w łącznej ilości 1 567,20 tys. m³, z tego: 469,24 tys. m³ w 2020 r.²⁸, 555,09 tys. m³ w 2021 r.²⁹, 303,56 tys. m³ w 2022 r.³⁰ i 239,31 tys. m³ w 2023 r.³¹;

(akta kontroli tom II str. 53-162, tom IV str. 72-210, 643-645)

- wtłoczyła do nieczynnych wyrobisk³² w łącznej ilości 72,7 tys. m³, z tego: 10,4 tys. m³ w 2020 r., 15,8 tys. m³ w 2021 r., 21,9 tys. m³ w 2022 r. i 24,6 tys. m³ w 2023 r.;

(akta kontroli tom II str. 8-11, 22-23, 31, 625-643)

- zmagazynowała w zrobach poeksploatacyjnych w łącznej ilości 15 648,50 tys. m³ z tego: 4 664,5 tys. m³ w 2020 r., 3 341,0 tys. m³ w 2021 r., 3 449,0 tys. m³ w 2022 r. i 4 194,0 tys. m³ w 2023 r.;

(akta kontroli tom I str. 198)

- ponownie zagospodarowała w jednostce³³ w łącznej ilości 607,15 tys. m³, z tego: 405,93 tys. m³ w 2020 r.³⁴ i 201,22 tys. m³ w 2021 r.³⁵. W latach 2022-2023 Spółka nie zagospodarowała ponownie wód dołowych;

(akta kontroli tom II str. 14-16, tom IV str. 643-644)

- sprzedała do celów przemysłowych w łącznej ilości 10 179,43 tys. m³, z tego: 2 179,19 tys. m³ w 2020 r.³⁶, 2 490,18 tys. m³ w 2021 r.³⁷, 2 943,01 tys. m³ w 2022 r.³⁸ i 2 567,05 tys. m³ w 2023 r.³⁹ i technologicznych w łącznej ilości 975,41 tys. m³, z tego 544,54 tys. m³

²⁴ Z tego z obszaru dorzecza do: Wisły – 69 698,0 Mg, Odry – 135 209,50 Mg.

²⁵ Z tego z obszaru dorzecza do: Wisły – 73 350,0 Mg, Odry – 148 959,40 Mg.

²⁶ Z tego z obszaru dorzecza do: Wisły – 57 664,50 Mg, Odry – 124 996,20 Mg.

²⁷ Zasolone wody dołowe odbierało i odprowadzało poprzez system retencyjno-dozujący „Olza” do rzeki Odry Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. w ramach realizacji umów zawartych dla Oddziału: 1) KWK „Jas-Mos-Jastrzębie III” umowa nr e-RU:181900142 z dnia 6 grudnia 2019 r., umowa nr e-RU: 182000146 z dnia 21 grudnia 2020 r. wraz z aneksem nr 1 z dnia 8 lipca 2021 r., umowa nr e-RU: 182100111 z dnia 12 lipca 2021 r., umowa nr e-RU: 182100186 z dnia 14 grudnia 2021 r. wraz z aneksem nr 1 z dnia 31 marca 2022 r., umowa nr e-RU: 182200156 z dnia 23 sierpnia 2022 r., 2) KWK „Krupiński” umowa nr: 070900334 z dnia 2 kwietnia 2013 r. wraz z aneksami z dnia: 10 marca 2020 r., 18 lutego 2021 r., 9 lutego 2022 r., umowa nr e-RU: 202200092 z dnia 1 kwietnia 2022 r. wraz z aneksem nr 1 z dnia 10 maja 2023 r.

²⁸ Z Oddziału KWK: Jas-Mos -Jastrzębie III – 52,56 tys. m³, Krupiński– 416,68 tys. m³.

²⁹ Z Oddziału KWK: Jas-Mos -Jastrzębie III – 125,93 tys. m³, Krupiński– 429,16 tys. m³.

³⁰ Z Oddziału KWK: Jas-Mos -Jastrzębie III – 234,92 tys. m³, Krupiński– 68,64 tys. m³.

³¹ Z Oddziału KWK: Jas-Mos -Jastrzębie III – 159,71 tys. m³, Krupiński – 79,60 tys. m³.

³² Wody dołowe wykorzystano do podszadki hydraulicznej, tj. mieszaniny wody i materiału podsadzkiowego np. piasku, drobnego żwiru, żużlu, popiołów z elektrociepłowni i innych w odpowiedniej proporcji.

³³ Na cele instalacji przeciwpożarowej, uruchamiania pomp dołowych, zraszania wyrobisk i do prac porządkowych w wyrobiskach dołowych.

³⁴ Z Oddziału KWK: Wieczorek II – 66,13 tys. m³, Krupiński – 339,80 tys. m³.

³⁵ Z Oddziału KWK: Wieczorek II – 11,92 tys. m³, Krupiński – 189,30 tys. m³.

³⁶ Wody wypompowane przez: PG Jan Kanty – 1 039,81 tys. m³, odbiorca: Tauron Wytwarzanie S.A., Oddział Elektrownia Jaworzno III, PS Pstrowski – 15,05 tys. m³, odbiorca: Zakład Górniczy „SILTECH” Sp. z o.o., odbiorca: „Haldex” S.A., PS Boże Dary – 1 124,33 tys. m³, odbiorca: Tektura Opakowania Papier S.A.

³⁷ Wody wypompowane przez: PG Jan Kanty – 1 378,05 tys. m³, odbiorca: Tauron Wytwarzanie S.A., Oddział Elektrownia Jaworzno III, PS Pstrowski – 14,87 tys. m³, odbiorca: Zakład Górniczy „SILTECH” Sp. z o.o., PS Boże Dary – 1 097,26 tys. m³, odbiorca: Tektura Opakowania Papier S.A.

³⁸ Wody wypompowane przez: PG Jan Kanty – 1 857,99 tys. m³, odbiorca: Tauron Wytwarzanie S.A., Oddział Elektrownia Jaworzno III, PS Pstrowski – 17,68 tys. m³, odbiorca: Zakład Górniczy „SILTECH” Sp. z o.o., PS Boże Dary – 1 067,34 tys. m³, odbiorca: Tektura Opakowania Papier S.A.

³⁹ Wody wypompowane przez: PG Jan Kanty – 1 590,62 tys. m³, odbiorca: Tauron Wytwarzanie S.A., Oddział Elektrownia Jaworzno III, PS Pstrowski – 17,82 tys. m³, odbiorca: Zakład Górniczy „SILTECH” Sp. z o.o., PS Boże Dary – 958,61 tys. m³, odbiorca: Tektura Opakowania Papier S.A.

w 2020 r.⁴⁰, 291,86 tys. m³ w 2021 r.⁴¹, 96,45 tys. m³ w 2022 r., 42,56 tys. m³ w 2023 r.⁴²;

(akta kontroli tom II str.163-259, tom V str. 246-290, 322, 349-350, 397-422)

- przekazała innym odbiorcom w celu dalszego odprowadzenia do wód powierzchniowych⁴³ w łącznej ilości 5 708,42 tys. m³⁴⁴, z tego 580,42 tys. m³ w 2020 r., 1 915,71 tys. m³ w 2021 r., 1 591,50 tys. m³ w 2022 r. i 1 620,79 tys. m³ w 2023 r.;

(akta kontroli tom II str. 260-503)

- odprowadziła do systemu odwadniania PGG S.A.⁴⁵ w łącznej ilości 2 362,27 tys. m³ z tego 18,42 tys. m³ w 2020 r., 337,08 tys. m³ w 2021 r., 952,33 tys. m³ w 2022 r. i 1 054,44 tys. m³ w 2023 r.;

(akta kontroli tom II str. 509-596 tom V str. 349)

- uzdatniła do celów socjalno-bytowych⁴⁶ w łącznej ilości 571,07 tys. m³, z tego 528,05 tys. m³ w 2020 r. i 43,02 tys. m³ w 2021 r.

(akta kontroli tom II str. 592-594, tom V str. 351)

Za poszczególne lata 2020-2023 SRK, będąc podmiotem odprowadzającym ścieki, przekazała na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej⁴⁷ do Głównego Urzędu Statystycznego⁴⁸ sprawozdania

⁴⁰ Odbiorca:1) Polska Grupa Górnicza S.A. Katowice (dalej: PGG S.A.), która wykorzystywała wody dołowe pochodzące z odwodnienia Oddziałów SRK, tj. KWK „Boże Dary -Mysłowice -Wesoła I” Ruch „Mysłowice – Wesoła I” i KWK „Pokój I-Śląsk” Ruch Pokój w procesach technologicznych przy podszczepianiu i zmulaniu pyłów dymnicowych w ramach profilaktyki ppoż. – 399,08 tys. m³, 2) Zakład Górniczy EKO-PLUS Sp. z o.o., który wykorzystywał do celów podszczepowych i ppoż wody wypompowane przez: PS Powstańców Śląskich - Bytom I – 48,69 tys. m³, 3) „Haldex” S.A. wody wypompowane przez PS Szombierki – 0,47 tys. m³, 4) ZOWER Sp. z o.o., która wykorzystywała wody wypompowane przez PS Dębienisko na cele własne – 96,3 tys. m³.

⁴¹ Odbiorca:1) PGG S.A. wody dołowe pochodzące z odwodnienia Oddziałów: KWK „Boże Dary -Mysłowice -Wesoła I” Ruch „Mysłowice-Wesoła I” i KWK „Pokój I-Śląsk” Ruch Pokój –177,80 tys. m³, 2) ZOWER Sp. z o.o. wody wypompowane przez PS Dębienisko – 114,06 tys. m³.

⁴² W latach 2022-2023 wody wypompowane przez PS Dębienisko odbierała spółka ZOWER Sp. z o.o.

⁴³ W ramach realizacji umów i porozumień zawartych przez Oddziały Spółki: 1) CZOK w zakresie odwadniania wyrobisk Rejonu „Anna” i odprowadzania wód kopalnianych do rzeki Nacyny w latach 2020-2023 przez PGG S.A. Oddział KWK ROW Ruch „Rydultowy”, tj. umowy nr e-RU 062000027 z dnia 1 kwietnia 2020 r., porozumienia o nr e-RU: 062000084 z dnia 6 maja 2020 r., porozumienia LRU: 502100784 z dnia 20 maja 2021 r., umowy nr e-RU: 502100292 z dnia 1 kwietnia 2021 r., umowy nr e-RU: 062100302 z dnia 28 października 2021 r., umowy nr e-RU: 062300007 z dnia 30 grudnia 2022 r., 2) KWK „Boże Dary-Mysłowice-Wesoła I” Ruch „Boże Dary” w zakresie świadczenia przez PGG S.A. Oddział KWK Staszic-Wujek w okresie od 14 sierpnia 2020 r. do 31 grudnia 2023 r. usług polegających na odbiorze wód dołowych pochodzących z otamowanych wyrobisk poziomu 600 m Oddziału CZOK PS „Boże Dary” spływających na poziom 720 m KWK Staszic-Wujek i ich odprowadzaniu poprzez system głównego odwadniania, tj. umowa nr: e-RU: 112000111 z dnia 29 września 2020 r., umowa nr e-RU: 062300225 z dnia 14 sierpnia 2023 r., 3) CZOK w zakresie odbioru w okresie od 7 lutego 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. wody pochodzącej z rejonu przygranicznego SRK S.A. PS Makoszowy, wypompowanej za pomocą pompowni polowej zabudowanej w chodniku wentylacyjnym i ich odprowadzeniu przez system głównego odwadniania PGG S.A. Oddział KWK „Sośnica” do kanału Z-1, tj. umowy nr e-RU: 062300313 z dnia 11 grudnia 2023 r. oraz ugody z dnia 2 października 2024 r., 4) CZOK w zakresie świadczenia przez WĘGŁOKOKS KRAJ Sp. z o.o. KWK „Bobrek-Piekary” Ruch „Bobrek” w okresie od 1 czerwca 2020 r. do 31 grudnia 2023 r. usług polegających na odbiorze wód kopalnianych z byłej KWK „Powstańców Śląskich - Bytom I” i ich odprowadzeniu do rzeki Bytomki poprzez system głównego odwadniania tj. umowy nr e-RU: 062000094 z dnia 10 lipca 2020 r., umowy nr e-RU: 062100367 z dnia 28 grudnia 2021 r. i umowy nr e-RU: 062300004 z dnia 5 stycznia 2023 r.,

⁴⁴ Do odbiorców: PGG S.A. łącznie – 1 297,66 tys. m³, WĘGŁOKOKS KRAJ Sp. z o.o. – 4 410,76 tys. m³.

⁴⁵ W ramach realizacji umów i porozumienia w zakresie odpłatnego odprowadzania z obszaru Oddziału KWK „Pokój I-Śląsk” Ruch Pokój (od 2023 r. Oddział KWK „Pokój I-Pokój II”) systemem odwadniania PGG S.A. Oddziału KWK Ruda wody dopływającej do chodników wodnych Oddziału KWK Ruda Ruch Bielszowice w okresie od 1 lutego 2020 r. do 31 grudnia 2023 r., tj. umowy nr e-RU: 192000013 z dnia 4 lutego 2020 r., umowy nr e-RU: 192100014 z dnia 25 stycznia 2021 r. wraz z porozumieniem z dnia 2 sierpnia 2021 r., umowy nr e-RU: 192200108 z dnia 30 grudnia 2022 r.

⁴⁶ Przy zastosowaniu dwustopniowego układu odwróconej osmozy z systemem wstępnej filtracji w Stacji Uzdatniania Wód Dołowych Oddziału KWK „Pokój I” funkcjonującej do końca I kwartału 2021 r. Woda pitna zużywana była przez SRK S.A. Oddział KWK „Pokój I” i PGG S.A. KWK Ruda Ruch Pokój.

⁴⁷ Dz. U. z 2024 r. poz.1799. Dalej: *ustawa o Sp.*

⁴⁸ Dalej: *GUS.*

o gospodarowaniu wodą, ściekach i ładunkach zanieczyszczeń OS-3⁴⁹ dla 20 pompowni za 2020 r. i dla 19 pompowni za lata 2021-2023.

Analiza porównawcza danych dotyczących ilości ścieków⁵⁰ odprowadzanych do wód powierzchniowych z odwadniania zakładów górniczych oraz danych dotyczących ładunków zanieczyszczeń, wykazanych w ww. sprawozdaniach z dokumentacją potwierdzającą wykonanie pomiarów ilościowych i jakościowych wykazała, że poszczególne oddziały SRK w 72 sprawozdaniach (100 % populacji) wykazały nierzetelne dane, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom I str. 169, 549-552, tom II str. 598-599, 605, 610, 615, 620, 623-624, 629, 634, 639, 644, tom IV str. 742-743)

Za poszczególne lata 2020-2023, Spółka na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy o Sp oraz rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na ww. lata⁵¹ przekazała do Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. Oddziału w Katowicach⁵² sprawozdania G-09.10 o skutkach środowiskowych działalności górnictwa węgla kamiennego⁵³. Raportowane ilości wód dołowych odprowadzonych do wód powierzchniowych oraz ilości ładunków jonów chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄) w sprawozdaniach za ww. lata różniły się od rzeczywistych ilości ścieków odprowadzonych przez SRK i zawartych w nich ładunków soli, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom I str. 59-74, tom II str. 598-599, 621-622, 645-683)

Według informacji Kierownika Działu Mierniczo-Geologicznego⁵⁴ Oddziału CZOK oraz Głównego Inżyniera ds. Mierniczo-Geologicznych, należące do Spółki PS posiadały zbiorniki/osadniki⁵⁵, dla których szacowana pojemność retencyjna wynosiła od ≈3 tys.m³ do ≈70 tys.m³, a długość okresu, w którym mogło nastąpić całkowite zatrzymanie wprowadzania wód dołowych do wód powierzchniowych określono od ≈1 doby do ≈20 dni. Przy czym podkreślono, że (...) *zbiorniki wodne i osadniki (...) znajdują się na drodze spływu zrzucanych wód lub są pomijane i pełnią funkcję przepływową. (...) Aby je można było wykorzystać do retencji wód, w niektórych przypadkach należałoby wykonać ich remont, wyczyścić i zutylizować osady. Są to bardzo kosztowne roboty, ponieważ osady z wód kopalnianych kwalifikowane są do odpadów niebezpiecznych.*

⁴⁹ Obowiązek statystyczny do sporządzania sprawozdania nałożono na jednostki, które pobrały z ujęć własnych rocznie 5 000 m³ i więcej wody podziemnej albo 20 000 m³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadziły rocznie 20 000 m³. Dalej: *sprawozdania OS-3*.

⁵⁰ Rozumianych jako wody z odwadniania zakładów górniczych.

⁵¹ Odpowiednio na 2020 r. - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 października 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 2366), na 2021 r. - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 2020 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 2062), na 2022 r. - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 listopada 2021 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2303) i na 2023 r. - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2453).

⁵² Dalej: *ARP*.

⁵³ Dalej: *sprawozdanie G-09.10*.

⁵⁴ Dalej: *Kierownik Działu TMG*.

⁵⁵ Tj. 1) PS Pstrowski posiadała zbiornik Ws-74/86 o całkowitej pojemności 100,0 tys. m³, szacowanej pojemności retencyjnej/czasie retencji - 40 tys. m³/2 doby, który był wypełniony w ok. 60 %, a koszt czyszczenia i utylizacji osadów oszacowano na 10÷15 mln. zł, 2) PS Makoszowy wyposażona w osadnik wód dołowych Ws 30 o całkowitej pojemności 220,0 tys. m³, szacowanej pojemności retencyjnej /czasie retencji - 50 tys. m³/20 dni, którego stan techniczny oceniono jako dobry, bez zanieczyszczeń, 3) PS Mysłowice-Wesoła I posiadała zbiornik żelbetowy (osadnik nr 1, 2, 3) o całkowitej pojemności 3,0 tys. m³, szacowanej pojemności retencyjnej 3,0 tys. m³, którego stan techniczny oceniono jako dobry, bez zanieczyszczeń, 4) PS Boże Dary posiadała osadniki centralne (komora A i komora C) o całkowitej pojemności 77,0 tys. m³, szacowanej pojemności retencyjnej/czasie retencji - 70 tys. m³/3 doby, które były sprawne i wyczyszczone, 5) PS Centrum wyposażona w osadniki (28c1, 28c2, 28c3) o całkowitej pojemności 159,2 tys. m³, szacowanej pojemności retencyjnej/czasie retencji - 30 tys. m³/1 doba, który był wypełniony osadami w ok. 70 %, a koszt czyszczenia i utylizacji osadów oszacowano na ok. 17,1 mln zł. 6) PS Śląsk była wyposażona w osiem betonowych osadników, dla których Spółka nie posiadała danych dotyczących możliwości retencyjnych, przy czym podała, że osadniki były zdegradowane technicznie, wypełnione osadami i były wyłączone z pompowania i odprowadzania wód.

W przypadku PG Spółki, określono szacunkowy czas akumulacji wód dołowych⁵⁶, przy łącznym wykorzystaniu zbiorników retencyjnych i awaryjnych od 10 do 44 dni⁵⁷. Przy czym, jak wyjaśnił Prezes: (...) *istnieją techniczne możliwości zwiększenia zdolności retencyjnych poprzez wykorzystanie wyznaczonych interwałów pompownia, tj. pojemności zbiornika awaryjnego i retencyjnego w górotworze, przy zachowaniu nieprzekraczalnej dopuszczalnej rzędnej zatopienia pompowni.*

Ponadto w piśmie skierowanym do Dyrektora Departamentu Górnictwa i Hutnictwa w Ministerstwie Aktywów Państwowych⁵⁸ Spółka wskazała, że ww. zbiorniki (...) *wyznaczone zostały w zlikwidowanych kopalniach i nazwane tak w celach technologicznych eksploatacji pompowni. Nie są to zbiorniki w dosłownym znaczeniu tego pojęcia. Służą do zachowania odpowiedniego reżimu pompowania. Pojemność zbiornika awaryjnego nie jest wykorzystywana. Jego zadaniem jest zgromadzenie wody w górotworze, w czasie nieprzewidzianych sytuacji/awarii itp.*

(akta kontroli tom I str. 219-229, tom III str. 1-31)

1.2. W latach 2020-2023 w Spółce obowiązywało 27 pozwoleń wodnoprawnych na korzystanie z wód w ramach usług wodnych poprzez odprowadzanie wód dołowych do cieków⁵⁹, z tego 21 pozwoleń dla 18 pompowni w 2020 r.⁶⁰, 20 pozwoleń dla 17 pompowni w 2021 r.⁶¹, 17 pozwoleń dla 17 pompowni w 2022 r.⁶² i 17 pozwoleń dla 17 pompowni w 2023 r.⁶³

(akta kontroli tom III str. 32-291)

W latach 2020-2023 w SRK obowiązywało 31 pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne, tj. odwadnianie zakładów górniczych⁶⁴, przy czym dla trzech Oddziałów, tj.:

⁵⁶ Wg stanu na dzień 31 sierpnia 2024 r.

⁵⁷ Szacunkowy czas retencji w rozbiu na zbiornik retencyjny i zbiornik awaryjny przedstawiał się następująco: 1) PG Saturn: sześć i osiem dni, 2) PG Katowice: sześć i 19 dni, 3) PG Kleofas: po 11 dni, 4) PG Niwka-Modrzejów: po 16 dni, 5) PG Gliwice: 25 i 19 dni, 6) PG Jan Kanty: sześć i cztery dni i 7) PG Wieczorek II: cztery i osiem dni.

⁵⁸ Znak SRK/TL/073-58/23 5/N/T/TL/DW/073-58/6561/23 z dnia 3 kwietnia 2023 r.

⁵⁹ Rozumie się przez to rzeki, strugi, strumienie i potoki oraz inne wody płynące w sposób ciągły lub okresowy naturalnymi lub uregulowanymi korytami zgodnie z art. 16 pkt.5 ustawy pw.

⁶⁰ 1) PS Śląsk: decyzja nr 1642/OS/2016 z dnia 29 lipca 2016 r., 2) PS Siemianowice: decyzja o sygn. RS.6341.13.2016 z dnia 8 sierpnia 2016 r., 3) PS Myslowice-Wesoła I: decyzja o sygn. WGK-ROW.6341.43.2017.JN z dnia 30 listopada 2017 r., 4) PS Boże Dary: decyzja o sygn. IKO.6341.3.2017.JK z dnia 16 lutego 2017 r., 5) PS Makoszowy: decyzja nr 2284/OS/2015 z dnia 28 grudnia 2015 r., 6) PS Centrum: decyzja o sygn. NO/021-P-28/15/13/835 z dnia 15 stycznia 2014 r., 7) PS Pstrowski: decyzja nr E/98-2017 z dnia 29 grudnia 2017 r., 8) PS Szombierki: decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.421.316.2018.JP z dnia 29 listopada 2018 r., 9) PG Gliwice: decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.421.302.2018.JP z dnia 22 października 2018 r., 10) PG Wieczorek: decyzja nr 1638/OS/2017 z dnia 26 maja 2017 r., 11) PG Paryż: decyzja o sygn. WER.6341.19.2016.MJ z dnia 22 września 2016 r. – pozwolenie udzielone na czas oznaczony do 22 września 2021 r., w okresie objętym kontrolą nie pompowano wód dołowych, pompownia zlikwidowana w 2022 r., 12) PG Niwka-Modrzejów: decyzja o sygn. WSR.III.6341.42.2016.JN z dnia 26 stycznia 2017 r., decyzja o sygn.: GL.ZUZ.2.4210.998m.2019.AS z dnia 1 października 2020 r., 13) PG Saturn: decyzja o sygn. WAIŚ.II.62233-024/10 z dnia 26 października 2010 r., decyzja o sygn. GL.ZUZ.2.4210.391m.2020.AS z dnia 10 listopada 2020 r., 14) PG Jan Kanty: decyzja o sygn. OŚ.SR.6341.11.2013 z dnia 29 kwietnia 2013 r., 15) PG Grodziec: decyzja o sygn. GL.ZUZ.2.421.588.2018.AB/1916 z dnia 8 lutego 2019 r., 16) PS Siemianowice-Chorzów: decyzja o sygn. ZEC.6341.31.2015 z dnia 1 lutego 2016 r., 17) PS Dąbieńsko: decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.421.512.2018.JPL z dnia 23 września 2019 r., 18) PS Powstańców Śląskich - Bytom I: decyzja o sygn. OŚR.G.6341.70.2013 z dnia 28 czerwca 2013 r., wygaszona decyzją o sygn. GL.ZUZ.2.4213.21m.2020.MS z dnia 28 grudnia 2020 r., PS Powstańców Śląskich - Bytom I Szyb Kopernik: decyzja o sygn. ZEC.6341.23.2013 z dnia 5 lutego 2014 r. – w okresie obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego szybem Kopernik nie odprowadzano wód dołowych, wygaszona decyzją o sygn. GL.ZUZ.2.4213.22m.2020.MS z dnia 28 grudnia 2020 r. Ww. pozwolenia dla: PS Śląsk, PS Siemianowice, PS Makoszowy, PS Szombierki, PG Gliwice, PG Niwka-Modrzejów (decyzja z dnia 1 października 2020 r.), PG Saturn (decyzja z dnia 10 listopada 2020 r.), PG Grodziec, PS Siemianowice-Chorzów, PS Dąbieńsko obowiązywały w całym okresie objętym kontrolą tj. w latach 2020 – 2023.

⁶¹ W 2021 r. wydano kolejne decyzje dla: 1) PS Myslowice-Wesoła I: decyzja o sygn. GL.ZUZ.2.4210.405.2021.IM z dnia 23 listopada 2021 r. udzielająca kolejnego okresu obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego wydanego decyzją o sygn. WGK-ROW.6341.43.2017.JN z dnia 30 listopada 2017 r., 2) PS Boże Dary: decyzja o sygn. GL.ZUZ.2.4210.742m.2020.AN/AS/RKW-2021-3122 z dnia 15 lutego 2021 r., 3) PS Centrum: decyzja o sygn. GL.RUZ.4210.127.2021.AK z dnia 29 listopada 2021 r., 4) PG Wieczorek II: decyzja o sygn. GL.ZUZ.4210.818m.2020.AS z dnia 30 lipca 2021 r. przedłużająca decyzję nr 1638/OS/2017 z dnia 26 maja 2017 r., 5) PG Jan Kanty: decyzja o sygn. GL.ZUZ.2.421.922.2019.AS/RKW-2021-8941 z dnia 19 maja 2021 r.

⁶² W 2022 r. wydano kolejne decyzje dla: 1) PS Pstrowski: decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.4210.356.2021.KP z dnia 15 lutego 2022 r., 2) PG Wieczorek II: decyzja o sygn.: GL.ZUZ.2.4210.197.2022.AN z 27 września 2022 r., 3) PG Kleofas: decyzja o sygn.: GL.ZUZ. 2.4210.923.2021.AN/AS z dnia 27 maja 2022 r.

⁶³ W 2023 r. dla Spółki nie wydano nowych pozwoleń wodnoprawnych.

⁶⁴ Dla: PS Śląsk, PS Myslowice-Wesoła I, PS Boże Dary (dwie decyzje), PS Pstrowski (dwie decyzje), PS Szombierki, PG Gliwice, PG Wieczorek II (decyzja z 2022 r.), PG Paryż, PG Niwka Modrzejów (dwie decyzjach), PG Saturn (dwie decyzjach),

KWK "Jas-Mos-Jastrzębie III"⁶⁵, KWK "Krupiński" w Suszcu⁶⁶, KWK „Pokój I – Pokój II”⁶⁷, Spółka nie posiadała pozwoleń wodnoprawnych w zakresie odprowadzania tych wód do cieków powierzchniowych, z uwagi na wprowadzanie wód dołowych do kolektora OLZA⁶⁸ oraz do systemu odwadniania PGG S.A.⁶⁹, co szczegółowo opisano w pkt. 1.1.

(akta kontroli tom III str. 292-305, 311-315, tom IV str. 72-81, tom V str. 1-5)

W okresie objętym kontrolą Spółka nie posiadała pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód dołowych dla PG Katowice⁷⁰, PG Kleofas⁷¹ i PS Pstrowski⁷².

Dla PG Katowice i PG Kleofas Spółka wnioskowała odpowiednio w 2015 r. i 2016 r. o udzielenie pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód kopalnianych do rzeki Rawy⁷³, jednak w obydwu przypadkach Prezydent Miasta Katowice odmówił⁷⁴ SRK wszczęcia postępowania, uzasadniając swoją decyzję uznaniem odcinka ww. rzeki⁷⁵, do którego odprowadzano wody kopalniane za urządzenie kanalizacyjne. Ponownie Spółka zawnioskowała o wydanie pozwoleń wodnoprawnych dla ww. pompowni w okresie objętym kontrolą, co zostało szerzej opisane w pkt. 1.3. wystąpienia pokontrolnego.

W przypadku PS Pstrowski, dla której Prezydent Miasta Zabrze wydał pozwolenie na odprowadzanie wód dołowych do rzeki Bytomki na czas określony, tj. do dnia 29 grudnia 2021 r., SRK wystąpiła z wnioskiem o wydanie nowego pozwolenia przed dniem wygaszenia ww. pozwolenia z odpowiednim wyprzedzeniem, co szczegółowo zostało opisane w pkt. 1.3. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli tom I str. 524-527, tom III str. 109-123, 231-243, 306-310)

W okresie od 3 maja do 7 listopada 2023 r. Spółka nie posiadała pozwolenia wodnoprawnego na odwadnianie zakładu górniczego przez Oddział SRK KWK „Jas-Mos-Jastrzębie III”. Pismem z dnia 3 marca 2023 r. SRK wystąpiła z wnioskiem o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na taką usługę wodną. Wniosek został złożony odpowiednio przed terminem zakończenia obowiązującego pozwolenia. Po jego uzupełnieniu w terminie i zgodnie z wezwaniem, Dyrektor Zarządu Zlewni⁷⁶

PG Jan Kanty (dwie decyzje), PG Kleofas, PG Grodziec, PS Dębieńsko, PS Powstańców Śląskich - Bytom I pozwolenia wodnoprawne na odwodnienie zakładów górniczych udzielone zostały w decyzjach administracyjnych łącznie z pozwoleniami na korzystanie z wód w ramach usług wodnych poprzez odprowadzanie wód dołowych do cieków. Natomiast dla siedmiu pompowni Spółki wydano odrębne decyzje w zakresie tylko odwadniania zakładów górniczych tj.: 1) decyzja nr 2/2005 z dnia 15 grudnia 2005 r. (PS Siemianowice), 2) decyzja nr 87/OS/2015 z dnia 21 stycznia 2015 r. (PS Makoszowy), 3) decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.421.366.218.JP z dnia 7 grudnia 2018 r. (PS Centrum), 4) decyzja nr 1620/OS/2017 z dnia 26 maja 2017 r. wygaszona decyzją o sygn. nr GL.ZUZ.2.4210.197.2022.AN z dnia 27 września 2022 r. (PS Wieczorek), 5) decyzja nr 22//Ś/17 z dnia 13 marca 2017 r. wygaszona decyzją o sygn. GL.ZUZ. 2.4210.923.2021.AN/AS z dnia 27 maja 2022 r. (PG Kleofas), 6) decyzja nr SN-6210/3/2006 z dnia 3 marca 2006 r. (PS Siemianowice Chorzów), 7) decyzja nr 30/Ś/15 z dnia 20 maja 2015 r. (PG Katowice).

⁶⁵ Decyzja nr 1051/OS/2013 z dnia 2 maja 2013 r., decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.4210.145.2023.JPA z dnia 13 października 2023 r.

⁶⁶ Decyzja nr 1144/OS/2014 z dnia 10 czerwca 2014 r. pozwolenie wygaszone decyzją o sygn. GL.ZUZ.1.4210.252.2021.GJ/TS z dnia 31 marca 2022 r.

⁶⁷ Decyzja nr 1716/OS/2015 z dnia 30 września 2015 r.

⁶⁸ W przypadku oddziałów: KWK "Jas-Mos-Jastrzębie III" i KWK "Krupiński".

⁶⁹ W przypadku Oddziału KWK „Pokój I – Pokój II”.

⁷⁰ W latach 2020-2023.

⁷¹ W okresie od 2020 r. do dnia 17 czerwca 2022 r.

⁷² Od dnia 30 grudnia 2021 r. do dnia 7 marca 2022 r.

⁷³ Wniosek z dnia: 20 marca 2015 r. o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód kopalnianych z odwadniania zrobów w byłym obszarze zlikwidowanej KWK „Katowice” i 8 grudnia 2016 r. na odprowadzanie wód kopalnianych z odwadniania wyrobisk górniczych zlikwidowanej kopalni „Katowice-Kleofas”.

⁷⁴ Odpowiednio postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2015 r., sygn. KŚ-III.6341.10.2015.KMJ oraz postanowieniem z dnia 14 marca 2017 r. KŚ-III.6341.66.2016.KMJ.

⁷⁵ „Otwarty kanał Rawy, który nie stanowił śródlądowej wody powierzchniowej, w stosunku co do którego Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej nie wykonywał praw właścicielskich.

⁷⁶ Dalej: Dyrektor ZZ.

w Gliwicach wydał w dniu 13 października 2023 r. pozwolenie wodnoprawne w ww. zakresie.

(akta kontroli tom I str. 524-527, tom III str. 293-305)

Analiza pozwoleń wodnoprawnych obowiązujących w okresie objętym kontrolą wykazała, że wbrew zapisom art. 411 ust. 2 i 3 ustawy pw, zgodnie z którym organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych, potwierdza w drodze decyzji, przejęcie przez następcę prawnego praw i obowiązków wynikających z pozwolenia, SRK dla Oddziału KWK „Pokój” nie wystąpiła z takim wnioskiem. Natomiast w przypadku KWK „Wujek” Ruch „Śląsk” Spółka wystąpiła z wnioskiem w sprawie przejęcia następstwa prawnego dopiero po przejęciu pompowni w struktury Oddziału CZOK, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom. III str. 311-315)

W latach 2020-2023 w Spółce obowiązywały pozwolenia wodnoprawne na 21 miejsc zrzutu (wylotów), w tym dla PS Paryż do potoku Pogoria⁷⁷ i PS Powstańców Śląskich – Bytom I (szyb Kopernik) do rzeki Szarlejka⁷⁸, które w okresie objętym kontrolą nie pompowały i nie odprowadzały wód dołowych oraz dla wylotu pompowni Wieczorek II do potoku Bolina Południowa I⁷⁹, który przez zmianę systemu odwadniania ze stacjonarnego na głębinowy został wyłączony z użytku.

(akta kontroli tom I str. 219-229, tom III str. 32-35)

W okresie objętym kontrolą w SRK obowiązywały dwa pozwolenia wodnoprawne na wykonanie urządzeń wodnych dla PS Centrum⁸⁰ i PS Mysłówice-Wesoła I⁸¹.

Prezes Spółki wyjaśnił, że w pozostałych przypadkach SRK nie posiadała decyzji na budowę wylotów, ponieważ cała infrastruktura odprowadzająca, tj. kolektory, rowy i wyloty zostały przejęte przez Spółkę po zlikwidowanych kopalniach, a budowle te powstały w przedziale czasowym od lat 50-tych do lat 80-tych poprzedniego wieku.

(akta kontroli tom I str. 219-229, tom III str. 49-61, tom V str. 6-12)

1.3. W latach 2019-2023 Spółka złożyła 12 wniosków o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na odwadnianie zakładu górniczego i odprowadzanie wód dołowych pochodzących z odwadniania zakładu górniczego⁸²:

- wszystkie wnioski zostały złożone odpowiednio przed terminem zakończenia obowiązującego pozwolenia⁸³, tak aby organ wydający pozwolenie mógł dochować terminów wynikających z art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸⁴;
- pięć wniosków⁸⁵ o wydanie pozwolenia zawierało wszystkie elementy, o których mowa w art. 407 ust. 2-5 ustawy pw. W przypadku siedmiu

⁷⁷ Istniejącym wylotem w km 0+825.

⁷⁸ W km 6+350.

⁷⁹ Wylot W-1 w km 1+050.

⁸⁰ Decyzja z dnia 27.01.2020 r. o sygn. GL.RUZ.421.201.2019.AK, wydana przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach na wykonanie wylotu W/N do rzeki Bytomki w km 22+273.

⁸¹ Decyzja z dn. 30 listopada 2017 r. o sygn. WGK-ROW.6341.43.2017.JN wydana przez Prezydenta Miasta Sosnowca na wykonanie wylotu o średnicy ø 315 mm do rzeki Przemszy w km 24+350.

⁸² Dwa wnioski w 2019 r., w wyniku których decyzje udzielające pozwolenia wodnoprawnego zostały wydane w 2021 r., dwa wnioski w 2020 r., cztery wnioski w 2021 r., jeden w 2022 r. i trzy w 2023 r.

⁸³ Składano wnioski od ponad 3 miesięcy do 9 lat i czterech miesięcy przed upływem terminu zakończenia obowiązującego pozwolenia.

⁸⁴ Dz.U. z 2024 r. poz. 572, dalej: *kpa*.

⁸⁵ 1) Wniosek SRK Oddział CZOK z dnia 17 września 2019 r. dla PG Niwka-Modrzejów; 2) Wniosek SRK Oddział CZOK z dnia 25 listopada 2019 r. dla PG Jan-Kanty; 3) Wniosek SRK Oddział CZOK z dnia 10 czerwca 2020 r. dla PG Saturn; 4) Wniosek SRK Oddział KWK „Boże Dary – Mysłówice-Wesoła I”, Ruch „Mysłówice-Wesoła I” z dnia 28 maja 2021 r. dla PS Mysłówice-Wesoła I; 5) Wniosek SRK Oddział KWK „Wieczorek II” z dnia 22 marca 2022 r. dla PG Wieczorek II.

pozostałych wniosków⁸⁶ organ wydający pozwolenie wzywał Spółkę do uzupełnienia wniosku. Uzupełnienia dotyczyły przedłożenia m.in. wypisu i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek usytuowanych w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód czy inwestycji, oryginałów wypisu z rejestru gruntów dla nieruchomości usytuowanych w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub w zasięgu oddziaływania planowanych do wykonania urządzeń wodnych, załączników wymienionych w dokumentacji określającej warunki hydrologiczne oraz dokonania uzupełnień i wyjaśnień w operatach wodnoprawnych dotyczących m.in. precyzyjnego określenia odbiorników, do których mają być odprowadzane wody, określenia stanu formalno-prawnego wskazanych urządzeń wodnych, jednoznacznego określenia km odbiornika (cieku wodnego) wód kopalnianych, wyjaśnienia dlaczego wnioskowano o odprowadzanie wód kopalnianych o podanej dopuszczalnej wartości jonów chlorków (CL), informacji na temat systemu retencjonowania, wyników badań jakości ścieków i wód w rejonie wylotu, lokalizacji punktów pomiarowych, przeprowadzenia obliczeń oddziaływania wód kopalnianych na wody rzeki, propozycji częstotliwości przeprowadzania pomiarów przewodności elektrolitycznej właściwej, ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, planu zarządzania ryzykiem, ustaleń przeciwdziałania skutkom suszy, wyników pomiarów ilości i jakości ścieków, schematu rozmieszczenia urządzeń pomiarowych oraz znaków żeglugowych;

- załączone do wniosków operaty wodnoprawne w 11 przypadkach zawierały dane i informacje, o których mowa w art. 409 ust. 1, 2 i 4 ustawy pw⁸⁷, w tym określono wpływ korzystania z wód na wody powierzchniowe oraz wody podziemne, w szczególności na stan tych wód i realizację celów środowiskowych dla nich określonych (art. 409 ust. 1 pkt 7), w sześciu przypadkach brak opisu przedsięwzięć i działań niezbędnych dla spełnienia warunków, o których mowa w art. 68, uzasadniono faktem, iż nie znajdowały one zastosowania, a w pozostałych pięciu brak było takiego odniesienia (art. 409 ust. 4 pkt 14);
- wszystkie operaty wodnoprawne sporządzone zostały przez podmioty trzecie i dołączone do wniosków, operaty zostały złożone w formie określonej w art. 408 ustawy pw;
- w 10 przypadkach wnioskowano o ustalenie w pozwoleniu wyższego limitu stężeń chlorków i siarczanów w wodach dołowych wprowadzanych do wód powierzchniowych⁸⁸, wskazując w dziewięciu przypadkach⁸⁹ w operatach

⁸⁶ 1) Wniosek SRK Oddział KWK „Boże Dary – Mysłowice-Wesola I”, Ruch „Boże Dary” z dnia 26 października 2020 r. dla PS Boże Dary; 2) Wniosek SRK z dnia 10 czerwca 2021 r. dla PS Centrum; 3) Wniosek SRK Oddział CZOK z dnia 17 czerwca 2021 r. dla PS Pstrowski; 4) Wniosek SRK Oddział CZOK z dnia 3 grudnia 2021 r. dla PG Kleofas; 5) Wniosek SRK z dnia 29 czerwca 2023 r. dla PS Centrum; 6) Wniosek SRK Oddział CZOK z dnia 21 lipca 2023 r. dla PS Dębieszko; 7) Wniosek SRK Oddział CZOK z dnia 30 sierpnia 2023 r. dla PG Katowice.

⁸⁷ W tym pięć przypadków po ich uprzednim uzupełnieniu.

⁸⁸ Zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego ścieki przemysłowe o sumarycznym stężeniu chlorków i siarczanów powyżej 1500 mg/l oraz wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych niezależnie od sumy stężeń chlorków i siarczanów, mogą być wprowadzane do śródlądowych wód powierzchniowych płynących – jeżeli sumaryczna zawartość stężeń chlorków i siarczanów w tych wodach, wyliczona przy założeniu pełnego wymieszania, nie przekroczy 1000 mg/l.

⁸⁹ Dla: (1) PG Saturn wnioskowano o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód kopalnianych o najwyższych dopuszczalnych wartościach wskaźników zanieczyszczeń Cl do 1000 mg/l i SO₄ do 1000 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 500 mg/l; (2) PG Kleofas – Cl do 3000 mg/l i SO₄ do 1600 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 3100 mg/l; (3) PG Nivka-Modrzejów - Cl do 5500 mg/l i SO₄ do 1600 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 5600 mg/l; (4) PS Pstrowski – Cl do 6000 mg/l i SO₄ do 1500 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 6000- mg/l; (5) PS Mysłowice-Wesola I – Cl do 4900 mg/l i SO₄ do 510 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 3910 mg/l; (6) PG Katowice – Cl do 2000 mg/l i SO₄ do 1500 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 2000 mg/l; (7) PG Wieczorek II – dla Wylotu W1: Cl do 3400 mg/l i SO₄ do 600 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 3000 mg/l; i dla Wylotu W2: Cl do 7200 mg/l i SO₄ do 1500 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 7200 mg/l;

wodnoprawnych okoliczności uzasadniające odprowadzanie ścieków o zwiększonym stężeniu zanieczyszczeń chlorkami i siarczanami, w tym dotyczące braku negatywnego wpływu takich ścieków na środowisko wodne oraz nieutrudniania korzystania z wód przez innych użytkowników, a także brak możliwości zastosowania przez podmiot wnioskujący dostępnych technik i technologii oczyszczania ścieków lub nieopłacalności ich zastosowania. W jednym przypadku⁹⁰ wnioskodawca nie wykazał, że wnioskowane wprowadzanie ścieków do wód nie narusza wymagań ochrony środowiska zawartych w rozporządzeniu w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego;

- w sześciu przypadkach, na siedem wniosków wymagających uzupełnienia, Spółka uzupełniła wniosek terminowo i zgodne z wezwaniem; w jednym przypadku (PS Centrum) pełnomocnik Spółki nie przedłożył w sprawie pozwolenia dla pompowni Centrum materiału dowodowego w sposób zapewniający Spółce uzyskanie ww. pozwolenia, co przedstawiono w pkt 1.5 wystąpienia pokontrolnego. W konsekwencji Spółka w dniu 30 sierpnia 2024 r. odstąpiła od umowy na wykonanie zadania pn.: „Wykonanie wariantowej dokumentacji projektowo-kosztorysowej na modernizację rurociągów głównego odwadniania powierzchni będących własnością SRK S.A. Oddział KWK „Centrum” z dnia 30 listopada 2022 r., w ramach której opracował operat wodnoprawny i złożył wniosek o wydanie zgody wodnoprawnej na odprowadzanie mieszaniny ścieków przemysłowych będących mieszaniną wód dołowych oraz wód opadowych lub roztopowych wylotem W-N zlokalizowanym w km 22+065 rzeki Bytomki. Następnie pismem z dnia 11 września 2024 r., SRK wniosła do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej⁹¹ w Gliwicach Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie⁹² o wycofanie wniosku i umorzenie w całości prowadzonego postępowania w sprawie uzyskania przez SRK S.A. pozwolenia wodnoprawnego dla PS Centrum;
- w wyniku złożonych 12 wniosków o wydanie pozwolenia wodnoprawnego, Spółka otrzymała dziewięć pozwoleń⁹³. W pozostałych przypadkach: organ wydający pozwolenie odmówił wszczęcia postępowania⁹⁴, jedną sprawę zawieszono⁹⁵ w wyniku toczącego się postępowania ws. cofnięcia

(8) PS Dębieńsko – Cl do 8500 mg/l i SO₄ do 700 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 7700 mg/l; (9) PS Centrum – Cl do 4300 mg/l i SO₄ do 1625 mg/l, tj. limit stężeń Cl i SO₄ wyższy o 4425 mg/l.

⁹⁰ Dotyczący wniosku z dnia 29 czerwca 2023 r. dla PS Centrum, w którym wnioskowano o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód kopalnianych o najwyższych dopuszczalnych wartościach wskaźników zanieczyszczeń Cl do 4300 mg/l i SO₄ do 1625 mg/l.

⁹¹ Dalej: RZGW.

⁹² Dalej: PGW WP.

⁹³ Jedno pozwolenie dla PG Saturn wydane w 2021 r. (Decyzja Dyrektora ZZ w Katowicach PGW WP z dnia 10 listopada 2020 r., znak GL.ZUZ.2.4210.391m.2020.AS/RKW-2020-9051), pięć pozwoleń dla: PS Boże Dary, PG Jan Kanty, PG Nivka-Modrzejów, PS Mysłowice-Wesoła i PS Centrum wydane w 2021 r. (odpowiednio decyzja Dyrektora ZZ w Katowicach PGW WP z dnia 15 lutego 2021 r., znak GL.ZUZ.2.4210.742m.2020.AN/RKW-2021-3122, decyzja Dyrektora ZZ w Katowicach PGW WP z dnia 19 maja 2021 r., znak GL.ZUZ.2.421.922.2019.AS/RKW-2021-8941, decyzja Dyrektora ZZ w Katowicach PGW WP z dnia 1 października 2021 r., znak GL.ZUZ.2.4210.998m.2019.AS, decyzja Dyrektora ZZ w Katowicach PGW WP z dnia 23 listopada 2021 r., znak GL.ZUZ.2.4210.405.2021.IM, decyzja Dyrektora RZGW w Gliwicach PWP z dnia 29 listopada 2021 r., znak GL.RUZ.4210.127.2021.AK), trzy pozwolenia dla PS Pstrowski, PG Kleofas i PG Wieczorek II wydane w 2022 r. (odpowiednio decyzja Dyrektora ZZ w Gliwicach PGW WP z dnia 15 lutego 2022 r., znak GL.ZUZ.1.4210.356.2022.KP, decyzja Dyrektora ZZ w Katowicach PGW WP z dnia 27 maja 2022 r., znak GL.ZUZ.2.4210.923.2021.AN/AS, decyzja Dyrektora ZZ w Katowicach PGW WP z dnia 27 września 2022 r., znak GL.ZUZ.2.4210.197.2022.AN).

⁹⁴ W trakcie ubiegania się przez Spółkę o zgodę wodnoprawną dla PG Katowice Dyrektor ZZ w Katowicach PGWWP wydał w dniu 15 kwietnia 2024 r. postanowienie (znak GL.ZUZ.2.4210.639.2023.IM) odmawiające wszczęcia postępowania administracyjnego ws. udzielenia pozwolenia wodnoprawnego z uwagi na brak uzyskania przez SRK pozwolenia wodnoprawnego w zakresie legalizacji istniejącego urządzenia wodnego tj. wylotu do rzeki Rawy.

⁹⁵ Dyrektor ZZ w Gliwicach PGW WP wydał postanowienie z dnia 24 listopada 2023 r. zawieszając postępowanie administracyjne w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną, tj. odprowadzanie wód kopalnianych do rzeki Bierawki dla PS Dębieńsko.

pozwolenia dla pompowni Dębieńsko⁹⁶, a drugą sprawę przekazano do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji w wyniku złożonego odwołania przez Spółkę od decyzji odmawiającej udzielenia pozwolenia wodnoprawnego dla pompowni Centrum⁹⁷.

(akta kontroli tom I str. 56-57, tom IV str. 19-20, 30-34, 226-230, tom V str. 243-244)

1.4. W dziewięciu pozwoleniach wodnoprawnych na odwadnianie i odprowadzanie wód kopalnianych, wydanych w okresie objętym kontrolą, dane w nich zawarte nie zawsze odpowiadały danym określonym we wniosku o wydanie pozwolenia, tj.:

- w jednym pozwoleniu nie określono dopuszczalnej rocznej ilości odprowadzanych wód, natomiast we wniosku ją określono;
- w trzech przypadkach nie określono w pozwoleniach natężenia maksymalnej ilości odprowadzanych wód na sekundę ($Q_{\max}$), podczas gdy wnioskodawca podał takie dane w dwóch wnioskach;
- dane w zakresie ilości wody kopalnianej wprowadzanej do wód powierzchniowych były w ośmiu pozwoleniach tożsame z danymi zawartymi we wnioskach o wydanie pozwolenia⁹⁸, w jednym przypadku wnioskowano o mniejsze ilości odprowadzanych wód niż określono w pozwoleniu⁹⁹;
- we wszystkich pozwoleniach określono limity stężeń Cl i SO₄ w takiej samej wysokości jak wnioskowała Spółka¹⁰⁰, mimo iż w siedmiu przypadkach dołączone wyniki pomiarów wód kopalnianych przedstawione w operatach wodnoprawnych były niższe od wnioskowanych wartości¹⁰¹. Prezes Spółki

⁹⁶ W dniu 31 marca 2023 r. Dyrektor ZZ w Gliwicach PGW WP cofnął pozwolenie wodnoprawne dla PS Dębieńsko, udzielone decyzją Dyrektora ZZ w Gliwicach z dnia 23 września 2019 r. SRK, pismem z dnia 12 kwietnia 2023 r. wniosła odwołanie do Dyrektora RZGW w Gliwicach, który decyzją z dnia 16 czerwca 2023 r. uchylił w całości decyzję Dyrektora ZZ w Gliwicach z dnia 31 marca 2023 r. i jednocześnie orzekł o cofnięciu bez odszkodowania pozwolenia na usługę wodną polegającą na wprowadzaniu istniejącym wylotem brzegowym do rzeki Bierawki wód kopalnianych pochodzących z odwadniania zlikwidowanej kopalni Dębieńsko udzielonej SRK decyzją z dnia 23 września 2019 r. Spółka na ww. decyzję pismem z dnia 26 lipca 2023 r. wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu w Gliwicach. W dniu 23 kwietnia 2024 r. wpłynął do Spółki odpis wyroku Najwyższego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 8 marca 2024 r., który uchylił zaskarżoną decyzję w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji.

⁹⁷ W dniu 7 grudnia 2023 r. Dyrektor RZGW w Gliwicach wydał decyzję odmawiającą udzielenia pozwolenia wodnoprawnego dla PS Centrum, od której SRK wniosła 27 grudnia 2023 r. odwołanie do Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Warszawie. W dniu 27 maja 2024 r. Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Warszawie uchylił zaskarżoną decyzję w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji.

⁹⁸ Dla: (1) PG Saturn wnioskowano o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód kopalnianych w ilości 15 768 tys. m³/rok, (2) PG Kleofas – 4 200 tys. m³/rok, (3) PG Niwka-Modrzejów – 6 300 tys. m³/rok, (4) PS Pstrowski – 9 500 tys. m³/rok, (5) PS Boże Dary – 10 630,4 tys. m³/rok, (6) PS Mysłowice-Wesoła I – 1 829,1 tys. m³/rok, (7) PG Wieczorek II – dla Wylotu W2 – 3 942,0 tys. m³/rok, i (8) PS Centrum – 14 191,2 tys. m³/rok.

⁹⁹ Dla PG Jan Kanty wnioskowano o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód kopalnianych w ilości 13,140 tys. m³/rok, a w pozwoleniu określono dopuszczalną ilość w wysokości 16 000,0 tys. m³/rok.

¹⁰⁰ Dla: (1) PG Saturn wnioskowano o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód kopalnianych o najwyższych dopuszczalnych wartościach wskaźników zanieczyszczeń Cl do 1000 mg/l i SO₄ do 1000 mg/l, (2) PG Kleofas – Cl do 3000 mg/l i SO₄ do 1600 mg/l, (3) PG Niwka-Modrzejów – Cl do 5500 mg/l i SO₄ do 1600 mg/l, (4) PG Jan Kanty – Cl 700 mg/l i SO₄ do 500 mg/l, (5) PS Pstrowski – Cl do 6000 mg/l i SO₄ do 1500 mg/l, (6) Boże Dary – Cl 1000 mg/l i SO₄ do 500 mg/l, (7) PS Mysłowice-Wesoła I – Cl do 4900 mg/l i SO₄ do 510 mg/l, (8) PG Wieczorek II – dla Wylotu W1: Cl do 3400 mg/l i SO₄ do 600 mg/l i dla Wylotu W2: Cl do 7200 mg/l i SO₄ do 1500 mg/l i (9) PS Centrum – Cl do 4300 mg/l i SO₄ do 1625 mg/l.

¹⁰¹ Tj. dla: (1) PG Saturn wnioskowano o dopuszczalne limity stężeń Cl i SO₄ odpowiednio w wysokości 1000 mg/l i 1000 mg/l, podczas gdy z załączonych do operatu raportów badań wody zrzutowej przeprowadzonych w latach 2017-2020 wynikało, że średnie stężenie Cl i SO₄ wynosiło odpowiednio 176 mg/l i 399 mg/l; (2) PG Niwka-Modrzejów wnioskowano o dopuszczalne limity stężeń Cl i SO₄ odpowiednio w wysokości 5500 mg/l i 1600 mg/l, podczas gdy wyniki pomiarów jakości wód kopalnianych przedstawione w operacie wodnoprawnym, załączonym do wniosku wskazywały, iż średnie stężenie Cl i SO₄ wynosiło w 2017 r. 3558 mg/l i 522 mg/l, a w 2018 r. – 3825 mg/l i 573 mg/l; (3) PG Jan-Kanty wnioskowano o dopuszczalne limity stężeń Cl i SO₄ odpowiednio w wysokości 700 mg/l i 500 mg/l, podczas gdy wyniki pomiarów jakości wód kopalnianych przedstawione w operacie wodnoprawnym, załączonym do wniosku wskazywały, że średnie stężenie Cl i SO₄ wynosiło w 2018 r. – 171 mg/l i 317 mg/l, a w 2019 r. 157 mg/l i 340 mg/l; (4) PS Pstrowski wnioskowano o dopuszczalne limity stężeń Cl i SO₄ odpowiednio w wysokości 6000 mg/l i 1500 mg/l, podczas gdy wyniki pomiarów jakości wód kopalnianych za lata 2018-2020 przedstawione w operacie wodnoprawnym, załączonym do wniosku wskazywały, iż średnie stężenie Cl i SO₄ wynosiło 3459 mg/l i 859 mg/l; (5) PS Mysłowice-Wesoła I wnioskowano o dopuszczalne limity stężeń Cl i SO₄ odpowiednio w wysokości 4900 mg/l i 510 mg/l, podczas gdy z załączonych do operatu raportów badań wody zrzutowej przeprowadzonych w latach 2018-2021 wynikało, że średnie stężenie Cl i SO₄ w ww. okresie wynosiło odpowiednio 2783 mg/l i 376 mg/l; (6) PG Wieczorek II wnioskowano o dopuszczalne limity stężeń Cl i SO₄ odpowiednio w wysokości 7200 mg/l i 1500 mg/l, podczas gdy wyniki pomiarów jakości wód kopalnianych (dla wylotu W2) za lata 2020-2021 przedstawione w operacie wodnoprawnym, załączonym do wniosku wskazywały, iż średnie stężenie Cl i SO₄ wynosiło 3978 mg/l i 774 mg/l; (7) PS Centrum wnioskowano o dopuszczalne limity stężeń Cl i SO₄ odpowiednio w wysokości 4300 mg/l i 1625 mg/l, podczas gdy wyniki pomiarów jakości

wyjaśnił, iż w składanych wnioskach Oddział CZOK świadomie występuje o wyższe dopuszczalne stężenia Cl i SO₄ w zrzucanych wodach, bowiem pompownie tego Oddziału nie posiadają mechanizmów, pozwalających na oczyszczanie wód kopalnianych. *SRK Oddział CZOK odwadnia zlikwidowane kopalnie przy zastosowaniu optymalnego i najprostszego modelu odwadniania. Oddział CZOK nie ma wpływu na jakość pompowanych i zrzucanych wód do odbiorników powierzchniowych.* Po drugie z uwagi na konsekwencje przekroczeń w postaci kar finansowych nakładanych przez jednostki kontrolujące (...) *Oddział CZOK składając wnioski o wydanie pozwoleń wodnoprawnych, stara się uzyskać wyższe dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów, od średnich z ostatniego okresu, uwzględniając anomalie jakości wód w zarchiwizowanym okresie.* Jako argument istotny Prezes wskazał także (...) *trwający proces likwidacji czynnych kopalń. Towarzyszy im często zmiana modelu odwadniania, poprzez likwidację zbędnych pompowni, przekierowania wód, zatapianie, retencję, zmiany reżimu pompowania itp. Wszystkie te procesy powodują okresową dużą zmienność ich jakości;*

- dane w zakresie częstotliwości i sposobu dokonywania pomiarów były w ośmiu pozwoleniach tożsame z danymi zawartymi we wnioskach o wydanie pozwolenia (co m.in. dotyczyło podania minimalnej wymaganej przez przepisy częstotliwości pomiarów, tj. raz na dwa miesiące); tylko w jednym pozwoleniu¹⁰² określono większą częstotliwość dokonywania pomiarów, tj. raz na miesiąc, zamiast raz na dwa miesiące - jak określono to we wniosku;
- żaden z dziewięciu wniosków, w wyniku których Spółka otrzymała pozwolenie wodnoprawne nie zawierał danych w zakresie opisu przedsięwzięć i działań niezbędnych dla spełnienia warunków, o których mowa w art. 68 ustawy pw (przedsięwzięcia mające na celu łagodzenie skutków negatywnych oddziaływań na środowisko wodne). Spółka każdorazowo informowała organ wydający decyzje, że nie było technicznych możliwości, utylizacji wód miernie zasolonych (zbyt niska zawartość soli), a budowa zakładu odsalania, przystosowanego do utylizacji wód miernie zasolonych jest ekonomicznie nieuzasadniona zgodnie z art. 68 pkt 4. ustawy pw. Dodatkowo Prezes Spółki wyjaśnił, że zbiorcze wody pompowane przez wszystkie pompownie SRK, nie kwalifikują się do solanek (35 g/l). Średnie zasolenie wód kopalnianych zrzucanych przez te pompownie wynoszą ~ 3,0 g/l i nie spełniają żadnych warunków do odsalania. *Ponadto przejmowane przez SRK zlikwidowane kopalnie, posiadają maksymalnie uproszczony system odwadniania i pompowania. Odprowadzane wody kopalniane ze zlikwidowanych zakładów górniczych są tylko i wyłącznie pochodzenia naturalnego.*

(akta kontroli tom IV str. 21-22, tom V str. 36-186, 243-244, tom V str. 344-345)

1.5. W okresie objętym kontrolą, na 12 wniosków o wydanie pozwolenia wodnoprawnego, w jednym przypadku organ wydający pozwolenie odmówił SRK wydania pozwolenia¹⁰³ dla PS Centrum w związku z faktem, iż uznał, że projektowany sposób korzystania z wód naruszał ustalenia dokumentów, o których mowa w art. 396 ust. 1 pkt 1 ustawy pw oraz nie spełniał wymagań, o których mowa w art. 396 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy W przedstawionych organowi wyjaśnieniach oraz dokumentach Spółka nie wykazała m.in.:

wód kopalnianych przedstawione w operacie wodnoprawnym, załączonym do wniosku wskazywały, iż średnie stężenie Cl i SO₄ wynosiło w 2019 r. 3232 mg/l i 1314 mg/l, a w 2020 r. 2798 mg/l i 1355 mg/l.

¹⁰² Dla PG Wieczorek II.

¹⁰³ Decyzja Dyrektora RZGW w Gliwicach z dnia 7 grudnia 2023 r., znak GL.RUZ.4210.126.2023.9.BS.

- jaki jest wpływ wprowadzanych ścieków¹⁰⁴ na stan jakościowy wód ani czy nie narusza celów środowiskowych określonych dla tej części wód, w tym czy zapewnione będzie dotrzymanie w wodach parametrów charakteryzujących cel środowiskowy zawarty w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”;
- jaki jest wpływ wnioskowanego wprowadzania ścieków na stan wód podziemnych, a także, że nie narusza celów środowiskowych określonych dla tej części wód podziemnych;
- czy wnioskowane wprowadzanie ścieków do rzeki nie narusza wymagań ochrony środowiska zawartych w rozporządzeniu w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, tj. nie wykazał, że sumaryczna zawartość stężeń chlorków i siarczanów w wodach rzeki Bytomki, przy założeniu pełnego wymieszania, nie przekroczy 1000 mg/l oraz że zastosowanie dostępnych technik i technologii oczyszczania ścieków oraz zmiana w procesie produkcji są niemożliwe lub ekonomicznie nieuzasadnione, a także, że wprowadzanie wnioskowanych ścieków do wód rzeki Bytomki nie spowoduje szkód w środowisku wodnym i nie utrudni korzystania z wód przez innych użytkowników, co dopuszczałoby wzrost sumarycznego stężenia chlorków i siarczanów do wartości większej niż 1000 mg/l, poniżej miejsca wprowadzania ścieków lub wód;
- jaki będzie zakres wnioskowanego korzystania z wód, tzn. jaka będzie ilość wprowadzanych ścieków;
- sposobu ani efektu oczyszczania wnioskowanych ścieków.

Od ww. decyzji SRK wniosło w dniu 27 grudnia 2023 r. odwołanie do Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, który decyzją z dnia 27 maja 2024 r.¹⁰⁵ uchylił zaskarżoną decyzję w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia do organu I instancji.

(akta kontroli tom I str. 58, tom IV str. 35-45, 231-237, tom V str. 243)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpił przypadek odmowy wydania pozwolenia w związku z niewywiązywaniem się Spółki z obowiązków wynikających z dotychczas wydanych pozwoleń wodnoprawnych.

(akta kontroli tom I str. 524-527)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. SRK we wszystkich 72 sprawozdaniach OS-3¹⁰⁶ przekazanych do GUS w okresie objętym kontrolą wykazała nierzetelne dane dotyczące ilości ścieków odprowadzanych do wód z odwadniania zakładów górniczych¹⁰⁷ oraz ładunków zanieczyszczeń w zakresie sumy jonów chlorków i siarczanów w ściekach wytworzonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi¹⁰⁸. Analiza porównawcza

¹⁰⁴ Do wód rzeki Bytomki w km 2+065 ścieków przemysłowych stanowiących mieszaninę wód z ścieków przemysłowych z odwodnienia zlikwidowanego zakładu górniczego „centrum” w Bytomiu oraz wód opadowych lub roztopowych z terenu tego zakładu wylotem zlokalizowanym w działce nr 1347/4 obręb Bobrek.

¹⁰⁵ Nr 34/2024/KUZ.

¹⁰⁶ W 19 sprawozdaniach za 2020 r., w 18 sprawozdaniach za 2021 r., w 18 sprawozdaniach za 2022 r. oraz w 17 sprawozdaniach za 2023 r. Dla PS Mysłowice-Wesoła I i PS Boże Dary w latach 2020-2021 złożono po jednym, wspólnym sprawozdaniu OS-3.

¹⁰⁷ W Dziale 4. Ścieki, wiersz 06 Ścieki odprowadzone do wód z odwadniania zakładów górniczych dam³ (tys. m³) /rok (bez znaku po przecinku).

¹⁰⁸ W Dziale 5. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach wytworzonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi w kg/rok (bez znaku po przecinku), wiersz 04 Suma jonów chlorków i siarczanów. Zgodnie z metodologią wypełniania sprawozdania OS-3 dla tego działu: W dziale należy wykazać ładunki zanieczyszczeń w ściekach wytworzonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi rozumianych jako iloczyn natężenia przepływu ścieków i stężenia zawartych w nich zanieczyszczeń, tj. ładunek wyznacza się obliczając średnią arytmetyczną ze stężeń wszystkich próbek uzyskanych w trakcie przeprowadzonych badań ścieków w danym

ww. danych z dokumentacją źródłową dotyczącą pomiarów ilościowych i jakościowych wykazała, że:

- a) za 2020 r. w sprawozdaniach OS-3, w przypadku:
- 10 pompowni zaniżono łącznie ilość ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód w zakresie sumy jonów Cl i SO₄ o 13 334 000 kg/rok¹⁰⁹, co stanowiło 15,6% danych źródłowych;
 - dziewięciu pompowni zawyżono łącznie ilość ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód w zakresie sumy jonów Cl i SO₄ o 3 043 805 kg/rok¹¹⁰, co stanowiło 2,1% danych źródłowych;
 - PG Gliwice i PS Dębieńsko wykazano odpowiednio o 11 761 tys. m³ i 2 tys. m³ ścieków więcej niż w rzeczywistości odprowadzono do wód z odwodnienia zakładów górniczych¹¹¹, co stanowiło odpowiednio 476,2% i 0,05% danych źródłowych;
 - PS Mysłowice-Wesoła wykazano o 11 tys. m³ ścieków mniej niż w rzeczywistości odprowadzono¹¹², co stanowiło 1,0% danych źródłowych;
- b) za 2021 r. w sprawozdaniach OS-3, w przypadku:
- dziewięciu pompowni zaniżono łącznie ilość ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód w zakresie sumy jonów Cl i SO₄ o 14 175 726 kg/rok¹¹³, co stanowiło 14,5% danych źródłowych;

roku, a następnie mnożąc otrzymaną wartość w [mg/l] przez ilość ścieków wytworzonych w ciągu roku, przy zachowaniu zgodności stosowanych jednostek miar.

¹⁰⁹ W sprawozdaniach OS-3 dla: 1) PG Kleofas, 2) PG Gliwice, 3) PS Siemianowice-Bańgów, 4) PS Szombierki, 5) PS Boże Dary, 6) PG Jan Kanty, 7) PS Śląsk, 8) PG Grodziec, 9) PG Wieczorek II i 10) PG Katowice wykazano odpowiednio sumę jonów Cl i SO₄ w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok, podczas gdy wyniki pomiarów jakościowych oraz pomiary ilościowe (w przypadku PG Gliwice) wykazały tę sumę w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2021 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902, dalej: ustawa o dostępie do informacji publicznej), w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹⁰ W sprawozdaniach OS-3 dla: 1) PG Saturn, 2) PG Niwka-Modrzejów, 3) PS Siemianowice-Chorzów, 4) PS Dębieńsko, 5) PS Pstrowski, 6) PS Powstańców Śląskich - Bytom I, 7) PS Makoszowy, 8) PS Mysłowice-Wesoła, 9) PS Centrum wykazano odpowiednio sumę jonów Cl i SO₄ w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok, podczas gdy wyniki pomiarów jakościowych oraz pomiary ilościowe (w przypadku PS Dębieńsko i PS Mysłowice-Wesoła) wykazały tę sumę w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹¹ Dobowe raporty z ilości wypompowanej wody przez PG Gliwice wykazały [...] tys. m³ ścieków odprowadzonych do wód, podczas gdy w sprawozdaniu OS-3 za ten rok wykazano [...] tys. m³ ścieków. W przypadku PS Dębieńsko suma ilości wód dołowych wg. dobowych raportów z ilości wypompowanej wody (pomniejszona o ilość wód sprzedanych) wyniosła [...] tys. m³ ścieków odprowadzonych do wód, podczas gdy w sprawozdaniu OS-3 za ten rok Spółka wykazała [...] tys. m³ ścieków.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości odprowadzonych wód dołowych, wykazanych w sprawozdaniu OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹² Ilość wód dołowych wg bilansu dopływu wód prowadzonego przez służbę geologiczną Oddziału KWK „Mysłowice-Wesoła I” (pomniejszona o ilość wody sprzedanej i wykorzystanej na własne cele) wyniosła [...] tys. m³ ścieków odprowadzonych do wód, podczas gdy w sprawozdaniu OS-3 za ten rok wykazano [...] tys. m³ ścieków.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości odprowadzonych wód dołowych, wykazanych w sprawozdaniu OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹³ W sprawozdaniach OS-3 dla: 1) PG Niwka-Modrzejów, 2) PG Gliwice, 3) PS Siemianowice-Chorzów, 4) PG Jan Kanty, 5) PG Grodziec, 6) PS Makoszowy, 7) PG Wieczorek II, 8) PS Mysłowice-Wesoła i 9) PG Katowice wykazano odpowiednio sumę jonów Cl i SO₄ w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok, podczas gdy wyniki pomiarów jakościowych wykazały tę sumę w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

- dziewięciu pompowni zawyżono łącznie ilość ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód w zakresie sumy jonów Cl i SO₄ o 8 224 148 kg/rok¹¹⁴, co stanowiło 7,6% danych źródłowych;
 - PS Centrum wykazano [...] tys. m³ ścieków mniej niż w rzeczywistości odprowadzono¹¹⁶, co stanowiło 0,3% danych źródłowych,
- c) za 2022 r. w sprawozdaniach OS-3, w przypadku:
- dziewięciu pompowni zaniżono łącznie ilość ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód w zakresie sumy jonów Cl i SO₄ o 1 860 979 kg/rok¹¹⁷, co stanowiło 1,5% danych źródłowych;
 - dziewięciu pompowni zawyżono łącznie ilość ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód w zakresie sumy jonów Cl i SO₄ o 1 484 586 kg/rok¹¹⁸ co stanowiło 1,6% danych źródłowych;
 - PS Boże Dary, PS Dębieńsko i PS Centrum wykazano odpowiednio o 2 tys. m³, 17 tys. m³ i 689 tys. m³ ścieków mniej niż w rzeczywistości odprowadzono do wód z odwodnienia zakładów górniczych¹¹⁹, co stanowiło odpowiednio 0,03%, 0,4% i 11,8% danych źródłowych,
- d) za 2023 r. w sprawozdaniach OS-3, w przypadku:
- 11 pompowni zaniżono łącznie ilość ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód w zakresie sumy jonów Cl i SO₄ o 32 181 170 kg/rok¹²⁰, co stanowiło 26,6% danych źródłowych;

¹¹⁴ W sprawozdaniach OS-3 dla: 1) PG Saturn, 2) PG Kleofas, 3) PS Siemianowice-Bańgów, 4) PS Szombierki, 5) PS Dębieńsko, 6) PS Pstrowski, 7) PS Boże Dary, 8) PS Śląsk i 9) PS Centrum wykazano odpowiednio sumę jonów Cl i SO₄ w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok, podczas gdy wyniki pomiarów jakościowych oraz pomiary ilościowe (w przypadku PS Centrum) wykazały tę sumę w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹⁵ NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniu OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹⁶ Suma ilości wód wg miesięcznych informacji z Działu Energomaszynowego Oddziału KWK "Centrum" (pomniejszona o ilość wody wykorzystanej na własne cele (podsadzka i profilaktyka ppoż.) wyniosła [...] tys. m³, podczas gdy w sprawozdaniu OS-3 za ten rok wykazano [...] tys. m³ ścieków.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości odprowadzonych wód dołowych, wykazanych w sprawozdaniu OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹⁷ W sprawozdaniach OS-3 dla: 1) PG Saturn, 2) PG Niwka-Modrzejów, 3) PG Kleofas, 4) PS Siemianowice-Chorzów, 5) PS Dębieńsko, 6) PS Pstrowski, 7) PG Jan Kanty, 8) PS Śląsk i 9) PS Mysłowice-Wesoła wykazano odpowiednio sumę jonów Cl i SO₄ w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok, podczas gdy wyniki pomiarów jakościowych oraz pomiary ilościowe (w przypadku PS Dębieńsko) wykazały tę sumę w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹⁸ W sprawozdaniach OS-3 dla: 1) PG Gliwice, 2) PS Siemianowice-Bańgów, 3) PS Szombierki, 4) PS Boże Dary, 5) PG Grodziec, 6) PS Makoszowy, 7) PG Wieczorek II, 8) PS Centrum i 9) PG Katowice wykazano odpowiednio sumę jonów Cl i SO₄ w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok, podczas gdy wyniki pomiarów jakościowych oraz pomiary ilościowe (w przypadku PS Boże Dary i PS Centrum) wykazały tę sumę w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹¹⁹ Suma ilości wód dołowych wg dobowych raportów z ilości wypompowanej wody (pomniejszona o ilość wód sprzedanych) w PS Boże Dary wyniosła [...] tys. m³ ścieków odprowadzonych do wód, podczas gdy w sprawozdaniu OS-3 za ten rok wykazano [...] tys. m³ ścieków. Odnośnie PS Dębieńsko ilość wód dołowych wg raportów z ilości wypompowanej wody (pomniejszona o ilość wód sprzedanych) wyniosła [...] tys. m³ ścieków odprowadzonych do wód, podczas gdy w sprawozdaniu OS-3 za ten rok wykazano [...] tys. m³ ścieków. W przypadku PS Centrum, suma ilości wód wg miesięcznych informacji z Działu Energomaszynowego Oddziału KWK "Centrum" (pomniejszona o ilość wody wykorzystanej na własne cele (podsadzka i profilaktyka ppoż.) wyniosła [...] tys. m³ ścieków odprowadzonych do wód, podczas gdy w sprawozdaniu OS-3 za ten rok Spółka wykazała [...] tys. m³ ścieków.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości wód dołowych, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹²⁰ W sprawozdaniach OS-3 dla: 1) PG Saturn, 2) PG Niwka-Modrzejów, 3) PS Siemianowice-Bańgów, 4) PS Siemianowice-Chorzów, 5) PS Szombierki, 6) PS Pstrowski, 7) PS Boże Dary, 8) PG Jan Kanty, 9) PS Mysłowice-Wesoła, 10) PS Centrum i 11) PG Katowice wykazano odpowiednio sumę jonów Cl i SO₄ w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok, podczas gdy wyniki pomiarów jakościowych wykazały tę

- sześciu pompowni zawyżono łącznie ilość ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód w zakresie sumy jonów Cl i SO₄ o 1 722 694 kg/rok¹²¹, co stanowiło 2,8% danych źródłowych.

Z informacji uzyskanych z GUS (w trakcie kontroli) wynika, że podstawowe informacje dotyczące metodyki sporządzania sprawozdania OS-3 dostępne były w objaśnieniach do wzoru formularza w formacie pdf oraz do formularza elektronicznego na Portalu Sprawozdawczym (PS). Dla Działu 5 Ładunki zanieczyszczeń w ściekach wytworzonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi objaśnienia brzmiały: (...) *W dziale należy wykazać ładunki zanieczyszczeń w ściekach wytworzonych i odprowadzonych do wód lub do ziemi rozumianych jako iloczyn natężenia przepływu ścieków i stężenia zawartych w nich zanieczyszczeń.* Podczas wypełniania formularza na PS powyższe objaśnienia były widoczne dla respondenta.

Dodatkowo doprecyzowano w jaki sposób prawidłowo wyznaczyć ładunki zanieczyszczeń w ściekach, tj.: *ładunek wyznacza się obliczając średnią arytmetyczną ze stężeń wszystkich próbek uzyskanych w trakcie przeprowadzonych badań ścieków w danym roku, a następnie mnożąc otrzymaną wartość w [mg/l] przez ilość ścieków wytworzonych w ciągu roku, przy zachowaniu zgodności stosowanych jednostek miar.*

Prezes Spółki wyjaśnił, że różnica w ładunkach zanieczyszczeń, tj. sumie chlorków i siarczanów w sprawozdaniach wynikała z przyjętego sposobu wyliczania zasolenia. Ładunek zasolenia obliczany był kwartalnie jako iloczyn ilości zrzucanej wody w okresie trzech miesięcy oraz średniej z zawartości chlorków i siarczanów, z analiz za te miesiące. *Forma wyliczeń kwartalnych wymagana jest w sprawozdaniach do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w druku „Oświadczenie podmiotu obowiązującego do ponoszenia opłat za usługi wodne ...” oraz w „Sprawozdaniach o skutkach środowiskowych działalności górnictwa węgla kamiennego G-09.10” do Agencji Rozwoju Przemysłu.* W Spółce przy wypełnianiu sprawozdawczości stosowany był jednolity sposób naliczania ładunków zanieczyszczeń w rozbiciu na kwartały.

Prezes podkreślił, że w metodologii sprawozdań OS-3 oraz w formularzu elektronicznym na Portalu Sprawozdawczym do 2023 r. brak było objaśnień, co do sposobu obliczenia ładunku zanieczyszczeń.

(akta kontroli tom I str. 75-169, 549-874, tom II str. 629, 634, 639, tom IV str. 729-732, 742-743)

W odniesieniu do ww. różnic w ilości ścieków odprowadzanych do wód Prezes Spółki wyjaśnił, iż w przypadku:

- PG Gliwice wprowadzono przez pomyłkę dane ze sprawozdania dot. rejonu Saturn,
- PS Dębieńsko i PS Boże Dary w sprawozdaniach omyłkowo uwzględniono ilość wody sprzedanej,

sumę w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹²¹ W sprawozdaniach OS-3 dla: 1) PG Kleofas, 2) PG Gliwice, 3) PS Dębieńsko, 4) PS Śląsk, 5) PS Makoszowy i 6) PG Wieczorek II wykazano odpowiednio sumę jonów Cl i SO₄ w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok, podczas gdy wyniki pomiarów jakościowych wykazały tę sumę w ilości: [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok, [...] kg/rok i [...] kg/rok.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach OS-3, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

- PS Mysłówice-Wesoła I błędna wartość wynikała z przekazania sprawozdania OS-3 dla Oddziału KWK "Boże Dary - Mysłówice-Wesoła I", tj. wspólnie dla Ruchu "Boże Dary" i Ruchu "Mysłówice-Wesoła", ponadto ilość odprowadzanych ścieków została ustalona na podstawie bilansu, a dopływ do KWK Mysłówice-Wesoła określały co pół roku służby geologiczne Oddziału (...) *Aby uzyskać bardziej wiarygodne dane do celów statystycznych GUS przyjęto średni dopływ wód za rok 2020 - 2.275 m³/min, tj. ok. 1,20 mln m³, natomiast za rok 2021 – 2,26 m³/min tj. ok. 1,19 mln m³ (...),*
- PS Centrum, co do danych z 2021 r. – błędnie przyjęto ilości wody zrzucanej do rzeki Bytomki, jako wartość całkowitej ilości wody dopływającej do kopalni, co do danych za 2022 r. rozbieżność była wynikiem założonej ilości, którą oszacowano dla całego roku, na podstawie ilości dopływu naturalnego za pierwsze półrocze 2022 roku, natomiast ze względu na fakt podziemnego przekierowania wód z sąsiedniej byłej kopalni „Szombierki” w okolicach połowy roku 2022, po stronie Oddziału „Centrum” nastąpił znaczny przyrost dopływających wód.

(akta kontroli tom III str. 870-881)

NIK zwraca uwagę, że wymogi GUS, PGW WP i ARP w zakresie metod sporządzania sprawozdań były różne m.in. ze względu na różne formalne podstawy obowiązku ich składania. Do każdego z tych wymogów Spółka, zdaniem Izby, miała obowiązek się dostosować i brak było podstaw do ujednolicania składanych sprawozdań. Wbrew temu co twierdzi Prezes Spółki wytyczne do wypełniania sprawozdania OS-3 były opublikowane przed 2023 r., bowiem w kwietniu 2020 r. GUS wydał ogólnodostępny *Zeszyt metodologiczny Ochrona środowiska*, który zawierał m.in. objaśnienia do ww. sprawozdania.

2. Spółka w sprawozdaniach G-09.10, przekazanych do ARP na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 3 ustawy Sp oraz rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej¹²², za poszczególne kwartały lat 2020-2023, wykazała błędne dane dotyczące ilości ścieków odprowadzanych do wód z odwadniania zakładów górniczych¹²³ oraz ładunków zanieczyszczeń w zakresie sumy jonów chlorków i siarczanów¹²⁴.

Analiza porównawcza ww. danych z dokumentacją źródłową dotyczącą ilości wód dołowych oraz pomiarów jakościowych wykazała różnice w następujących zakresach:

- a) ilości ładunku Cl i SO₄ w wodach dołowych – w sprawozdaniach G-09.10 za:
 - I i III kw. 2020 r. zawyżono ładunek Cl i SO₄ w wodach dołowych odpowiednio o 100,6 ton i 2 004 ton¹²⁵, co stanowiło, odpowiednio 0,2%, i 3,3% danych źródłowych;

¹²² Odpowiednio na 2020 r. - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 października 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 2366), na 2021 r. - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 listopada 2020 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 2062), na 2022 r. - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 listopada 2021 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2303) i na 2023 r. - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2453).

¹²³ W wierszu 3.1. Odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych, w tym wody dołowe (jednostka miary: tys. m³).

¹²⁴ W wierszu 3.2. odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych, w tym ładunek CL + SO₄ w wodach dołowych (jednostka miary: ton). Zgodnie z objaśnieniami do sprawozdania G-09.10 wielkości w wierszu 3 – 3.2 należało podać jako *ilość ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych ogółem, w tym ilość zrzucanych wód dołowych wraz z uwzględnieniem zawartości w nich ładunku Cl+SO₄*.

¹²⁵ W sprawozdaniach G-09.10 za I i III kw. 2020 r. wykazano odpowiednio ilość ładunku Cl i SO₄ w wodach dołowych w ilości [...] ton i [...] ton, podczas gdy iloczyn ilości ścieków oraz średniej arytmetycznej wyników pomiarów jakościowych wykonanych w ww. kwartałach wykazał tę ilość w wysokości: [...] ton i [...] ton.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach G-09.10, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

- II i IV kw. 2020 r. zaniżono ładunek Cl i SO₄ w wodach dołowych, odpowiednio o 324,0 ton i 6 387,1 ton¹²⁶, co stanowiło, odpowiednio 0,6%, i 11,8% danych źródłowych;
 - I, II, III i IV kw. 2021 r. zawyżono ładunek Cl i SO₄ w wodach dołowych, odpowiednio o 1 693,5 ton, 1 503,3 ton, 1 725,3 ton i 3 186,1 ton¹²⁷, co stanowiło, odpowiednio 3,5%, 2,9%, 3,1% i 6,4% danych źródłowych;
 - I, II i IV kw. 2022 r. zawyżono ładunek Cl i SO₄ w wodach dołowych, odpowiednio o 5 000,7 ton, 4 100,7 ton i 2 888,5 ton¹²⁸, co stanowiło, odpowiednio 9,0%, 8,1% i 5,0% danych źródłowych;
 - III kw. 2022 r. zaniżono ładunek Cl i SO₄ w wodach dołowych o 946,8 ton¹²⁹, co stanowiło, odpowiednio 1,6% danych źródłowych;
 - I, II, III i IV kw. 2023 r. zawyżono ładunek Cl i SO₄ w wodach dołowych, odpowiednio o 2 556,5 ton, 1 529,8 ton, 2 766,2 ton i 4 084,4 ton¹³⁰, co stanowiło, odpowiednio 5,1%, 4,1%, 6,3% i 7,9% danych źródłowych,
- b) ilości wód dołowych – w sprawozdaniach G-09.10 za:
- I i IV kw. 2020 r. zawyżono ilość wód dołowych o 6,6 tys. m³ i 17,7 tys. m³, co stanowiło, odpowiednio 0,03%, i 0,1% danych źródłowych;
 - II i III kw. 2020 r. zaniżono ilość wód dołowych, odpowiednio o 0,5 tys. m³ i 15,8 tys. m³, co stanowiło, odpowiednio 0,002% i 0,1% danych źródłowych;
 - I, II, III i IV kw. 2021 r. zawyżono ilość wód dołowych, odpowiednio o 2 400,6 tys. m³, 2 430,5 tys. m³, 2 915,5 tys. m³ i 3 088,9 tys. m³, co stanowiło, odpowiednio 11,7%, 11,7%, 14,0% i 14,3% danych źródłowych;
 - I, II, III i IV kw. 2022 r. zawyżono ilość wód dołowych, odpowiednio o 2 455,0 tys. m³, 2 327,9 tys. m³, 2 794,0 tys. m³ i 2 597,1 tys. m³, co stanowiło, odpowiednio 12,0%, 11,2%, 13,2% i 12,3% danych źródłowych;
 - I, II, III i IV kw. 2023 r. zawyżono ilość wód dołowych, odpowiednio o 2 260,2 tys. m³, 2 332,6 tys. m³, 2 427,2 tys. m³ i 2 512,5 tys. m³, co stanowiło, odpowiednio 11,9%, 12,0%, 12,1% i 12,2% danych źródłowych.

¹²⁶ W sprawozdaniach G-09.10 za II i IV kw. 2020 r. wykazano odpowiednio ilość ładunku Cl i SO₄ w wodach dołowych w ilości: [...] ton i [...] ton, podczas gdy iloczyn ilości ścieków oraz średniej arytmetycznej wyników pomiarów jakościowych wykonanych w ww. kwartałach wykazał tę ilość w wysokości: [...] ton i [...] ton.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach G-09.10, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹²⁷ W sprawozdaniach G-09.10 za I, II, III i IV kw. 2021 r. wykazano odpowiednio ilość ładunku Cl i SO₄ w wodach dołowych w ilości: [...] ton, [...] ton, [...] ton i [...] ton, podczas gdy iloczyn ilości ścieków oraz średniej arytmetycznej wyników pomiarów jakościowych wykonanych w ww. kwartałach wykazał tę ilość w wysokości: [...] ton, [...] ton, [...] ton i [...] ton.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach G-09.10, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹²⁸ W sprawozdaniach G-09.10 za I, II i IV kw. 2022 r. wykazano odpowiednio ilość ładunku Cl i SO₄ w wodach dołowych w ilości: [...] ton, [...] ton, [...] ton, podczas gdy iloczyn ilości ścieków oraz średniej arytmetycznej wyników pomiarów jakościowych wykonanych w ww. kwartałach wykazał tę ilość w wysokości: [...] ton, [...] ton, [...] ton.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach G-09.10, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹²⁹ W sprawozdaniu G-09.10 za III kw. 2022 r. wykazano ilość ładunku Cl i SO₄ w wodach dołowych w ilości [...] ton, podczas gdy iloczyn ilości ścieków oraz średniej arytmetycznej wyników pomiarów jakościowych wykonanych w ww. kwartale wykazał tę ilość w wysokości [...] ton.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniu G-09.10, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

¹³⁰ W sprawozdaniach G-09.10 za I, II, III i IV kw. 2023 r. wykazano odpowiednio ilość ładunku Cl i SO₄ w wodach dołowych w ilości: [...] ton, [...] ton, [...] ton i [...] ton, podczas gdy iloczyn ilości ścieków oraz średniej arytmetycznej wyników pomiarów jakościowych wykonanych w ww. kwartałach wykazał tę ilość w wysokości: [...] ton, [...] ton, [...] ton i [...] ton.

NIK wyłączyła jawność informacji dotyczących ilości ładunków soli w odprowadzonych ściekach, wykazanych w sprawozdaniach G-09.10, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, w związku z art. 10 ustawy o Sp.

Różnice w ilości wykazywanych ładunków zanieczyszczeń wynikały, jak wyjaśnił Prezes Spółki w przypadku pompowni: Pstrowski, Szombierki, Dębieńsko, Śląsk i Wieczorek II z błędnie obliczonej średniej sumy chlorków i siarczanów w danym kwartale. Odnośnie pompowni Centrum, do obliczenia wielkości ładunku zamiast sumy chlorków i siarczanów wprowadzono dane w postaci ładunku soli, natomiast w przypadku pompowni Boże Dary i Mysłowice-Wesoła do obliczania zawartości sumy chlorków i siarczanów w wodzie kopalnianej i ściekach w latach, w których te pompownie nie należały jeszcze do Oddziału CZOK (...) zastosowano metodykę polegającą na obliczaniu sumy chlorków i siarczanów na podstawie średniej ważonej z wszystkich analiz wykonanych w roku. W miesiącach, w których nie były wykonywane analizy, przyjęto sumę chlorków i siarczanów z poprzedniego miesiąca, aż do momentu wykonania kolejnych analiz. Średnia ważona, przy stałym dopływie wód do kopalni, jest równa średniej arytmetycznej. Przy zmiennym dopływie średnia ważona i arytmetyczna są różne. Według literatury średnia ważona daje podobne wartości do średniej arytmetycznej. W przepisach prawnych brak szczegółowych wytycznych, w jaki sposób należy obliczać i podawać dane do sprawozdań. Taki sposób obliczania utrzymano do czasu włączenia tych pompowni do struktur Oddziału CZOK.

Odnośnie do różnic pomiędzy rzeczywistą ilością wód dołowych odprowadzonych do cieków powierzchniowych członkowie Zarządu wyjaśnili, iż wynikało to z błędnie wykazanych danych m.in. w wyniku licznych korekt kwartalnych sprawozdań G-09.10 składanych przez poszczególne oddziały Spółki oraz wykazania w latach 2021-2023 wód dołowych pochodzących z odwadniania wyrobisk pogórnich rudy cynku i ołowiu pompowanych przez Centralną Pompownię „Bolko” Sp. z o.o.

(akta kontroli tom I str. 253-256, 266-329, tom II str. 651-653, 682-683, tom IV str. 67-68, 641, tom V str. 423)

Zdaniem NIK, Spółka była zobowiązana dostosować się do obowiązujących wytycznych dotyczących sporządzania ww. sprawozdań, które od 1 stycznia 2018 r. były ogólnodostępne na stronie internetowej GUS¹³¹, dla każdego z badanych lat. NIK zwraca również uwagę, iż w Spółce powinny być stosowane jednolite i zgodne z zewnętrznymi wytycznymi zasady wypełniania sprawozdań, bez względu na liczbę posiadanych oddziałów.

3. Po przejęciu KWK „Pokój II” w dniu 3 marca 2022 r., Spółka jako następca prawny ww. zakładu górniczego nie wystąpiła na podstawie art. 411 ust. 3 ustawy pw do organu wydającego pozwolenia o przejęcie praw i obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego na odwodnienie KWK „Pokój”, udzielonego Kompanii Węglowej S.A. Oddział KWK „Pokój” w Rudzie Śląskiej, decyzją Marszałka Województwa Śląskiego Nr 1716/OS/2015 z dnia 30 września 2015 r.¹³², a później decyzją Marszałka Województwa Śląskiego Nr 2091/OS/2016 z dnia 12 września 2016 r.¹³³ Zgodnie z art. 411 ust. 2 ustawy pw, organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych, potwierdza w drodze decyzji, przejęcie przez następcę prawnego praw i obowiązków wynikających z pozwolenia.

Prezes Spółki wyjaśnił, że Program Likwidacji KWK „Pokój I” w latach 2017-2022 przewidywał, że po zakończeniu procesu likwidacji, wody z tej kopalni zostaną skierowane w całości do wyrobisk KWK Ruda Ruch „Halemba”. (...) Rozwiązane to skutkowałoby brakiem podstaw do obowiązywania przedmiotowej decyzji

¹³¹ Pod adresem <https://form.stat.gov.pl/formaty/formaty-idx.php>.

¹³² Znak OS.WS.7322.92.2015.

¹³³ Znak OS.WS.7322.134.2016.

w związku z zakończeniem procesu odwadniania. Jednakże, w toku prowadzenia robót likwidacyjnych i mających na celu przekierowanie wód do Ruchu Halemba KWK Ruda, i po włączeniu w struktury SRK S.A. KWK „Pokój II”, mając na uwadze uwarunkowania techniczno-ruchowe w czynnym zakładzie górnym, podjęto decyzję o kontynuowaniu dotychczasowego modelu odwadniania likwidowanego zakładu górnego „Pokój I – Pokój II” polegającego na kierowaniu całości wód do Ruchu Bielszowice KWK Ruda. Prezes Spółki stwierdził, że SRK złożył stosowne dokumenty niezbędne do przeniesienia praw i obowiązków, wynikające z art. 411 ustawy pw, po osiągnięciu modelu docelowego odwadniania zlikwidowanej kopalni „Pokój”.

(akta kontroli tom I str. 206-207, 212-218)

NIK zwraca uwagę, że wymóg określony w art. 411 ustawy pw został wprowadzony w życie z dniem 1 stycznia 2018 r., zatem Spółka powinna po tym dniu wystąpić do właściwego organu w sprawach pozwoleń wodnoprawnych, o potwierdzenie w drodze decyzji, przejęcia praw i obowiązków wynikających z ww. pozwoleń.

4. Spółka po przejęciu KWK „Wujek” Ruch „Śląsk” z dniem 1 lutego 2018 r., wystąpiła z wnioskiem do Dyrektora Zarządu Zlewni o przejęcie przez następcę prawnego, praw i obowiązków wynikających z pozwoleń wodnoprawnych na odwodnienie ww. zakładu górnego oraz wprowadzanie do rzeki Kłodnicy w km 74+460 wód pochodzących z odwodnienia ww. zakładu górnego, udzielonych Katowickiemu Holdingowi Węglowemu S.A. KWK „Wujek” Ruch „Śląsk” decyzją Marszałka Województwa Śląskiego Nr 1642/OS/2016 z dnia 29 lipca 2016 r.¹³⁴ w dniu 11 marca 2022 r., tj. po upływie ponad 3 lat od dnia przejęcia ww. zakładu górnego, co było działaniem nierzetelnym.

Prezes Spółki wyjaśniając, dlaczego wystąpiono z ww. wnioskiem po upływie ponad 3 lat stwierdził, że SRK przedstawiła do kontroli wszystkie dokumenty, którymi dysponuje, a w I kwartale 2022 r. Oddział CZOK dla pompowni „Śląsk” (należącej do byłej KWK „Wujek” Ruch „Śląsk”), zgodnie z art. 411 pw, złożył wniosek o przejęcie praw i obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego wydanego dla KHW S.A.

(akta kontroli tom I str. 206, 209-211, tom III str. 42-44)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Spółka posiadała wymagane pozwolenia wodnoprawne na wykonanie urządzeń wodnych oraz na korzystanie z usług wodnych zarówno na odwadnianie jak i na odprowadzanie wód kopalnianych do cieków powierzchniowych. Wszystkie wnioski o wydanie pozwoleń wodnoprawnych Spółka składała odpowiednio przed terminem zakończenia obowiązujących pozwoleń, a w przypadku konieczności uzupełnienia wniosku, uzupełnień dokonywano terminowo i zgodnie z wezwaniem za wyjątkiem jednego przypadku, tj. wniosku dotyczącego PS Centrum. Na dziewięć pozwoleń wodnoprawnych na odwadnianie i odprowadzanie wód kopalnianych, wydanych dla SRK w latach 2020-2023, dane w zakresie ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych, częstotliwości i sposobu dokonywania pomiarów zawarte w pozwoleniach, w siedmiu przypadkach były tożsame z danymi zawartymi we wnioskach.

Organ wydający pozwolenie wodnoprawne w jednym przypadku odmówił Spółce wydania pozwolenia wodnoprawnego. Odmowa ta nie była związana z niewywiązywaniem się Spółki z obowiązków wynikających z dotychczas wydanych pozwoleń.

¹³⁴ Znak OS.WS.7322.103.2016.

Spółka jako podmiot odprowadzający ścieki nie wykonywała swoich obowiązków sprawozdawczych rzetelnie. Zarówno w sprawozdaniach OS-3 przekazywanych do GUS jak i sprawozdaniach G-09.10 przekazywanych do ARP dane dotyczące ilości oraz jakości ścieków wykazywane były błędnie. W zakresie ilości dane te były zaniżane w poszczególnych sprawozdaniach od 0,002% do 11,8% bądź zawyżane od 0,03% do 476,2% w stosunku do danych prawidłowych, a w zakresie ilości ładunków zanieczyszczeń dane były zaniżane od 0,6% do 15,6% bądź zawyżane od 0,2% do 26,6% w stosunku do danych prawidłowych.

Spółka nie dochowała również w jednym przypadku obowiązku wynikającego art. 411 ust. 3 ustawy pw, tj. nie wystąpiła do organu wydającego pozwolenia wodnoprawne o przejęcie przez SRK jako następcę prawnego praw i obowiązków wynikających z pozwolenia wodnoprawnego na odwadnianie KWK „Pokój”. Natomiast w przypadku KWK „Wujek” Ruch „Śląsk” wystąpiła z takim wnioskiem po upływie ponad 3 lat od dnia przejęcia ww. zakładu górniczego.

OBSZAR

2. Realizacja obowiązków wynikających z pozwoleń wodnoprawnych/zintegrowanych oraz podejmowanie działań w celu ograniczenia negatywnych skutków oddziaływań na środowisko wodne

Opis stanu faktycznego

2.1. W obowiązujących w latach 2020-2023 pozwoleniach wodnoprawnych dla SRK określone zostały warunki dot. ilości wód dołowych wprowadzanych do wód powierzchniowych, tj. maksymalne limity zrzutu na sekundę dla 13 pompowni¹³⁵, maksymalne ilości wprowadzanych ścieków na godzinę dla 15 pompowni¹³⁶, średnie limity zrzutu ścieków na dobę i dopuszczalne ilości na rok dla 19 pompowni¹³⁷.

W okresie objętym kontrolą w żadnej pompowni SRK nie dokonywano pomiarów zrzutu ścieków na sekundę i godzinę.

Jak wyjaśnił Prezes: *Systemy odwadniania zlikwidowanych kopalń, z przyczyn technicznych nie były w stanie rejestrować ilości odprowadzanych wód kopalnianych na sekundę i godzinę. W większości pompowni ilość pompowanych wód obliczana jest na podstawie wydajności czasu pracy pomp. Wydajność pomp jest zmienną w ciągu sekundy, godziny i doby w związku z powyższym brak jest możliwości prowadzenia monitoringu sekundowego lub godzinnego.*

(akta kontroli tom III str. 32-35, tom I str. 207)

Odnosnie realizacji przez SRK postanowień określonych w pozwoleniach wodnoprawnych dot. średniego zrzutu ścieków na dobę, w wybranej do badania próbie¹³⁸ sześciu pompowni rejestrujących dobowe ilości wypompowanych wód dołowych, następnie zrzucanych do cieków wodnych, przekroczenie średniej ilości

¹³⁵ Tj. dla: 1) PS Mysłowice-Wesoła I, 2) PS Boże Dary, 3) PS Centrum, 4) PS Pstrowski, 5) PS Szombierki, 6) PG Gliwice, 7) PG Wieczorek II, 8) PG Niwka-Modrzejów, 9) PG Saturn, 10) PG Jan Kanty, 11) PG Kleofas, 12) PG Grodziec, 13) PS Dębieńsko.

¹³⁶ Tj. dla: 1) PS Śląsk, 2) PS Siemianowice, 3) PS Mysłowice-Wesoła I, 4) PS Boże Dary, 5) PS Makoszowy, 6) PS Centrum, 7) PS Pstrowski, 8) PG Wieczorek II, 9) PS Paryż, 10) PG Niwka-Modrzejów, 11) PG Saturn, 12) PG Jan Kanty, 13) PS Siemianowice-Chorzów, 14) PS Powstańców Śląskich- Bytom I, 15) PS Powstańców Śląski – Bytom I – szyb Kopernik.

¹³⁷ Tj. dla: 1) PS Śląsk, 2) PS Siemianowice, 3) PS Mysłowice-Wesoła I, 4) PS Boże Dary, 5) PS Makoszowy, 6) PS Centrum, 7) PS Pstrowski, 8) PS Szombierki, 9) PG Gliwice, 10) PG Wieczorek II, 11) PS Paryż, 12) PG Niwka-Modrzejów, 13) PG Saturn, 14) PG Jan Kanty, 15) PG Kleofas, 16) PG Grodziec, 17) PS Siemianowice-Chorzów, 18) PS Dębieńsko, 19) PS Powstańców Śląskich- Bytom I.

¹³⁸ Dobór celowy uwzględniający pompownie: 1) dokonujące zrzutu wód dołowych do cieków powierzchniowych wpływających do dorzecza Odry (tj. PG Gliwice, PS Dębieńsko, PS Siemianowice-Chorzów) i dorzecza Wisły (tj. PG Saturn, PS Siemianowice-Bańgów, PG Niwka-Modrzejów), 2) dla których w przeprowadzonych analizach wód stwierdzono podwyższone wartości stężenia jonów chlorków (Cl), tj. PG Gliwice, PS Dębieńsko, 3) dla której przekroczono dopuszczalny limit zrzutu ścieków na rok, tj. PG Saturn. Badaniem objęto okres czternastu następujących po sobie dni, w każdym kwartale, poszczególnych lat objętych kontrolą, tj.: od 12 lutego 2020 r. do 25 lutego 2020 r., od 2 lipca 2021 r. do 15 lipca 2021 r., od 18 października 2022 r. do 1 listopada 2022 r., od 17 czerwca 2023 r. do 30 czerwca 2023 r.

dobowej¹³⁹ stwierdzono w czterech pompowniach¹⁴⁰ przy czym najmniej przekroczeń zarejestrowano w PS Siemianowice-Chorzów¹⁴¹, a najwięcej w PG Gliwice¹⁴². W PG Niwka-Modrzejów i PG Saturn w badanych latach 2020-2022 zarejestrowano większe ilości wypompowanej wody w stosunku do średniej ilości dobowej określonej w pozwoleniu wodnoprawnym¹⁴³. W odniesieniu do przekroczeń średniego zrztu ścieków na dobę Dyrektor Oddziału Kierownik Ruchu Zakładu Górniczego CZOK¹⁴⁴ wyjaśnił, że w przypadku:

- PG Gliwice prowadzono próby szczelności filara ochronnego pomiędzy pompownią Gliwice, a kopalnią Sośnica, co w konsekwencji wiązało się z koniecznością zwiększenia natężenia pracy pompowni w celu obniżenia lustra wody do bezpiecznego poziomu zbiornika retencyjnego i wypompowywaniu wody w ilości wyższej niż średnia dobową określona w pozwoleniu wodnoprawnym, przy czym zwiększenie natężenia pompowania nie spowodowało przekroczenia dopuszczalnej rocznej wielkości zrztu wód do rzeki Kłodnica;
- PG Saturn była pompownią o niewielkiej retencji wody, w której na poziom lustra wody w szybie i ilość odprowadzanych wód znaczący wpływ miały warunki atmosferyczne, a konieczność wzmożonego pompowania wód dołowych była spowodowana ilością opadów atmosferycznych w lutym 2020 r. Ponadto pompownia Saturn odnotowywała systematyczny wzrost dopływu wód podziemnych, od wartości ok. 13 m³/min w 2016 r. do wartości około 30 m³/min w 2022 r., co spowodowało, iż znacznie wzrosły średniodobowe wartości pompowanych wód;
- PG Niwka-Modrzejów na poziom lustra wody w szybie również miały wpływ warunki atmosferyczne, a wzmożone opady spowodowały, iż średnia dobową ilość wypompowanej wody w badanych okresach, była wyższa niż średnia dobową określona w pozwoleniu wodnoprawnym. Ponadto biorąc pod uwagę głębokość lustra wody w pompowni przyjęto, że wody opadowe docierają do lustra wody w szybie z pewnym opóźnieniem. Zwiększenie natężenia pompowania w określonym przypadku nie spowodowało przekroczenia dopuszczalnej rocznej wielkości zrztu wód do rzeki,
- PS Siemianowice-Chorzów przekroczenie średnich dobowych ilości wypompowanej wody było wynikiem prowadzenia prac regeneracyjnych na pompowni głównego odwadniania i na szybie Kolejowym I, co w pierwszym przypadku skutkowało zatrzymaniem pracy pomp, a następnie koniecznością wzmożonego pompowania w celu wyprowadzenia zgromadzonej wody i obniżenie poziomów w chodnikach wodnych, a tym samym powrotu do harmonogramu pracy pompowni głównej. W drugim przypadku utrzymywano proces pompowania w systemie ciągłym w celu utrzymywania minimalnych stanów w chodnikach wodnych na wypadek wydłużenia się prac na szybie.

(akta kontroli tom III str. 316-346, 349-353)

¹³⁹ Na podstawie danych z dobowych raportów z ilości wypompowanej wody.

¹⁴⁰ Za wyjątkiem pompowni PS Dębieszko i PS Siemianowice-Bańgów.

¹⁴¹ W dwóch dniach, tj. 25 lutego 2020 r. i 29 czerwca 2023 r. wypompowano odpowiednio 107,9 % i 100,1 % średniej ilości dobowej określonej w pozwoleniu wodnoprawnym.

¹⁴² W dniach: 16 lutego 2020 r., 22-25 lutego 2020 r., od 18 października 2022 r. do 1 listopada 2022 r. wypompowano od 129,6 % do 234,7% średniej ilości dobowej określonej w pozwoleniu wodnoprawnym.

¹⁴³ Tj. w: 1) PG Niwka-Modrzejów w dniach: 15-16 lutego 2020 r., 22-23 lutego 2020 r., 3-4 lipca 2021 r., 10-11 lipca 2021 r., 18-23 października 2022 r., 27 października do 1 listopada 2022 r. wypompowano od 102,7 % do 133,6 % średniej dobowej ilości określonej w pozwoleniu, 2) PG Saturn: w dniach 15-16 lutego 2020 r., 22-23 lutego 2020 r., 3-4 lipca 2021 r., 10-11 lipca 2021 r., 22-23 i 29-30 października 2022 r., 1 listopada 2022 r. wypompowano od 106,8% do 146,5% średniej dobowej ilości określonej w pozwoleniu.

¹⁴⁴ Dalej: Dyrektor Oddziału CZOK.

Analiza porównawcza danych źródłowych dot. ilości wód dołowych odprowadzonych do wód powierzchniowych z dopuszczalnymi limitami zrzutu ścieków na rok dla 19 pompowni wykazała, że w przypadku dwóch pompowni w 2021 r. Spółka nie spełniła określonych w pozwoleniach wodnoprawnych warunków dopuszczalnych ilości zrzutu ścieków na rok w przypadku:

- a) PG Saturn wprowadziła do cieku wodnego 15 807,79 tys. m³ ścieków, przekraczając roczny limit ($Q_{\max}$) w ilości 15 768 tys. m³/rok o 39,79 tys. m³,
- b) PG Grodziec wprowadziła do cieku wodnego 1 123,39 tys. m³ ścieków, przekraczając roczny limit ($Q_{\max}$) ustalony w ilości 1,05 mln m³/rok o 73,39 tys. m³.

(akta kontroli tom II str. 33, tom III str. 34, 203-215, 244-250)

Dyrektor CZOK wyjaśnił, że PG Saturn jest pompownią centralną dla zlikwidowanych kopalń północno-wschodniej części GZW. Poziom wód w pompowni utrzymywany jest płytko, tj. ok. 200 m pod powierzchnią terenu, a skały nadkładowe w rejonie odwadnianym przez PG „Saturn”, tj. w obszarze zlikwidowanych kopalń: „Saturn”, „Sosnowiec” oraz „Paryż”, sprzyjają infiltracji wód opadowych do pompowni. W związku z tym warunki atmosferyczne mają decydujący wpływ na ilość dopływu i pompowanych wód. Dalej Dyrektor CZOK wyjaśnił, że zwiększona ilość pompowanych wód w okresie od lipca do grudnia 2021 r., spowodowana była ponadprzeciętnym wzrostem dopływu wód opadowych do wyrobisk zlikwidowanej kopalni. Dla pompowni ustalony był nieprzekraczalny, dopuszczalny poziom zatopienia byłej kopalni, przez co SRK zmuszona była do pompowania ze wzmożonym natężeniem.

Odnosnie przekroczenia dopuszczalnego rocznego limitu przez PG Grodziec Prezes Spółki wyjaśnił, że zwiększona ilość pompowanych wód w okresie od lipca do grudnia 2021 r., również spowodowana była ponadprzeciętnym wzrostem dopływu wód opadowych do wyrobisk zlikwidowanej kopalni w drugiej połowie 2020 roku i pierwszej połowie 2021 roku. W roku 2020, w okresie od V÷X opad wyniósł 643 mm, co odpowiadało ponad rocznej ilości notowanej z wielolecia dla Górnego Śląska, natomiast w roku 2021 od IV÷VIII 492 mm, co stanowiło około 76,0 % rocznego opadu. (...) Tak duże opady spowodowały, z pewnym przesunięciem czasowym wynikającym z budowy geologicznej, wzrost dopływów do wyrobisk zlikwidowanej kopalni.

(akta kontroli tom III str. 848, 853-863, 874)

2.2. W latach 2020-2023, w obowiązujących pozwoleniach wodnoprawnych na odprowadzanie wód dołowych dla 18 pompowni SRK, tylko w dwóch przypadkach¹⁴⁵ określono dopuszczalne stężenia chlorków (Cl) na poziomie nie większym niż 1 000 mg/l i siarczanów (SO₄) na poziomie 500 mg/l. W trzech przypadkach¹⁴⁶ limity stężeń chlorków i siarczanów określono na poziomie 1 000 mg/l każdy, a w pozostałych przypadkach, dla 13 pompowni, dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów przekraczały normy określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w tabeli II, określając ilość chlorków od 1 600 mg/l do 15 000 mg/l i ilość siarczanów od 510 mg/l do 3 000 mg/l¹⁴⁷.

¹⁴⁵ Dla pompowni Boże Dary i Jan Kanty.

¹⁴⁶ PG Saturn, PS Siemianowice-Bańgów i PG Grodziec.

¹⁴⁷ Limity stężeń Cl i SO₄ dla poszczególnych pompowni przedstawiały się następująco: 1) PG Nivka-Modrzejów – 5 500 mg/l Cl i 1 600 mg/l SO₄, 2) PG Kleofas – 3 000 mg/l Cl i 1 600 mg/l SO₄, 3) PG Gliwice – 6 500 mg/l Cl i 3 000 mg/l SO₄, 4) PS Siemianowice-Chorzów – 3 000 mg/l Cl i 2 000 mg/l SO₄, 5) PS Szombierki – 5 500 mg/l Cl i 2 500 mg/l SO₄, 6) PS Dębieńsko – 8 500 mg/l Cl i 700 mg/l SO₄, 7) PS Pstrowski – 6 000 mg/l Cl i 1 500 mg/l SO₄, 8) PS Śląsk – 11 000 mg/l Cl i 1 000 mg/l SO₄, 9) PS Powstańców – 4 600 mg/l Cl i 750 mg/l SO₄, 10) PS Makoszowy – 15 000 mg/l Cl i 1 600 mg/l SO₄, 11) PG Wieczorek II – dla wylotu W1 3 000 mg/l Cl i 2 000 mg/l SO₄, dla wylotu W2 7 200 mg/l Cl i 900 mg/l SO₄, a od 25 października

(akta kontroli tom III str. 32-35)

Analiza wykonanych przez akredytowane laboratoria, w poszczególnych latach 2020-2023, pomiarów jakości odprowadzanych wód w zakresie m.in. wskaźników chlorków i siarczanów dla 18 pompowni wykazała nieprzestrzeganie warunku określonego w pozwoleniu, dotyczącego nieprzekraczania dopuszczalnego limitu stężeń chlorków i siarczanów w przypadku jednej pompowni, co przedstawiono szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom I str. 307-329)

2.3. W obowiązujących pozwoleniach wodnoprawnych na odprowadzanie wód kopalnianych, wydanych dla 18 pompowni, w przypadku 15 pompowni¹⁴⁸ określono częstotliwość dokonywania pomiarów ścieków¹⁴⁹ nie mniejszą niż raz na dwa miesiące, dla dwóch pompowni¹⁵⁰ nakazano częstsze badanie ścieków niż wynikające z przepisów rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (tj. raz w miesiącu)¹⁵¹, a w jednym przypadku – PG Jan Kanty nakazano wykonywanie analizy skróconej w zakresie wskaźników m.in. Cl i SO₄ raz na kwartał¹⁵².

(akta kontroli tom I str. 307-329, tom III str. 32-35)

Analiza wykonanych przez akredytowane laboratoria, w poszczególnych latach 2020-2023 pomiarów jakości odprowadzanych wód w zakresie m.in. wskaźników jonów chlorków i siarczanów dla 18 pompowni wykazała, że:

- w trzech przypadkach¹⁵³ nie zachowano wymaganej częstotliwości przeprowadzania poboru próbek wód zrzutowych z odwadniania zakładów górniczych, określonej w pozwoleniach wodnoprawnych wydanych dla SRK, co przedstawiono szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;
- w czterech przypadkach¹⁵⁴ nie dokonywano poboru próbek ścieków do badania w regularnych odstępach czasu, co przedstawiono szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;
- we wszystkich przypadkach badania ścieków wykonano w miejscach wyznaczonych w pozwoleniu, przy czym w trzech przypadkach były to miejsca inne niż miejsce wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych¹⁵⁵.

(akta kontroli tom I str. 307-329, 222-223)

2.4. Spółka tylko w jednym pozwoleniu wodnoprawnym¹⁵⁶ na odprowadzanie wód dołowych - w odniesieniu do PS Centrum miała określone obowiązki związane z łagodzeniem/ograniczeniem skutków negatywnych oddziaływań na środowisko

2022 r. 7 200 mg/l Cl i 0 m1 1500 mg/l SO₄, 12) PS Mysłówice-Wesoła – 4 900 mg/l Cl i 510 mg/l SO₄, 13) PS Centrum – 1 600 mg/l Cl i 1 100 mg/l SO₄, a od 23 grudnia 2021 r. 4 300 mg/l Cl i 1 625 mg/l SO₄.

¹⁴⁸ 1) PG Saturn, 2) PG Niwka-Modrzejów, 3) PG Kleofas, 4) PG Gliwice, 5) PS Siemianowice-Bańgów, 6) PG Siemianowice-Chorzów, 7) PS Szombierki, 8) PS Pstrowski, 9) PS Boże Dary, 10) PS Śląsk, 11) PG Grodziec, 12) PS Powstańców, 13) PS Makoszowy, 14) PS Mysłówice-Wesoła, 15) PS Centrum.

¹⁴⁹ W zakresie wskaźników zanieczyszczeń tj. jonów chlorków (Cl) i siarczanów (SO₄).

¹⁵⁰ PS Dębierńsko i PG Wieczorek II.

¹⁵¹ Dla tych pompowni ustalono wyższe dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów niż 1000 mg Cl/l i 500 mg SO₄/l.

¹⁵² Dla tej pompowni dopuszczalne stężenia Cl i SO₄ ustalono odpowiednio na poziomie 700 mg/l i 500 mg/l.

¹⁵³ Dotyczących PS Śląsk, PS Boże Dary i PS Mysłówice-Wesoła.

¹⁵⁴ Dotyczących: PS Dębierńsko, PS Śląsk, PG Wieczorek II i PS Centrum.

¹⁵⁵ W pozwoleniach wodnoprawnych jako punkt poboru próbek wód kopalnianych wyznaczono dla: 1) PG Gliwice – studzienkę przy szybie „II”, w którym jest zabudowana pompa głębinowa, 2) PS Dębierńsko - studzienkę rozprężną przy szybie „Jan III”, 3) PS Mysłówice-Wesoła – studnię przelewową S14a, zlokalizowanej na terenie zakładu górniczego KWK „Mysłówice-Wesoła” w rejonie szybów Wschodnich.

¹⁵⁶ Decyzja Dyrektora RZGW WP w Gliwicach z dnia 29 listopada 2021 r., znak GL.RUZ.4210.127.2021.AK.

wodne (przedsięwzięć i działań niezbędnych dla spełnienia warunków, o których mowa w art. 68 ustawy pw), tj. ograniczenie dopływu wód silnie zasolonych do wyrobisk, zatrzymanie wód w zrobach poeksploatacyjnych i wykorzystywanie części wód do własnych celów technologicznych.

W celu łagodzenia skutków negatywnych oddziaływań na stan jednolitych części wód, w ramach upraszczania systemów odwadniania SRK Oddział KWK „Centrum” na przełomie listopada i grudnia 2023 r. zatopiła poz. 930 m. Spiętrzenie wody z rzędnej -686,5 m do rzędnej -585,0 m (tj. o 101,5 m) w szybie Budryk spowodowało powstanie zbiornika wodnego o objętości ok. 532,7 tys. m³, obejmującego wyrobiska i zroby dokonanej eksploatacji pokładów 509/510 i 507 byłej KWK „Centrum” oraz byłej KWK „Szombierki”. Podniesienie poziomu odwadniania w pompowniach spowodowało zmniejszenie ilości pompowanej wody o ~0,5 m³/min (~263,0 tys. m³/rok) i zrzutu soli, w skali roku o ~946 t, a po okresie stabilizacji przyczyni się do poprawy parametrów fizykochemicznych wód.

PS Centrum wykorzystywała również części wód z odwadniania do własnych celów technologicznych, tj. używała niewielkiej ilości wód do profilaktyki przeciwpożarowej, tj. doszczelniania zrobów, budowy korków izolacyjnych oraz do likwidacji wyrobisk. Z uwagi na to, że prace te nie były prowadzone w trybie ciągłym, ilości wody zużywanej do tego celu wynoszą średnio od 0,0 m³ do 2,0 tys. m³ na miesiąc.

Jak wyjaśnił Prezes Spółki (...) Obecnie w PS „Centrum” nie ma możliwości ograniczenia ilości dopływu wód do wyrobisk górniczych poprzez izolację zawodnionych wyrobisk i zrobów. Takie działania skutkowałyby powstaniem zawieszonych zbiorników wodnych które stanowiłyby zagrożenie dla Pompowni „Centrum” oraz dla chronionych czynnych zakładów górniczych.

Ponadto dodał, że (...) tworzenie zbiorników wodnych jest niezgodne z obowiązującymi przepisami tj. Rozporządzeniem Ministra Energii z dnia 23 listopada 2016 w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu podziemnych zakładów górniczych - § 453 „Tworzenie w wyrobisku górniczym, w zrobach lub w górotworze zbiornika mogącego stanowić zagrożenie dla innych istniejących wyrobisk górniczych lub sąsiednich zakładów górniczych jest niedopuszczalne”. Należy zauważyć, że jedną z ról SRK S.A. jest odwadnianie zlikwidowanych i ochrona czynnych sąsiednich zakładów górniczych m.in. przed zagrożeniem wodnym.

(akta kontroli tom I str. 224, tom V str. 338-340)

Według informacji uzyskanych od Prezesa Spółki, w okresie objętym kontrolą SRK wykonała następujące przedsięwzięcia, sfinansowane z dotacji budżetowej, służące ochronie środowiska na nw. pompowniach:

- ✓ PS Powstańców Śląskich – Bytom I – od sierpnia 2020 r. zaprzestano odprowadzania wód kopalnianych do dobrych jakościowo wód powierzchniowych (II kl.) górnego odcinka rzeki Szarlejki, doprowadzając do grawitacyjnego spływu wód dopływających do wyrobisk byłej kopalni „Powstańców Śląskich – Bytom I”, przygotowanymi drogami i przekopem wodnym CZOK 760 – Bobrek 840, do zrobów pokł. 510 i pompowni polowej poniżej poziomu 510 na poziomie 840 m Ruchu „Bobrek” KWK „Bobrek-Piekary” Węgłokoks Kraj Sp. z o.o. Rocznie pompownia odprowadzała ok. 1,4 mln m³ wód dołowych, a ilość zrzucanej soli wynosiła ok. 5,1 tys. Mg;
- ✓ PS Śląsk – od grudnia 2020 r. do października 2023 r. trwało zatapianie podpoziomowych wyrobisk byłej kopalni „Śląsk”. Dopływ do PS Śląsk był retencjonowany w zrobach poniżej poziomu 765 m. W związku z powyższym ładunek zrzucanej soli w wodach kopalnianych był ograniczony do minimum a odprowadzanie wód odbywało się w stopniu minimalnym. Pompowanie miało

na celu utrzymywanie w sprawności zestawów pompowych. Za ww. okres, tj. 1 065 dni, Pompownia „Śląsk” odprowadziła 176 620 m³ wód dołowych i zrzuciła do rzeki Kłodnicy 1 212,8 Mg soli. Przy pełnym funkcjonowaniu pompowni ilość odprowadzanej wody za okres, w którym woda została retencjonowana wyniosłaby około 5,3 mln m³, a ładunek soli ok. 60,0 tys. Mg;

- ✓ PG Grodziec – od listopada 2022 r. wyłączono ją z eksploatacji. Wody zostały przekierowane wyrobiskami dołowymi na Pompownię Centrum. Od tego czasu pompownia nie odprowadza wód kopalnianych do potoku Wielonka. Rocznie pompownia odprowadzała ok. 1 mln m³ wód dołowych, a ilość zrzucanej soli wynosiła ok. 700,00 Mg;
- ✓ PG Wieczorek II – od 25 stycznia do 12 lipca 2023 r. (169 dni), w związku ze zmianą systemu odwadniania ze stacjonarnego na głębinowy nie odprowadzano wód kopalnianych do potoku Bolina Południowa I. W tym czasie trwało retencjonowanie wód kopalnianych w zrobach dawnej kopalni KWK Wieczorek II. Przy pełnym funkcjonowaniu pompowni ilość odprowadzonej wody wyniosłaby ok. 1,1 mln m³ wód dołowych, a ładunek zrzucanej soli wyniosłby ok. 9,7 tys. Mg.

(akta kontroli tom I str. 224-225, tom V str. 340-342)

W związku z realizacją przez Spółkę inwestycji finansowanej z dotacji budżetowej, polegającej na budowie PG Wieczorek¹⁵⁷, na dzień 31 grudnia 2023 r., Spółka poniosła koszty w wysokości 78 478,2 tys. zł, przy czym całkowity koszt zmiany systemu odwadniania byłej KWK Wieczorek ze stacjonarnego na głębinowy wyniósł 94 173,8 tys. zł brutto¹⁵⁸.

Prezes Spółki wyjaśnił, iż: (...) *Owadnianie głębinowe jest o ponad połowę tańsze w eksploatacji od stacjonarnego. Nadto pompownia głębinowa pozwala na częściowe zatopienie wyrobisk i retencję wód w górotworze.*

(akta kontroli tom I str. 225-226)

W okresie objętym kontrolą SRK realizowała również prośrodowiskowy projekt finansowany ze środków NFOŚiGW pn. „Rekultywacja osadnika centralnego – komory B wraz z terenami przyległymi w Tychach”¹⁵⁹. W dniu 15 grudnia 2021 r. zawarta została umowa dotacji¹⁶⁰, a w dniach 6 lipca 2022 r. i 1 lutego 2023 r. odpowiednio aneksy nr 1/703 i nr 2/250 z dnia 1 lutego 2023 r. na łączną kwotę 6 408 924,07 zł netto. Termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia polegającego na zrehabilitowaniu gruntów (2,37 ha) zdegradowanych działalnością górniczą przewidziano na dzień 30 listopada 2028 r.

Nadzór autorski nad projektem pełniło konsorcjum firm z siedzibą w Katowicach i Bukownie na podstawie umowy zawartej w dniu 4 lipca 2018 r. na kwotę 9 850,00 zł netto. Z wykonawcą rekultywacji¹⁶¹ - zewnętrznym przedsiębiorstwem z siedzibą w Piekarach Śląskich została zawarta umowa w dniu 7 listopada 2022 r. na kwotę 6 399 074,07 zł netto.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. wydatkowano dotację w wysokości 6 011 307,23 zł netto, a na dzień 10 grudnia 2024 r. – 6 079 120,37 zł netto.

(akta kontroli tom V str. 343-344)

¹⁵⁷ Na podstawie umowy z dnia 26 lutego 2021 r. zawartej z wykonawcą zewnętrznym (nr e-RU: 292100036).

¹⁵⁸ Na podstawie Aneksu nr 6 do umowy nr e-RU; 292100036 z dnia 26 lutego 2021 r. na wykonanie projektu technicznego wraz z budową pompowni głębinowej Wieczorek II zawartym w dniu 3 sierpnia 2023 r. zmieniono wynagrodzenie wykonawcy z kwoty 87 500,0 tys. zł do kwoty 94 173, 8 tys. zł.

¹⁵⁹ Spółka złożyła wniosek o dofinansowanie realizacji przedsięwzięcia w dniu 3 lipca 2020 r.

¹⁶⁰ Nr 3206/2021/Wn-12/KO-rt-po/D

¹⁶¹ Obowiązek rekultywacji nałożony został decyzją Prezydenta Miasta Tychy z dnia 16 sierpnia 2018 r., znak: IKO.6124.1.2018 z późn. zm. ustalającą leśny kierunek rekultywacji.

2.5. W wyniku analizy 20 Książek Obiektów Budowlanych¹⁶² prowadzonych przez SRK dla urządzeń i instalacji głównego odwadniania w 17 pompowniach Spółki¹⁶³ oraz protokołów z kontroli tych obiektów¹⁶⁴ ustalono, że Spółka monitorowała stan techniczny urządzeń wodnych w czasie ich użytkowania i były one poddawane okresowym kontrolom, przeprowadzanym na podstawie art. 62 ust.1 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶⁵, co najmniej raz w roku i raz na 5 lat - za wyjątkiem obiektów czterech pompowni. Ponadto stwierdzono, że Spółka w okresie objętym kontrolą nie prowadziła KOB dla dwóch rurociągów głównego odwadniania, a w przypadku przeprowadzenia dziewięciu kontroli nie dokonano wymaganego wpisu do KOB, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom III str. 354-363, tom V str. 314-321)

Okresowe kontrole przeprowadzone przez Spółkę wykonano we właściwym terminie, tj. co najmniej raz w roku. W 2023 r. w Oddziale CZOK okresowe kontrole roczne i pięcioletnie obiektów budowlanych wykonywała firma zewnętrzna¹⁶⁶ w ramach zawartej umowy¹⁶⁷. Analiza przedmiotu zamówienia¹⁶⁸, porównanie terminów wykonania 19 kontroli pięcioletnich oraz wpisów w KOB wykazała, że Spółka dopuściła do wykonania przez wykonawcę zewnętrznego w przypadku siedmiu pompowni kontroli ze zwiększoną częstotliwością, tj. po upływie od dziewięciu miesięcy do 2 lat i 10 miesięcy, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom III str. 356-449)

Zapisy ujęte w 85 protokołach z okresowych kontroli rocznych i pięcioletnich obiektów budowlanych przeprowadzonych w badanym okresie wskazywały, że urządzenia i instalacje głównego odwadniania utrzymywano we właściwym stanie technicznym

¹⁶² Dalej: KOB. W przypadku 1) PS Siemianowice-Bańgów dla obiektu: Instalacji i urządzenia głównego odwadniania - szyb "Bańgów" prowadzonej od 20 maja 2003 r., 2) PS Mysłowice-Wesoła dla obiektu: Rurociągu głównego odwadniania z pompowni stacjonarnej prowadzonej od 22 maja 2023 r., 3) PS Boże Dary dla dwóch obiektów: Instalacji głównego odwodnienia - kanały i kolektory (KOB nr 260) prowadzonej od 09 marca 2004 r. 4) PS Boże Dary dla obiektu: Instalacji głównego odwodnienia - rurociągi tłoczne wód dolowych (KOB nr 561) prowadzonej od 9 marca 2004 r., 5) PS Makoszowy dla obiektu: Osadnika głównego odwodnienia W-30 na powierzchni założonej 10 października 2000 r., 6) PS Pstrowski dla obiektu: Rurociągu i kanałów odprowadzających wodę dolową prowadzonej od 31 marca 2004 r., 7) PS Szombierki dla obiektu: Urządzenia i instalacji głównego odwadniania przy szybie "Ewa" założonej w 2004 r., 8) PG Gliwice dla obiektu: Kolektora odprowadzającego wody dolowe pompowni głębinowej prowadzonej od 20 maja 2002 r., 9) PG Wieczorek II dla obiektu: Urządzenia i instalacji głównego odwadniania, kanał odprowadzający wody kopalniane z osadnika nr 5 do potoku Bolina I prowadzonej od 2004 r. do 2021 r., 10) PG Wieczorek II dla obiektu: Wylot średnicy 1000 odprowadzający wody kopalniane do potoku Bolina Południowy szyb "Rozdzieński" prowadzonej od 2022 r., 11) PG Wieczorek II dla obiektu: Rurociąg średnicy 1100 wód silnie zmineralizowanych od szybu "Rozdzieński" do osadników prowadzonej od 2022 r. 12) PG Niwka-Modrzejów dla obiektu: Kanału odprowadzającego wody dolowe prowadzonej od 30 września 2002 r., 13) PG Saturn dla obiektu: Kanału głównego odwadniania rejon "Saturn" prowadzonej od 30 września 2002 r., 14) PG Jan Kanty dla obiektu: Kanał zrzutowy wód dolowych prowadzonej od 6 maja 2003 r., 15) PG Kleofas dla obiektu: Instalacji i urządzenia głównego odwadniania (kolektor wody kopalnianej do rzeki Rawy, zbiornik przelewowy) prowadzonej od 2008 r., 16) PG Katowice dla obiektu: Kanału zrzutowego wód dolowych prowadzonej od 10 września 2002 r., 17) PG Grodziec dla obiektu: Kanału odprowadzającego wody dolowe z pompowni "Grodziec" prowadzonej od 20 grudnia 2006 r., 18) PS Siemianowice-Chorzów dla obiektu: Instalacji i urządzenia głównego odwadniania - szyb "Kolejowy I" prowadzonej od 20 maja 2003 r., 19) PS Dębieszko dla obiektu: Urządzenia i instalacji głównego odwadniania prowadzonej od stycznia 2005 r., 20) PS Śląsk dla obiektu: Kolektor zrzutu wód dolowych z osadników do rzeki Kłodnica prowadzonej od 10 stycznia 2007 r.

¹⁶³ Tj. 1) PS Siemianowice-Bańgów, 2) PS Mysłowice-Wesoła, 3) PS Boże Dary, 4) PS Makoszowy, 5) PS Pstrowski, 6) PS Szombierki, 7) PG Gliwice 8) PG Wieczorek, 9) PG Niwka-Modrzejów, 10) PG Saturn, 11) PG Jan Kanty, 12) PG Kleofas, 13) PG Katowice, 14) PG Grodziec, 15) PS Siemianowice-Chorzów, 16) PS Dębieszko, 17) PS Śląsk.

¹⁶⁴ W sumie badaniem objęto 85 protokoły z kontroli obiektów budowlanych w tym: w 2020 r. z kontroli jednorocznej 14 protokołów i z pięcioletniej 2 protokoły, w 2021 r. z kontroli jednorocznej 14 protokołów i z kontroli pięcioletniej 3 protokoły, w 2022 r. z kontroli jednorocznej 11 protokołów i z kontroli pięcioletniej 4 protokoły, w 2023 r. z kontroli jednorocznej 19 protokołów i z kontroli pięcioletniej 18 protokołów.

¹⁶⁵ Dz.U. z 2024 r. poz. 725 ze zm. Dalej: *ustawa Pb*.

¹⁶⁶ Wyłoniona w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym. Ogłoszenie o zamówieniu zostało zamieszczone w Biuletynie Zamówień Publicznych pod nr 2023/BZP 00082618/01 z dnia 6 lutego 2023 r.

¹⁶⁷ Nr e-RU: 062300082 z dnia 21 kwietnia 2023 r. w przedmiocie „Wykonanie okresowych kontroli rocznych i pięcioletnich stanu technicznego budynków i budowli dla Spółki Restrukturyzacji Kopalni S.A. Oddział CZOK, w tym: Część I; Część II; Część III; Część IV”.

¹⁶⁸ Opisanego w specyfikacji warunków zamówienia nr postępowania: ZP-CZOK-0004/2023 z dnia 6 lutego 2023 r.

i tylko w przypadku siedmiu pompowni wydano zalecenia związane z technicznym utrzymaniem obiektu, tj. dla:

- a) instalacji i urządzenia głównego odwadniania w PS Siemianowice-Bańgów zalecono wykonanie zabezpieczenia antykorozyjnego na rurociągu¹⁶⁹.

SRK w dniu 21 listopada 2023 r. zawarła umowę¹⁷⁰ z firmą zewnętrzną na wykonanie remontu kolektora. Po zakończeniu całości prac, komisja nie dokonała odbioru końcowego robót z winy wykonawcy, który nie przedłożył Spółce niezbędnej dokumentacji, a w zakresie rzeczowym realizacji umowy nie wykonał elementów wskazanych w projekcie¹⁷¹. Na dzień 15 października 2024 r. Spółka była w trakcie uzgadniania z wykonawcą zapisów protokołu konieczności, potwierdzającego faktyczny stan wykonanych robót i uznającego zmiany zakresu rzeczowego robót,

(akta kontroli tom III str. 450-483)

- b) kolektora odprowadzającego wody dołowe PG Gliwice - w wyniku kontroli¹⁷² wykonanych w latach 2020-2022 stwierdzono widoczne pęknięcie stropu zbiornika przelewowego i wydano zalecenie, żeby obserwować i monitorować konstrukcję stropu zbiornika.

SRK w latach 2020-2021 dokonywała naprawy stropu własnymi siłami Oddziału CZOK. Obserwacje prowadzone były na bieżąco przez osoby z dozoru w ramach kontroli okresowych. Ponadto w protokołach z okresowych kontroli¹⁷³ inspektor budowlany stwierdził wykonanie zaleceń z poprzedniej kontroli, tj. usunięto zmurszałą i popękaną część stropu oraz zabezpieczono warstwą szczepną widoczne zbrojenie, a następnie uzupełniono ubytki w stropie zaprawą betonową,

(akta kontroli tom III str. 484-499)

- c) instalacji i urządzenia głównego odwadniania - szyb "Kolejowy I" PS Siemianowice-Chorzów w trakcie kontroli w 2021 r.¹⁷⁴ wykryto i zlokalizowano wyciek na jednej nitce kolektora i wydano zalecenie natychmiastowej naprawy kolektora.

Naprawę kolektora głównego odwadniania wykonała firma zewnętrzna¹⁷⁵, co potwierdzono w bezusterkowym protokole odbioru końcowego z 22 grudnia 2021 r.,

(akta kontroli tom III str. 500-511)

- d) osadnika głównego odwodnienia W-30 na powierzchni w PS Makoszowy - po kontroli¹⁷⁶ wydano zalecenie wykonania remontu wlotu z rurociągów do osadnika, określając jego stan techniczny jako mierny.

W 2023 r. remont wylotu wykonano siłami własnymi Oddziału CZOK, tj.: oczyszczono miejsce wylotu, wykonano palisadę oraz skarpowano ciek Czarniawka przy wylocie. Po zakończeniu prac remontowych przeprowadzono

¹⁶⁹ W studni nr 1. Zgodnie z protokołem kontroli jednorocznej nr 2/2020 z dnia 1 lipca 2020 r.

¹⁷⁰ Nr e-RU: 062300294 na wykonanie zadania pn.: *Remont kolektora DN 500 Bańgów* z terminem realizacji do 3 miesięcy od daty przekazania placu budowy.

¹⁷¹ Pismo z dnia 12 czerwca 2024 r. znak: SRK/CZOK/TMG/2598/2024/TM/202 adresowane do z wykonawcy realizującego zadanie.

¹⁷² Protokoły z kontroli jednorocznej odpowiednio nr: 01/2020 z dnia 2 listopada 2020 r., 01/2021 z dnia 6 października 2021 r., 01/2022 z dnia 19 września 2022 r.

¹⁷³ Tj. jednorocznej nr 43/2023 z dnia 11 lipca 2023 r., pięcioletniej nr 43/2023 z dnia 11 lipca 2023 r.

¹⁷⁴ Protokół z kontroli jednorocznej nr 1/2021 z dnia 15 czerwca 2021 r.

¹⁷⁵ W ramach realizacji umowy nr e-RU 062100198 z dnia 28 lipca 2021 r. zawartej z Oddziałem CZOK na wykonanie zadania pn.: *Naprawa kolektora głównego odwadniania – pompownia Siemianowice*.

¹⁷⁶ Protokoły z kontroli: pięcioletniej nr 33/21 z dnia 26 października 2021 r. i jednorocznej nr 12/22 z dnia 26 października 2022 r.

wizję w terenie¹⁷⁷ w obecności kierownika Nadzoru Wodnego w Gliwicach, na podstawie której stwierdzono wykonanie remontu konstrukcji niecki wypadowej wylotu wraz z naprawą cieku w obrębie wylotu,

(akta kontroli tom III str. 512-522)

- e) kolektora zrzutu wód dołowych z osadników do rzeki Kłodnica PS Śląsk - w wyniku kontroli z 2023 r.¹⁷⁸ wydano zalecenie sukcesywnej wymiany rurociągów na nowe w technologii PE.

SRK uwzględniając określony w protokole z ww. kontroli stopień pilności naprawy jako IV, tj. remont, który może być odłożony do 4 lat, bez szkody dla użytkowników na dzień 15 października 2024 r. nie wykonała remontu,

(akta kontroli tom III str. 523-527)

- f) kanału głównego odwadniania PG Saturn - w wyniku kontroli z 2023 r.¹⁷⁹ wydano zalecenie wymiany drewnianych barierki na stalowe.

Zgodnie z zaleceniem wymieniono barierki. Prace o charakterze bieżącego utrzymania kanału wód dołowych wykonywane były przez pracowników Oddziału CZOK, a fakt realizacji odnotowywano w książce raportowej Działu Wyciągów

Szybowych i Urządzeń Mechanicznych oraz w raportach kwartalnych z kontroli trasy instalacji odprowadzającej wodę dołową,

(akta kontroli tom III str. 362, 528-537)

- g) urządzeń i instalacji głównego odwadniania PS Dębieńsko - zalecenie uzupełnienia betonem ubytków w konstrukcji koryta na wylocie z kolektora do rzeki Bierawki¹⁸⁰.

W 2023 r. załoga własna pompowni przeprowadziła prace konserwacyjne polegające na uzupełnieniu betonem ubytków, a następnie pokryciu konstrukcji kolektora farbą zapewniającą ochronę antykorozyjną.

(akta kontroli tom III str. 363, 538-540)

Ponadto, po przeprowadzonych kontrolach w 2022 r.¹⁸¹ i 2023 r.¹⁸², dla dziesięciu pompowni wydano zalecenie bieżącego podcinania i wykaszania szaty roślinnej, a dla pompowni: PS Siemianowice-Chorzów¹⁸³ czyszczenia wylotu z kolektora do rowu.

W przypadku PS Siemianowice-Chorzów na bieżąco czyszczono kraty przelewowe, co odnotowywano w książce kontroli Rowu Granicznego, a dla wszystkich dziesięciu pompowni wykonano prace utrzymujące linie brzegowe rzek w należytym stanie technicznym co przedstawiono w pkt. 2.6 wystąpienia.

(akta kontroli tom III str.360-365, 541-559, 614-619)

¹⁷⁷ W dniu 6 listopada 2023 r.

¹⁷⁸ Protokoły z kontroli: jednorocznej nr 208/2023, pięcioletniej nr 208/2023 obydwie z dnia 13 lipca 2023 r.

¹⁷⁹ Protokół z kontroli jednorocznej nr 2/2023 z dnia 12 lipca 2023 r.

¹⁸⁰ Protokół z kontroli jednorocznej nr 257/2023 z dnia 27 czerwca 2023 r.

¹⁸¹ Protokół z kontroli jednorocznej PS Pstrowski nr 5/2022 z dnia 30 czerwca 2022 r. i protokół z kontroli jednorocznej PS Siemianowice-Chorzów 2/2022 z dnia 15 września 2022 r.

¹⁸² Zgodnie z protokołami z kontroli jednorocznych w: 1) PS Pstrowski, 2) PS Szombierki, 3) PG Niwka-Modrzejów, 4) PG Grodziec, 5) PS Siemianowice-Bańgów, odpowiednio o nr: 233/2023 z dnia 27 czerwca 2023 r., 174/2023 z dnia 14 lipca 2023 r. 29/2023 z dnia 12 lipca 2023 r., 22/2023 z dnia 12 lipca 2023 r., 146/2023 z dnia 21 czerwca 2023 r. oraz z zgodzie z protokołami z kontroli pięcioletnich w: 1) PS Pstrowski, 2) PS Szombierki, 3) PG Niwka-Modrzejów, 4) PG Grodziec, 5) PG Saturn, 6) PG Jan Kanty, 7) PS Siemianowice-Bańgów, 8) PS Dębieńsko odpowiednio o nr: 233/2023 z dnia 27 czerwca 2023 r., 4/2022 z dnia 28 czerwca 2022 r. i 174/2023 z dnia 14 lipca 2023 r. (dwie kontrole PS Szombierki), 1/2022 z dnia 4 października 2022 r. i 29/2023 z dnia 12 lipca 2023 r. (dwie kontrole PG Niwka-Modrzejów), 1/2022 z dnia 5 września 2022 r. i 22/2023 z dnia 12 lipca 2023 r. (dwie kontrole PG Grodziec), 4/2021 z dnia 20 października 2021 r. i 2/2023 z dnia 12 lipca 2023 r. (dwie kontrole PG Saturn), 4/2022 z dnia 26 września 2022 r. i 53/2023 z dnia 21 czerwca 2023 r. (dwie kontrole PG Jan Kanty), 146/2023 z dnia 21 czerwca 2023 r., 257/2023 z dnia 27 czerwca 2023 r.

¹⁸³ W 2022 r. i 2023 r.

W wyniku przeprowadzenia łącznie 85 kontroli w okresie objętym kontrolą inspektorzy budowlani stwierdzili w ramach trzech kontroli tylko nieprawidłowość dotyczącą jednego obiektu, stwierdzając *nadal widoczne pęknięcia stropu zbiornika przelewowego*¹⁸⁴. Na podstawie wniosków inspektorów nadzoru budowlanego zawartych w protokołach ze wszystkich przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że urządzenia i instalacja głównego odwadniania nadawały się lub spełniały warunki dalszego użytkowania.

(akta kontroli str.356, 358, 360, 484-488)

2.6. Analiza 27 pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód dołowych wykazała, że w 26 pozwoleniach określone zostały następujące obowiązki dotyczące właściwego utrzymania cieków naturalnych w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód:

- a) utrzymywanie w należytym stanie technicznym skarp, koryt i brzegów rzek, rowów, potoków, kanałów oraz ich wlotów i wylotów¹⁸⁵ dla 14 pompowni¹⁸⁶.

SRK w latach 2020-2023 siłami własnymi realizowała zadania związane z właściwym utrzymaniem cieków zgodnie z zaleceniami wynikającymi z pozwoleń wodnoprawnych dla wszystkich 14 pompowni, przy czym w przypadku PG Saturn¹⁸⁷, PG Kleofas¹⁸⁸, PG Jan Kanty¹⁸⁹, PS Pstrowski¹⁹⁰ i PS Centrum¹⁹¹, Spółka zleciła czyszczenie kolektorów, odcinków kanałów wód dołowych i cieków oraz wykonanie robót utrzymaniowych firmom zewnętrznym.

W dniu 1 czerwca 2023 r. Kierownik Ruchu Zakładu CZOK w Czeladzi wprowadził Zarządzenie nr 37/2023 w sprawie kontroli i przekazywania informacji z przeglądów tras i kolektorów odprowadzania wód kopalnianych, wylotów do cieków powierzchniowych i cieków w rejonie zrzutów. W ramach realizacji zarządzenia w przypadku pompowni funkcjonujących w ramach Oddziału CZOK wykonano kontrole, co udokumentowano w raportach za III i IV kwartał 2023 r.,

(akta kontroli tom III str. 600-619, 627-742)

- b) partycypowanie w kosztach utrzymania potoku Czarniawka i cieku Szarlejka ponoszonych przez administratora¹⁹², tj. kosztów konserwacji dla PS Makoszowy i PS Powstańców Śląskich – Bytom I.

W okresie objętym kontrolą Spółka nie partycypowała w kosztach utrzymania ww. potoku i cieku, ponieważ na odcinkach korzystania z tych wód przez SRK nie prowadzono prac konserwacyjnych,

¹⁸⁴Dla kolektora odprowadzającego wody dołowe PG "Gliwice" w wyniku kontroli wykonanych w latach 2020-2022.

¹⁸⁵ W tym: 1) wycinka nadmiernego zadrzewienia, zakrzaczenia, wykaszania traw, porostów ze skarp rzeki wraz z wygrabieniem ich poza górną krawędź skarpy, oczyszczanie umocnień brzegowych z roślinności oraz bieżące usuwanie zatorów i przetamowań; 2) dokonywanie na bieżąco konserwacji i likwidacji wszelkich uszkodzeń w korytach rzek, przeglądy stanu ich umocnień w obrębie wylotu, a w przypadkach stwierdzonych uszkodzeń bezzwłocznego wykonania stosownych napraw na własny koszt; 3) wykonanie robót polegających na odmuleniu i pogłębieniu rowu otwartego.

¹⁸⁶ Tj.: 1) PS Śląsk, 2) PS Mysłowice-Wesoła I, 3) PS Boże Dary, 4) PS Centrum, 5) PS Pstrowski, 6) PS Szombierki, 7) PG Gliwice, 8) PG Wieczorek II, 9) PG Niwka-Modrzejów, 10) PG Saturn, 11) PG Jan Kanty, 12) PG Kleofas, 13) PG Grodziec, 14) PS Siemianowice-Chorzów.

¹⁸⁷ Umowa nr e-RU: 062100229 z dnia 20 sierpnia 2021 r. o zakresie przedmiotowym: *Czyszczenie zamkniętej części kolektora wód dołowych Pompowni Głębinowej "Saturn"*, koszt czyszczenia: 252,4 tys. zł.

¹⁸⁸ Umowa nr e-RU: 062200293 z dnia 16 sierpnia 2022 r. o zakresie przedmiotowym: *Awaryjne czyszczenie fragmentu kolektora wód dołowych - Pompowni Głębinowej Kleofas*, koszt czyszczenia: 45,6 tys. zł.

¹⁸⁹ Umowa nr e-RU: 062200330 z dnia 7 października 2022 r. o zakresie przedmiotowym: *Czyszczenie odcinka kanału wód dołowych - Pompownia Jan Kanty*, koszt czyszczenia: 425,0 tys. zł.

¹⁹⁰ Czyszczenia cieku C -Pompownia "Pstrowski" wykonały dwie firmy zewnętrzne na podstawie: umowy nr e-RU: 062000071 z dnia 19 czerwca 2020 r., koszt usługi: 24,3 tys. zł r. oraz umowy nr e-RU: 062100117 z dnia 6 maja 2021 r., koszt czyszczenia: 20,8 tys. zł.

¹⁹¹ Wykonano roboty utrzymaniowe koryta rzeki Bytomki w obrębie ubezpieczenia skarp i dna oraz poniżej wylotu na podstawie zamówienie nr SRK/KWK C/TM/TOŚ-2265-37/23 (nr e-RU:09230064) z dnia 13 kwietnia 2023 r., koszt usługi: 8,9 tys. zł.

¹⁹² Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach.

(akta kontroli tom III str. 615, 619)

- c) poczynienie uzgodnień z właścicielem (administratorem) Rowu Michałkowickiego - urządzenia wodnego, dotyczących warunków jego udostępnienia dla PS Siemianowice-Bańgów.

Na poszczególne lata 2020-2023 SRK zawarła z Grupą Azoty Zakłady Azotowe Chorzów S.A. umowy określające warunki udostępnienia ww. urządzenia wodnego¹⁹³, w wyniku których poniosła łącznie koszty w wys. 688,3 tys. zł¹⁹⁴,

(akta kontroli tom III str. 743-771)

- d) ponoszenie odpowiedzialności za szkody powstałe w korytach rzek w związku z wprowadzanymi wodami kopalnianymi dla PS Dębieńsko.

W okresie objętym kontrolą Spółka na bieżąco realizowała prace związane z właściwym utrzymaniem cieku, tj. wypełniała ubytki betonowego kolektora zrzutowego, wykonywała prace porządkowe polegające na koszeniu, karczowaniu.

(akta kontroli tom III str. 618)

Oprócz ww. obowiązków, w pozwoleniach wodnoprawnych wydanych dla czterech pompowni¹⁹⁵ określony został obowiązek przesyłania do PGW WP NW w Gliwicach informacji o wykonaniu prac utrzymaniowych¹⁹⁶, za każdym razem po ich realizacji, tj. dwa razy w roku – wiosną i jesienią.

Spółka tylko w przypadku PS Centrum spełniła obowiązek każdorazowego informowania PGW WP NW w Gliwicach o wykonaniu prac utrzymaniowych w latach 2022-2023¹⁹⁷, w pozostałych trzech przypadkach¹⁹⁸ nie zastosowano się do wytycznych z pozwolenia, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom III str. 615-616, 772-784)

W 14 pozwoleniach wodnoprawnych na odprowadzanie wód kopalnianych dla 11 pompowni¹⁹⁹ zobowiązano Spółkę do partycypowania w kosztach zarybiania wód rzeki w przypadku:

¹⁹³ Umowy o nr: e-RU: 061900193 z dnia 18 listopada 2019 r., e-RU: 062000163 z dnia 15 października 2020 r., e-RU: 062100228 z dnia 25 sierpnia 2021 r., e-RU: 062200358 z dnia 10 listopada 2022 r.

¹⁹⁴ Z tego 130,7 tys. zł w 2020 r., 171,8 tys. zł w 2021 r., 181,5 tys. zł w 2022 r. i 204,3 tys. zł w 2023 r.

¹⁹⁵ PS Centrum, PS Pstrowski, PS Szombierki i PG Gliwice.

¹⁹⁶ 1) Dla: PS Centrum: Prace związane z utrzymaniem rzeki Bytomki (w obrębie ubezpieczenia skarp i dna oraz na długości 28 m poniżej wylotu tj. w zasięgu oddziaływania w km 22+065 do km 22+037) powinny polegać na dwustronnym w ciągu roku (maj/czerwiec i wrzesień/październik) obustronnym wykoszeniu porostów ze skarp rzeki wraz z wygrabieniem ich poza górną krawędź skarpy, wycince zakrzaczeń, oczyszczaniu umocnień brzegowych z roślinności oraz bieżącym usuwaniu zatorów i przetamowań z koryta; 2) PS Pstrowski: utrzymanie koryta rzeki Bytomki na odcinku 85 m powyżej i 30 m poniżej wylotu rowu „C” tj. w km 10+725 do km 10+610, tj. dwukrotnie w ciągu roku (maj/czerwiec i wrzesień/październik) obustronne wykaszanie porostów ze skarp rzeki wraz z wygrabieniem ich poza górną krawędź, wycinka zakrzaczeń oraz bieżące usuwanie zatorów i przetamowań z koryta; 3) PS Szombierki: Utrzymywać koryto rzeki Bytomki w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód tj. na długości 11,3 m poniżej wylotu rowu otwartego w km 15+900 poprzez dwukrotne w ciągu roku (wiosną i jesienią) wykaszanie skarp i dna rzeki wraz z wygrabieniem; 4) PG Gliwice: : Utrzymywać koryto rzeki Kłodnicy w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód tj. na długości 48 m poniżej wylotu rowu otwartego w km 50+227 poprzez dwukrotne w ciągu roku (wiosną i jesienią) wykaszanie skarp i dna rzeki wraz z wygrabieniem.

¹⁹⁷ O wykonaniu prac w 2022 r. przesłano informacje pismem z dnia 18 lipca 2022 r. znak: SRK/KW C/TMG/TOŚ/356/2022/JB i pismem z dnia 18 listopada 2022 r. znak SRK/KW C/TMG/TOŚ/531/2022/JB, natomiast o wykonaniu prac w 2023 r. poinformowano pismem z dnia 14 czerwca 2023 r. znak SRK/KW C/TMG/TOŚ/326/2023/JB i pismem z dnia 24 października 2023 r. znak SRK/KW C/TMG/TOŚ/474/2023/JB.

¹⁹⁸ Spółka przekazała PGW WP NW w Gliwicach w przypadku: PS Pstrowski dwie informacje (pismami z dnia 23 sierpnia 2022 r. znak SRK/CZOK/TMG/2870/2022/AF/283 i 11 maja 2023 r. znak SRK/CZOK/TMG/1737/2023/MH/193) o pracach wykonanych w sierpniu 2022 r. i w maju 2023 r., PS Szombierki tylko jedną informację (pismem z dnia 18 maja 2023 r. znak SRK/CZOK/TMG/1827/2023/MH/205) o pracach wykonanych za okres „wiosna 2023 r.”, PG Gliwice dwie informacje (pismami z dnia 31 maja 2022 r. znak SRK/CZOK/TMG/1978/2022/PP/209 i 11 maja 2023 r. znak SRK/CZOK/TMG/1736/2023/MH/192) o pracach wykonanych za okres „wiosna 2022 r.” i „wiosna 2023 r.”

¹⁹⁹ 1) PS Śląsk, 2) PS Mysłowice-Wesoła I, 3) PS Makoszowy, 4) PS Centrum, 5) PS Pstrowski, 6) PS Szombierki, 7) PG Gliwice 8) PG Wieczorek II, 9) PG Paryż, 10) PS Dębieńsko i 11) PS Powstańców Śląskich - Bytom I.

- kiedy w wyniku realizacji pozwolenia wodnoprawnego nastąpi zmniejszenie populacji ryb lub utrudnienie ich migracji,
- ograniczeń w produkcji rybackiej spowodowanych wprowadzaniem ponadnormatywnych ilości chlorków i siarczanów do wód,
- gdy wystąpią utrudnienia przy gospodarowaniu w obwodzie rybackim (utrudnione odłowy kontrolne, korozja osprzętu), jako zadośćuczynienie dla użytkownika rybackiego.

Spółka zawarła z Okręgiem Polskiego Związku Wędkarskiego w Katowicach²⁰⁰ umowy²⁰¹ dla pięciu pompowni i jedną ugodę²⁰² ws. partycypowania w kosztach zarybiania dla PS Centrum. W latach 2020-2022 na podstawie ww. umów i ugody Spółka poniosła łącznie koszty partycypowania w kosztach zarybiania w wysokości 21,6 tys. zł²⁰³. W 2023 r. OPZW w Katowicach wypowiedział²⁰⁴ SRK ze skutkiem na dzień 31 marca 2023 r. umowę nr 1/2020 z dnia 15 grudnia 2020 r. i ugodę z dnia 17 lutego 2022 r., wygaszając zobowiązania będące ich przedmiotem. Według stanu na dzień 26 września 2024 r. OPZW w Katowicach nie wypowiedział SRK umowy z dnia 30 maja 2019 r., przy czym nie obciążył SRK kosztami zarybiania w 2023 r. pomimo takiego uprawnienia wynikającego z zawartej umowy.

(akta kontroli tom III str. 620-623, 785-837)

W przypadku PS Mysłowice-Wesoła²⁰⁵ Spółka zwróciła się w 2018 r. i 2021 r.²⁰⁶ do OPZW w Katowicach o udzielenie informacji niezbędnych do ubiegania się o przyznanie środków dotacji budżetowej na realizację partycypacji kosztów zarybiania, na które nie otrzymała odpowiedzi. W pozostałych przypadkach, tj. PS Śląsk i PG Wieczorek II, OPZW w Katowicach nie zawiadomił SRK o sytuacjach zmniejszenia populacji ryb lub utrudnienia ich migracji w rzece Kłodnica i potoku Bolina Południowa, a dla PS Makoszowy nie przedstawiła ponoszenia kosztów zarybiania potoku Czarniawka, w związku z czym Spółka w latach 2020-2023 nie była zobligowana do partycypowania w kosztach zarybiania ww. cieków.

(akta kontroli tom III str. 838-845)

Dodatkowo w 23 pozwoleniach wodnoprawnych na odprowadzanie wód dla 18 pompowni zobowiązano Spółkę do informowania OPZW w Katowicach, jako uprawnionego do rybactwa, o wszelkich awariach mogących mieć wpływ na jakość oraz ilość odprowadzanych ścieków, a także na rybostan w rzece lub wystąpienia śnięcia ryb. W latach 2020-2023 SRK nie odnotowała awarii w ww. zakresach. OPZW w okresie objętym kontrolą nie wystąpił do Spółki z dodatkowymi roszczeniami ze względu na śnięcie ryb. Partycypacja SRK w kosztach zarybiania wynikała z zapisów w pozwoleniach, a nie z wykazania przez OPZW dodatkowych szkód w związku ze śnięciem ryb.

(akta kontroli tom III str. 620-623, tom V str. 346)

²⁰⁰ Dalej: OPZW w Katowicach.

²⁰¹ 1) Umowa nr 1/2015 z dnia 21 września 2015 r., w której SRK Oddział CZOK w Czeladzi zobowiązuje się do partycypowania w kosztach utrzymania rybostanu w rzece Szarlejka, zaburzonego przez zrzut wód kopalnianych miernie zasolonych z PS Powstańców Śląskich - Bytom I, 2) Umowa nr 1/2019 z dnia 30 maja 2019 r. wraz z aneksem nr 1 z dnia 24 października 2022 r., w której SRK Oddział CZOK w Czeladzi zobowiązuje się do partycypowania w kosztach utrzymania rybostanu w rzece Kłodnicy i w jej dopływie rzece Bytomce, zaburzonego przez zrzut wód kopalnianych miernie zasolonych z PS Pstrowski, PS Szombierki, i PG Gliwice, 3) Umowa nr 1/2020 z dnia 15 grudnia 2020 r. dot. partycypowania przez SRK Oddział CZOK w Czeladzi w kosztach zarybiania dorzecza Bierawki, zaburzonego przez zrzut wód kopalnianych miernie zasolonych z PS Dębieńsko.

²⁰² Ugoda nr e-RU: 092200028 z dnia 17 lutego 2022 r.

²⁰³ Z tego: 8,2 tys. zł w 2020 r., 7,3 tys. zł w 2021 r. i 6,1 tys. zł w 2022 r.

²⁰⁴ Pismami sygn.: DO/2025/2023 i DO/2026/2023 sporządzonymi dnia 27 marca 2023 r.

²⁰⁵ Do 1 grudnia 2018 r. Oddział KWK Mysłowice, od 2 grudnia 2018 r. Oddział KWK Mysłowice-Wesoła I.

²⁰⁶ Odpowiednio pismem z dnia 16 maja 2018 r. o sygn. SRK/KWK M-ce/313/2018/DT/TMG/MW oraz pismem z dnia 16 grudnia 2021 r. znak SRK/KWK BD-M-W-I/M-W I/3026/2021/TMG/MW

2.7. Za poszczególne lata 2020-2023 Spółka jako podmiot korzystający z usług wodnych, na podstawie art. 304 ust. 1 pkt ustawy pw, przekazywała terminowo²⁰⁷ do organów właściwych do wydania pozwoleń wodnoprawnych, wyniki przeprowadzonych pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód w zakresie określonym w tych pozwoleniach dla 17 pompowni z 19 posiadających taki obowiązek.

W odniesieniu do dwóch pompowni: PG Wieczorek II i PS Centrum, odpowiednio za 2021 r. i 2023 r. wyniki ww. pomiarów przesłano z opóźnieniem, a w odniesieniu do siedmiu pompowni, informacji w ww. zakresie nie przesłano w formie i układzie określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 20 stycznia 2020 r. w sprawie formy i układu przekazywanych wyników pomiarów ilości pobranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi²⁰⁸, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom I str. 262)

Analiza porównawcza ilości ścieków odprowadzanych do wód z odwadniania zakładów górniczych ustalonych na podstawie danych źródłowych oraz ilości ścieków wykazanych w informacjach przekazywanych na podstawie art. 304 ust. 1 pkt ustawy pw do organów właściwych do wydania pozwoleń wodnoprawnych wykazała, że Spółka w przypadku pięciu pompowni wykazała nierzetelne dane, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom II str. 629, 634, 639, 644, tom IV str. 561-641)

Pismem z dnia 25 maja 2022 r.²⁰⁹ PGW WP zobowiązały Spółkę jako podmiot korzystający z usług wodnych, do wypełniania ustawowego obowiązku wynikającego z zapisów art. 304 ustawy pw. W piśmie wskazano na zapisy rozporządzenia ws. formy i układu przekazywanych wyników pomiarów, zgodnie z którymi forma i układ przekazywanych wyników pomiarów ścieków muszą być zgodne ze wzorami obowiązującymi w tym rozporządzeniu. Organ wezwał również podmioty, które nie dopełniły ww. ustawowego obowiązku do niezwłocznego przekazania wyników tych pomiarów i wspomniał, iż podmiot, który wbrew przepisowi art. 304 ust. 1 ustawy pw nie dostosuje się do wymaganych terminów i nie przekazuje prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych lub ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi lub nieterminowo przekazuje te wyniki – zgodnie z art. 477 ww. ustawy podlega karze grzywny.

(akta kontroli tom IV str. 372)

Za poszczególne lata 2020-2023 Spółka, jako podmiot korzystający z usług wodnych, przekazała zgodnie z art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy pw do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach²¹⁰ wyniki pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi:

- w terminie 30 dni od dnia zakończenia półrocza, w którym pomiary zostały wykonane – dla 18 pompowni za 2022 r., za pozostałe lata informacji półrocznych nie przekazano, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;
- w terminie do dnia 31 stycznia roku następującego po roku kalendarzowym, w którym pomiary zostały wykonane – dla 12 pompowni z 19 funkcjonujących

²⁰⁷ Tj. do dnia 1 marca każdego roku za rok poprzedni.

²⁰⁸ Dz.U. z 2020 r. poz. 144. Dalej: rozporządzenie ws. formy i układu przekazywanych wyników pomiarów.

²⁰⁹ Znak GL.RZ1.4600.18.2022.DPB (wpływ 31 maja 2022 r.).

²¹⁰ Dalej: WIOŚ.

w SRK za 2020 r., 12 pompowni z 18 za 2021 r. i 14 pompowni z 18 za 2022 r. Za 2023 r. dla żadnej z 18 funkcjonujących pompowni nie złożono rocznej informacji w ww. zakresie co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Oprócz ww. informacji rocznych i półrocznych w każdym z lat objętych kontrolą, Spółka dla każdej pompowni składała do WIOŚ, kierując się zapisem art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy pw, wyniki okresowych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi²¹¹, w zakresie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, w terminie 30 dni od dnia zakończenia pomiaru.

(akta kontroli tom I str. 263-264, tom IV str. 561-641)

2.8. W latach 2020-2023 wystąpił jeden przypadek cofnięcia pozwolenia bez odszkodowania. W dniu 31 marca 2023 r. Dyrektor ZZ w Gliwicach, na podstawie art. 415 pkt 1 ustawy pw, cofnął pozwolenie wodnoprawne²¹² dla PS Dębieńsko, udzielone decyzją Dyrektora ZZ w Gliwicach z dnia 23 września 2019 r.²¹³ na:

- odwodnienie zakładu górniczego przez pompowanie wód utrzymujące zwierciadło wody do rzędnej – 460,0 m n.p.m.,
- odprowadzanie wód kopalnianych istniejącym wylotem brzegowym do rzeki Bierawki w km 44+070 w ilości 5,6 mln m³/rok.

W uzasadnieniu decyzji organ podał, iż w wyniku przeprowadzonego postępowania ws. cofnięcia bez odszkodowania pozwolenia wodnoprawnego, ustalono że korzystający z pozwolenia wodnoprawnego – SRK Oddział CZOK nie odprowadza żadnych wód z odwadniania wyrobisk górniczych zlikwidowanej kopalni „Dębieńsko” do Zakładu Odsalania „Dębieńsko” (dalej: ZO „Dębieńsko”), a wody kopalniane pochodzące m.in. z poziomu 690 m pompowane są na poziomie 410 m i odprowadzane do rzeki Bierawki w km 44+070, mimo iż w operacie wodnoprawnym złożonym do wniosku w celu uzyskania tego pozwolenia oraz składanych wyjaśnieniach wskazano, że solanki (z poziomu 690 m i 781 m) będą trafiały na stację odsalania, co również zostało wskazane w pkt II decyzji z 2019 r. SRK Oddział CZOK wskazała także, że została zlikwidowana/przebudowana instalacja do ujęcia, retencji i pompowania solanek, a ponowne kierowanie wód zasolonych do zakładu odsalania wymagałoby powtórnej jej przebudowy. Dodatkowo organ stwierdził, iż do wód powierzchniowych – rzeki Bierawki będą odprowadzane większe (niż zakładano przy analizie możliwości udzielenia pozwoleń wodnoprawnych w 2019 r.) ładunki zanieczyszczeń, o czym świadczyły przekazane w trakcie postępowania wyjaśniającego wyniki badań jakościowych odprowadzanych ścieków wylotem w km 44+070 do rzeki Bierawki. Z uwagi na powyższe, tj. przebudowę instalacji wydobywania/odprowadzania wód zasolonych oraz zaniechanie odprowadzania solanek do ZO „Dębieńsko” i odprowadzanie zmieszanych wód zasolonych (wraz z solankami) do rzeki Bierawki organ uznał za fakt powodujący zmianę celu i zakresu oraz warunków ustalonych w decyzji z 2019 r.

²¹¹ Za 2020 r. dla 17 pompowni przesłano wyniki pomiarów wykonanych co dwa miesiące, dla PS Śląsk przesłano wyniki pomiarów wykonanych w okresie od stycznia do października, w listopadzie i grudniu a dla PG Wieczorek II przesłano comiesięczne wyniki pomiarów. Za 2021 r. dla 16 pompowni przesłano wyniki pomiarów wykonanych co dwa miesiące, dla PS Śląsk przesłano wyniki pomiarów wykonanych w okresie od stycznia do lutego, od marca do kwietnia i od lipca do grudnia a dla PG Wieczorek II przesłano wyniki pomiarów wykonanych w styczniu, lutym i w okresie od marca do grudnia. Za 2022 r. dla 13 pompowni przesłano wyniki pomiarów wykonanych co dwa miesiące, dla czterech pompowni przesłano wyniki pomiarów wykonanych w styczniu, marcu, maju i lipcu, a dla PG Wieczorek II przesłano wyniki pomiarów wykonane w okresie od marca do listopada i w grudniu. Za 2023 r. dla 17 pompowni przesłano wyniki pomiarów wykonanych co dwa miesiące a dwóch pozostałych pompowni – PS Dębieńsko i PG Wieczorek II, przekazano wyniki pomiarów wykonanych raz w miesiącu.

²¹² Decyzja znak GL.ZUZ.1.4213.2.2023.JPA.

²¹³ Znak GL.ZUZ.1.421.512.2018.JPL.

Pismem z dnia 12 kwietnia 2023 r. Spółka wniosła do Dyrektora RZGW w Gliwicach odwołanie od decyzji Dyrektora ZZ w Gliwicach z dnia 31 marca 2023 r. wskazując, że PGW WP w Gliwicach wydało pozwolenie wodnoprawne dla Pompowni „Dębieńsko”, zgodnie z wnioskiem SRK S.A. Oddziału CZOK, tzn. na zrzut zbiorczych wód. Z przytoczonej treści pozwolenia wodnoprawnego z 2019 r. wynika jednoznacznie, że SRK S.A. otrzymała to pozwolenie na pompowanie zbiorczych wód kopalnianych i ich odprowadzanie jednym wylotem, bez obowiązku selektywnego pompowania/odprowadzania wód i rozdziału na zrzuty i bez obowiązku kierowania ich do ZO Dębieńsko. W warunkach udzielonego pozwolenia wodnoprawnego nie nałożono obowiązku utylizacji solanek z poziomów 690+781 m w ZO Dębieńsko.

Ponadto, zakres ilościowy oraz jakościowy (chlorki, siarczany i zawiesina) – o które Oddział CZOK wnioskował dla całości wód - pomimo skumulowania odprowadzania wszystkich wód – nie został zwiększony i odpowiada zakresowi bilansowemu z tego pozwolenia.

Dyrektor RZGW w Gliwicach PGW WP decyzją z dnia 16 czerwca 2023 r.²¹⁴, uchylił częściowo decyzję Dyrektora ZZ w Gliwicach PGW WP z dnia 31 marca 2023 r., i orzekł o cofnięciu bez odszkodowania pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną polegającą na wprowadzaniu istniejącym wylotem brzegowym $\varnothing$ 600 mm (rzędna dna wylotu 238,60 m n.p.m.) do rzeki Bierawki w km 44+070 wód kopalnianych pochodzących z odwadniania zlikwidowanej w szybie „Jan III” pompowni „Dębieńsko”, udzielonego Spółce (pkt II.2 decyzji Dyrektora ZZ w Gliwicach z dnia 23 września 2019 r.).

Pismem z dnia 26 lipca 2023 r. SRK wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego²¹⁵ w Gliwicach na decyzję Dyrektora RZGW w Gliwicach wraz z wnioskiem o wstrzymanie wykonalności decyzji, cofającej pozwolenie wodnoprawne.

W dniu 23 kwietnia 2024 r. Spółka otrzymała odpis wyroku WSA z dnia 8 marca 2024 r. (Sygn. Akt II SA/GI 1477/23), w którym Sąd uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji, tj. Dyrektorowi RZGW w Gliwicach.

(akta kontroli tom I str. 226, tom IV str. 226-228)

2.9. SRK jako przedsiębiorstwo górnicze, którego podstawowym przedmiotem działalności jest m.in. prowadzenie likwidacji kopalń, zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym, w trakcie i po zakończeniu likwidacji kopalni, była zwolniona, na podstawie art. 10 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego²¹⁶ z obowiązku zapłaty bieżących opłat za usługi wodne na rzecz PGW WP.

W związku z koniecznością ustalenia wielkości pomocy publicznej przyznawanej Spółce z tytułu zwolnienia z ww. opłat, SRK przekazywała do PGW WP (do ZZ w Gliwicach i ZZ w Katowicach) oświadczenia podmiotu obowiązującego do ponoszenia opłat za usługi wodne w celu ustalenia wysokości opłaty zmiennej za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi za każdy kwartał poszczególnych lat 2020-2023, dla każdej pompowni, na podstawie art. 552 ust. 2h i 2i ustawy pw.

(akta kontroli tom I str. 266-306)

W poszczególnych latach 2020-2023 Spółka otrzymała pomoc państwa w związku ze zwolnieniem z tytułu opłat i kar za usługi wodne wobec PGW WP dla:

²¹⁴ Znak GL.RUZ.4213.1.2023.2.BS.

²¹⁵ Dalej: WSA.

²¹⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 1383. Dalej: *ustawa o funkcjonowaniu górnictwa*.

- jednostek postawionych w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r. odpowiednio w wysokości: 3 119,5 tys. zł, 2 286,32 tys. zł, 3 192,25 tys. zł i 3 360,35 tys. zł;
- jednostek zbytych do SRK po 1 stycznia 2007 r. odpowiednio w wysokości: 1 156,1 tys. zł, 253,51 tys. zł, 301,01 tys. zł i 274,22 tys. zł;

(akta kontroli tom IV str. 211-225)

Analiza danych wykazywanych w ww. oświadczeniach dotyczących ilości (w m³) wprowadzanych ścieków będących wodami zasolonymi do wód lub do ziemi oraz sumy jonów chlorków i siarczanów (mg/l), składanych dla 19 pompowni wykazała, że w przypadku:

- 11 pompowni²¹⁷ przekazywano błędne ilości wprowadzanych ścieków do wód lub do ziemi, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”,
- ośmiu pompowni²¹⁸ przekazywano błędne dane dotyczące sumy chlorków i siarczanów, co przedstawiono w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli tom I str. 266-329, 522-523 tom III str. 32-35)

2.10. W latach 2020-2023 zostało przeprowadzonych w Spółce przez organy PGW WP i Inspekcji Ochrony Środowiska 19 kontroli²¹⁹, których przedmiotem były zagadnienia związane z wprowadzaniem do rzek zasolonych wód z kopalń węgla kamiennego, tj.:

- przestrzeganie warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych;
- gospodarowanie wodami dotyczącej odwadniania zakładu górniczego – wyrobisk górniczych oraz użytkowania i utrzymywania wylotu wód kopalnianych;
- przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innych podmiotów, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego;
- utrzymanie i użytkowanie wylotów wód z odwadniania zakładu górniczego oraz realizacji obowiązków wynikających z decyzji wydanych na podstawie ustawy pw.

W wyniku przeprowadzonych ww. 19 kontroli, w ośmiu przypadkach stwierdzono nieprawidłowości²²⁰ i w związku z tym w każdym przypadku wydano stosowne zalecenia pokontrolne²²¹, które Spółka zrealizowała w wyznaczonym przez organ terminie, informując go o tym pisemnie²²².

²¹⁷ 1) PG Jan Kanty, 2) PS Pstrowski, 3) PS Szombierki, 4) PS Powstańców Śląskich - Bytom I, 5) PS Dębieńsko, 6) PS Centrum, 7) PG Wieczorek II, 8) PS Boże Dary, 9) PS Śląsk, 10) PS Mysłowice-Wesoła i 11) PS Makoszowy.

²¹⁸ 1) PS Szombierki, 2) PS Dębieńsko, 3) PS Pstrowski, 4) PS Boże Dary, 5) PS Śląsk, 6) PG Wieczorek II, 7) PS Mysłowice-Wesoła i 8) PS Centrum.

²¹⁹ Siedem kontroli przeprowadzono w 2022 r., z tego jedną kontrolę przeprowadził WIOŚ a sześć organy PGW WP. W 2023 r. przeprowadzono 12 kontroli (trzy kontrole rozpoczęto jeszcze w 2022 r.), z tego sześć kontroli przeprowadziły organy PGW WP a pozostałe sześć – WIOŚ.

²²⁰ Tj.: przekroczenie wartości stężenia chlorków, sodu, potasu i żelaza w odprowadzanych ściekach, wysłanie do WIOŚ niepełnych wyników badań, nieterminowe przekazanie wyników pomiarów (naruszenie art. 304 z art. 304 ust. 1 pkt 2 lit a) i c) ustawy pw), brak posiadania przez Spółkę pozwolenia wodnoprawnego dla PG Katowice na wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innych podmiotów ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, co narusza art. 389 pkt 2 ustawy pw, zgodnie z którym na szczególne korzystanie z wód wymagane jest pozwolenie wodnoprawne, brak utrzymania w należytym stanie technicznym wylotu wód dołowych pochodzących z odwadniania zakładów – wyrobisk górniczych zlikwidowanej kopalni przez PS Siemianowice-Chorzów do rowu Granicznego w km 2+529.

²²¹ Zarządzenia pokontrolne Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o nr: 78/2022/AP z dnia 29 czerwca 2022 r., 60/2023/MN z dnia 17 kwietnia 2023 r., 59/2023/MN z dnia 17 kwietnia 2023 r., 4/2023 z dnia 8 maja 2023 r., 96/2023/AP z dnia 7 lipca 2023 r., 126/2023/MN z dnia 27 września 2023 r., 10/2023 z dnia 6 września 2023 r.

²²² Pismem z dnia 22 lipca 2022 r., znak SRK/CZOK/TMG/2567/2022/PP/262, pismem z dnia 24 maja 2023 r., znak SRK/CZOK/TMG/1916/2023/AF/219 (na Zarządzenia pokontrolne o nr: 59/2023/MN i 60/2023/MN z dnia 17 kwietnia 2023 r.),

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. SRK nie dotrzymała określonych w pozwoleniach wodnoprawnych limitów stężeń chlorków i siarczanów dla wprowadzanych wód w przypadku PS Centrum - w okresie od stycznia 2020 r. do października 2021 r. przekroczone dopuszczalne stężenia Cl i SO₄ określone w decyzji wydanej w dniu 15 stycznia 2014 r. przez Dyrektora RZGW w Gliwicach²²³ na poziomie odpowiednio 1 600 mg/l i 1 100 mg/l. Wyniki badań jakościowych zrzucanych wód do rzeki Bytomki przeprowadzone²²⁴ w dniach 18-19 lutego 2020 r.²²⁵, 16-17 kwietnia 2020 r.²²⁶, 9-10 czerwca 2020 r.²²⁷, 25-26 sierpnia 2020 r.²²⁸, 26-27 października 2020 r.²²⁹, 2-3 listopada 2020 r.²³⁰, 15-16 marca 2021 r.²³¹, 19-20 sierpnia 2021 r.²³² i 19-20 października 2021 r.²³³ wykazały stężenia Cl od 1 920 mg/l do 3 900 mg/l, a SO₄ od 1 412 mg/l do 1 554 mg/l.

Prezes Spółki wyjaśnił, że w przypadku PS Centrum, (...) *przekroczenia dopuszczalnych parametrów stężenia Cl i SO₄ w wodach zrzutowych, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym, były i są wynikiem procesów hydrochemicznych i hydrogeochemicznych zachodzących w górotworze, wywołanych przepływem i retencją wód kopalnianych w starych zrobach.*

Do PS Centrum, stanowiącej pompownię centralną były kierowane, z różnym natężeniem i w różnych okresach, wody z sąsiednich zlikwidowanych kopalń: Szombierki, Rozbark, Piekary, Jowisz, Andaluzja i Grodziec, które spływały bardzo długimi drogami (do 13 km), „przemysławiając” stu i dwustuletnie wyrobiska górnicze. (...) *W nich przez stulecia wytrąciło się bardzo dużo różnych związków chemicznych, głównie w wyniku utleniania. Przy przepływie wód przez zroby lub ich zatapianiu, różne wytrącone wcześniej sole, w postaci chlorków, siarczanów, węglanów, fosforanów i innych, są wymywane i rozpuszczają się w wodzie.*

Zdaniem NIK, Spółka była zobligowana do przestrzegania określonych w pozwoleniu wodnoprawnym limitów stężeń Cl i SO₄ w odprowadzanych wodach kopalnianych, bowiem pozwolenie wodnoprawne nie uwzględniało odstępstw od ich dotrzymania z przyczyn podanych przez Prezesa Spółki.

2. Nie zachowano wymaganej częstotliwości poboru próbek wody zrzutowej z odwadniania zakładów górniczych, określonej w pozwoleniach wodnoprawnych wydanych dla SRK, a więc zgodnie z § 5 ust. 7 pkt 2 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. I tak, na 477 zbadanych przypadków, w odniesieniu do:

pismem z dnia 4 września 2023 r., znak SRK/CZOK/TMG/3055/2023/AF/319, pismem z dnia 26 czerwca 2023 r., znak SRK/CZOK/TMG/2294/2023/PP/249, pismem z dnia 12 września 2023 r., znak SRKSA/KWKWII/2666/09/2023/TMG, pismem z dnia 27 października 2023 r., znak SRK/CZOK/TMG/3823/2023/AF/363, pismem z dnia 13.11.2023 r., znak SRK/CZOK/TMG/3977/2023/MH/377.

²²³ Znak NO/021-P-28/15/13/835.

²²⁴ Przez akredytowane laboratorium na zlecenie SRK.

²²⁵ Sprawozdanie z badań nr 02691/ZL/20 z dnia 24 lutego 2020 r.

²²⁶ Sprawozdanie z badań nr 05798/ZL/20 z dnia 27 kwietnia 2020 r.

²²⁷ Sprawozdanie z badań nr 08688/ZL/20 z dnia 22 czerwca 2020 r.

²²⁸ Sprawozdanie z badań nr 13555/ZL/20 z dnia 7 września 2020 r.

²²⁹ Sprawozdanie z badań nr 18203/ZL/20 z dnia 13 listopada 2020 r.

²³⁰ Sprawozdanie z badań nr 20371/ZL/20 z dnia 10 grudnia 2020 r.

²³¹ Sprawozdanie z badań nr 04054/ZL/21 z dnia 23 marca 2021 r.

²³² Sprawozdanie z badań nr 14894/ZL/21 z dnia 27 sierpnia 2021 r.

²³³ Sprawozdanie z badań nr 19407/ZL/21 z dnia 28 października 2021 r.

- a) PS Śląsk: poboru próbek wody zrzutowej oraz wody przed i poniżej miejsca zrzutu dokonano 5-6 marca 2020 r.²³⁴, kolejne badania przeprowadzono 15-16 czerwca 2020 r.²³⁵, następnie po przeprowadzonych badaniach w sierpniu 2020 r., kolejny pobór próbek wykonano 26-27 listopada 2020 r.²³⁶, a w następnym roku kolejne pobory próbek przeprowadzono dopiero 14-15 lutego 2021 r.²³⁷ Tym samym nie zachowano określonej w pozwoleniu wodnoprawnym²³⁸ częstotliwości poboru próbek wody zrzutowej, zgodnie z którym zobowiązano podmiot wykonujący usługi wodne do wykonywania pomiarów jakości wód z odwodnienia w regularnych odstępach czasu, z częstotliwością nie mniejszą niż raz na dwa miesiące;
- b) PS Boże Dary: w 2020 r. pierwszy pobór próbek wody zrzutowej z odwodnienia wykonano dopiero w dniach 4 i 5 marca²³⁹, nie dochowując tym samym warunków pozwolenia wodnoprawnego²⁴⁰, zgodnie z którym pomiar jakości wód powinien być dokonywany z częstotliwością co najmniej raz na dwa miesiące;
- c) PS Mysłowice-Wesoła: w 2020 r. pierwszy pobór próbek wody zrzutowej z odwodnienia wykonano dopiero w dniach 4 marca²⁴¹, nie dochowując tym samym warunków pozwolenia wodnoprawnego²⁴², zgodnie z którym zobowiązano podmiot wykonujący usługi wodne do wykonywania analizy jakości wód z odwodnienia w regularnych odstępach czasu, z częstotliwością nie mniejszą niż raz na dwa miesiące;

Prezes SRK wyjaśniając przyczyny braku zachowania częstotliwości badań dla ww. pompowni stwierdził, że odnośnie do PS Śląsk, Spółka przedstawiła wszystkie dokumenty, którymi dysponuje, podkreślając, że Oddział KWK Śląsk zakończył działalność z dniem 31 grudnia 2021 r., a Pompownia „Śląsk” została włączona do Oddziału CZOK w dniu 1 stycznia 2022 r. Natomiast w przypadku dwóch pozostałych pompowni Prezes poinformował, (...) że z dniem 01.01.2020 r. zostały połączone dwa Oddziały: „KWK Boże Dary” i „KWK Mysłowice – Wesoła I” tworząc jeden Oddział KWK Boże Dary – KWK Mysłowice Wesoła I. Na skutek przeprowadzonej reorganizacji procedury przetargowe uległy wydłużeniu. Umowa została podpisana z końcem lutego w związku z tym brak było możliwości poboru i wykonania badań przez akredytowane laboratorium wód zrzutowych w wymaganym terminie.

(akta kontroli tom I str. 205-206, 317, 319-320, 326, tom III str. 36-44, 49-56, 62-65, tom IV str. 279-296)

Zdaniem NIK, na prowadzenie odwadniania zakładów górniczych w sposób zgodny z obowiązującymi pozwoleniami wodnoprawnymi, nie powinny wpływać dokonywane wewnętrzne zmiany organizacyjne Spółki.

3. Spółka dokonywała poboru próbek wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych do celów oznaczenia wartości substancji zanieczyszczających w nieregularnych odstępach czasu, tj. niezgodnie z § 5 ust. 7 pkt 1 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. I tak, na 477 zbadanych przypadków, w odniesieniu do:

²³⁴ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 19 marca 2020 r., nr: W 813/2020.

²³⁵ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 6 lipca 2020 r., nr: W 1908/2020.

²³⁶ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 10 grudnia 2020 r., nr: W 3614/2020.

²³⁷ Zgodnie z informacją roczną dotyczącą wyników pomiarów jakości ścieków za 2021 r., przekazaną do PGW WP pismem z dnia 28 lutego 2022 r., znak L.dz.543/SRK S.A./KWK P-I/TMG/2022.

²³⁸ Decyzja Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 29 lipca 2016 r. nr 1642/OS/2016.

²³⁹ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 12 marca 2020 r., nr: 03822/ZL/20.

²⁴⁰ Decyzja Prezydenta Miasta Tychy z dnia 16 lutego 2017 r. znak IKO.6341.3.2017.JK.

²⁴¹ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 13 marca 2020 r., nr 03817/ZL/20.

²⁴² Decyzja Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 30 listopada 2017 r., znak WGK-ROW.6341.43.2017.JN.

- a) PS Dębieńsko: pozwolenie wodnoprawne²⁴³ określiło badania jakościowe raz w miesiącu - poboru próbek dokonano w dniu 21 października 2020 r.²⁴⁴, a następne w dniu 6 listopada 2020 r.²⁴⁵;
- b) PS Śląsk: pozwolenie wodnoprawne²⁴⁶ określiło badania jakościowe raz na dwa miesiące - poboru próbek dokonano w dniach: 26-27 kwietnia 2021 r.²⁴⁷, kolejne 7-8 czerwca 2021 r.²⁴⁸, 26-27 sierpnia 2021 r.²⁴⁹ i 4 października 2021 r.²⁵⁰;
- c) PG Wieczorek II: pozwolenie wodnoprawne²⁵¹ określiło badania jakościowe raz w miesiącu - poboru próbek dokonano w dniach: 9 października 2023 r.²⁵², 24 listopada 2023 r.²⁵³ i 8 grudnia 2023 r.²⁵⁴;
- d) PS Centrum: pozwolenia wodnoprawne²⁵⁵ określały badania jakościowe raz na dwa miesiące - poboru próbek dokonano w dniach: 26-27 października 2020 r.²⁵⁶, 2-3 listopada 2020 r.²⁵⁷ i kolejne 20-21 stycznia 2021 r.²⁵⁸ oraz w innym przypadku: 3 marca 2022 r.²⁵⁹ i 19 maja 2022 r.²⁶⁰.

Prezes Spółki wyjaśnił, iż powodem dokonywania poboru próbek wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych do celów oznaczenia wartości substancji zanieczyszczających w nieregularnych odstępach czasu było w przypadku:

- PS Dębieńsko: brak możliwości przerobowych laboratorium z uwagi na dużą liczbę pompowni należących do CZOK jak również (...) *okres panującej epidemii covid 19, gdzie funkcjonowanie całego kraju było ograniczone poprzez liczne zakazy i nakazy, co również przełożyło się na termin poboru*;
- PS Śląsk: specyfika funkcjonowania kopalni likwidowanej, tj. przygotowań technicznych do zakończenia likwidacji Ruchu „Śląsk”, która nastąpiła 31 grudnia 2021 r. i przekształcania go w Pompownię Stacjonarną „Śląsk”;
- PG Wieczorek II: funkcjonowanie tej pompowni w 2023 r. jako odrębnego Oddziału SRK, w którym nie udało się ujawnić dokumentów pozwalających na podanie przyczyn;
- PS Centrum: brak zawarcia umowy z laboratorium badawczym na wykonywanie analiz w grudniu 2020 r. Natomiast w 2022 r. pracownik Spółki zbyt późno wystawił zlecenie na wykonanie badań, tj. po wykonanych badaniach w marcu 2022 r. zlecenie wystawiono 12 maja 2022 r.

²⁴³ Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni Wód Polskich w Gliwicach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 23 września 2019 r., znak GL.ZUZ.1.421.512.2018.JPŁ.

²⁴⁴ Zgodnie z raportem z badań nr 43628/LB/2020 z dnia 27 października 2020 r.

²⁴⁵ Zgodnie z raportem z badań nr 47704/LB/2020 z dnia 25 listopada 2020 r.

²⁴⁶ Decyzja Marszałka Województwa Śląskiego nr 1642/OS/2016 z dnia 29 lipca 2016 r.

²⁴⁷ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 17 maja 2021 r., nr: W 1239/2021.

²⁴⁸ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 28 czerwca 2021 r., nr W 1621/2021.

²⁴⁹ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 10 września 2021 r., nr W 2240/2021.

²⁵⁰ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 7 października 2021 r., nr W 2480/2021.

²⁵¹ Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Katowicach z dnia 27 września 2022 r., znak GL.ZUZ.2.4210.197.2022.AN.

²⁵² Zgodnie z raportem z badań nr 64507/LB/2023 z dnia 18 października 2023 r.

²⁵³ Zgodnie z raportem z badań nr 79001/LB/2023 z dnia 11 grudnia 2023 r.

²⁵⁴ Zgodnie z raportem z badań nr 80080/LB/2023 z dnia 14 grudnia 2023 r.

²⁵⁵ Decyzje Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach z dnia 15 stycznia 2014 r., znak NO/021/P-28/15/13/835 i z dnia 29 listopada 2021 r., znak GL.RUZ.4210.127.2021.AK.

²⁵⁶ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 13 listopada 2020 r., nr 18203/ZL/20.

²⁵⁷ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 10 grudnia 2020 r., nr 20371/ZL/20.

²⁵⁸ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 26 stycznia 2021 r., nr 00759/ZL/21.

²⁵⁹ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 10 marca 2022 r., nr 11345/LB/22.

²⁶⁰ Zgodnie ze sprawozdaniem z badań z dnia 25 maja 2022 r., nr 27508/LB/22.

(akta kontroli tom I str. 314-315, 319-320, 324-325, 327, tom III str. 36-44, 82-108, 160-167, 263-270, tom IV str. 65-66, 71, 646-683)

NIK zwraca uwagę, że organizacja prawidłowej realizacji zadań SRK, w tym wypełnianie obowiązków wynikających z udzielonych pozwoleń wodnoprawnych pozostaje w gestii jej Zarządu.

4. W latach 2020-2023 Spółka, niezgodnie z art. 62 ust.1 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy Pb, nie przeprowadziła części okresowych kontroli rocznych i pięcioletnich dla pięciu obiektów budowlanych, których właścicielem w tym okresie była SRK, tj.: kolektora zrzutu wód dołowych z osadników do rzeki Kłodnica w PS Śląsk i rurociągu głównego odwadniania w PS Mysłówice-Wesoła I w latach 2020-2022, rurociągu głównego odwadniania na powierzchni w PS Centrum w latach 2020-2023, a także rocznych kontroli kanałów i kolektorów oraz rurociągów tłocznych wód dołowych w PS Boże Dary w 2022 r. Ponadto Spółka w części badanego okresu nie prowadziła KOB dla rurociągów głównego odwadniania PS Mysłówice-Wesoła I oraz w całym okresie dla rurociągów głównego odwadniania PS Centrum, czym naruszono art. 60c ustawy Pb.

W trakcie kontroli przedłożono KOB dla obiektów:

- PS Śląsk, gdzie odnotowano wpisy poświadczające wykonanie okresowych kontroli jednorocznych w 2007 r., w latach 2009-2010, 2012-2015, 2017-2018 i 2023 r. i dla i kontroli pięcioletnich w 2011 r., 2016 r. i 2023 r.;
- PS Mysłówice-Wesoła I (pompownia stanowiąca własność SRK od 2 grudnia 2018 r.), prowadzoną od 22 maja 2023 r., w której odnotowano przeprowadzenie rocznej i pięcioletniej kontroli w 2023 r. - przed 2023 r. nie przeprowadzano okresowych kontroli;
- PS Centrum (pompownia stanowiąca własność SRK od 9 maja 2015 r.) prowadzoną od 29 marca 2024 r. - przed 2024 r. nie przeprowadzano okresowych kontroli;
- PS Boże Dary prowadzonych od 2004 r., w których odnotowano m.in. wpisy z przeprowadzonych kontroli okresowych rocznych w latach 2004-2008, 2010-2012, 2020-2021 i pięcioletnich w 2020 r., 2023 r.

Były Kierownik Działu TMG Oddziału KWK Mysłówice-Wesoła I odnośnie do braku kontroli obiektów w: PS Mysłówice-Wesoła I w latach 2020-2022, PS Boże Dary i PS Śląsk w 2022 r. wyjaśnił, że w strukturze organizacyjnej jego Działu, znajdowały się służby odpowiedzialne za utrzymanie i kontrolę stanu technicznego obiektów, tj. inspektorzy budowlani, których zadaniem było zapewnienie właściwego, zgodnego z obowiązującymi przepisami nadzoru nad dokumentacją techniczną i budowlaną. Jednocześnie dodał, że obecnie wszyscy inspektorzy budowlani nie są już zatrudnieni w SRK i nie miał wiedzy na temat przyczyn braku przeprowadzenia kontroli dla ww. pompowni. Dodatkowo stwierdził, że brak przeglądów, sporządzania protokołów z kontroli mógł wynikać z interpretacji niejednoznacznych przepisów w tym zakresie przez osoby ówczesznie odpowiedzialne za nadzór budowlany.

Odnośnie do braku wymaganych kontroli obiektu w PS Centrum byli Dyrektorzy Oddziału pełniący obowiązki w okresie:

- od 8 lutego 2019 r. do 22 lipca 2020 r. wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą za prowadzenie dokumentacji obiektów budowlanych oraz przeprowadzanie okresowych kontroli stanu technicznego odpowiadali inspektorzy nadzoru budowlanego, którzy nie są już zatrudnieni w SRK co spowodowało realne trudności w dostępie do pełnej dokumentacji oraz informacji dot. stanu technicznego obiektu;

- od 1 lutego 2022 r. do 13 września 2022 r. i od 16 czerwca 2023 r. do 30 grudnia 2023 r. wyjaśnił, że nie były przeprowadzane kontrole okresowe jednoroczne i pięcioletnie rurociągu głównego odwadniania w PS Centrum oraz że brak kontroli przedmiotowego rurociągu służącego do odprowadzania ścieków przemysłowych wynikał z faktu, iż przepisy w tym wypadku zwalniają zarządców sieci kanalizacyjnych z tego obowiązku i powołał się na art. 62 ust. 2 pkt. 2b ustawy Pb;
- od 25 października 2022 r. do 3 kwietnia 2023 r. wyjaśnił, że w strukturze Oddziału w Dziale TMG znajdowały się m.in. służby odpowiedzialne za utrzymanie i kontrolę stanu technicznego obiektów w tym inspektorzy nadzoru budowlanego, których pracę bezpośrednio nadzorował kierownik i nie wskazał przyczyn braku przeprowadzenia kontroli dla ww. obiektu. Ponadto stwierdził, że brak przeglądów, sporządzania protokołów mógł wynikać z interpretacji niejednoznacznych przepisów w tym zakresie przez osoby ówczesznie odpowiedzialne za nadzór budowlany.

Prezes Spółki wyjaśnił, że osoby odpowiedzialne za kontrole w PS Śląsk, PS Mysłowice-Wesoła, PS Centrum nie są już zatrudnione w SRK, co utrudniło pozyskanie informacji dot. wcześniejszego stanu technicznego obiektów oraz pełnej dokumentacji z tego okresu i nie podał przyczyn braku przeprowadzenia kontroli okresowych. Ponadto Prezes dodał, że Oddział KWK Wujek Ruch Śląsk po formalnym włączeniu w struktury Oddziału CZOK z dniem 1 stycznia 2022 r. przekazał KOB, a brak kontroli mógł być wynikiem odmiennej interpretacji przepisów prawa.

Odnośnie do PS Centrum Prezes poinformował, że: (...) *analiza przekazanej dokumentacji po włączeniu pompowni w struktury CZOK nie doprowadziła do ujawnienia dokumentów poświadczających wykonywanie kontroli rocznych i pięcioletnich rurociągu głównego odwadniania (...).*

(akta kontroli tom III str. 876-881, tom IV str. 297-367)

Zdaniem NIK, ww. obiekty budowlane nie podlegały wyłączeniu z obowiązku przeprowadzania okresowych kontroli rocznych i pięcioletnich na podstawie art. 62 ust. 2 pkt 2b ustawy Pb²⁶¹, gdyż sama spółka uznała, że są to obiekty budowlane zakładając dla nich KOB, w których odnotowywano przeprowadzanie kontroli zgodnie z zapisem art. 62 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ww. ustawy.

5. W prowadzonych przez Spółkę KOB, dla niektórych obiektów budowlanych²⁶², inspektorzy budowlani przeprowadzający okresowe kontrole roczne w: PG Wieczorek II w 2020 r. i 2021 r.²⁶³, PG Saturn w 2021 r.²⁶⁴, PS Siemianowice-Chorzów w 2021 r. i 2022 r.²⁶⁵, PG Katowice w 2022 r.²⁶⁶ oraz kontrole pięcioletnie w: PG Katowice²⁶⁷, PG Grodziec²⁶⁸ i PS Boże Dary²⁶⁹ w 2023 r. nie dokonali wymaganych wpisów o ich realizacji, zgodnie z art. 60f ust. 1 ustawy Pb, których należało dokonać niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia okoliczności, której wpis

²⁶¹ Zgodnie z którym obowiązek okresowej kontroli (co najmniej raz w roku) elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu nie obejmuje m.in. właścicieli i zarządców sieci kanalizacyjnych.

²⁶² 1) Kanał odprowadzający wody kopalniane z osadnika nr 5 do Potoku Bolina Południowa (PG Wieczorek II), 2) Kanał głównego odwadniania rejon "Saturn" (PG Saturn), 3) Instalacje i urządzenia głównego odwadniania - szyb "Kolejowy I" (PS Siemianowice-Chorzów), 4) Kanał zrzutowy wód dołowych (PG Katowice), 5) Kanał odprowadzający wody dołowe (PG Grodziec), 6) Instalacja głównego odwodnienia - kanały i kolektory (PS Boże Dary).

²⁶³ Protokoły nr 5/MMP/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r. i nr 5/MMP/2021 z dnia 8 czerwca 2021 r.

²⁶⁴ Protokół nr 04/2021 z dnia 20 października 2021 r.

²⁶⁵ Protokoły nr 1/2021 z dnia 15 czerwca 2021 r. i 2/2022 z dnia 15 września 2022 r.

²⁶⁶ Protokół nr 05/2022 z dnia 4 października 2022 r.

²⁶⁷ Protokół nr 1/2021 z dnia 21 października 2021 r.

²⁶⁸ Protokół nr 1/2022 z dnia 5 września 2022 r.

²⁶⁹ Protokół nr 74/2023 z dnia 19 lipca 2023 r.

dotyczył. Uprawnionymi do dokonywania wpisów w książce obiektu budowlanego są, zgodnie z art. 60e ustawy Pb, osoby przeprowadzające kontrole, o których mowa w art. 62 ust. 1 ww. ustawy.

W przypadku PG Wieczorek II, inspektor budowlany zatrudniony w SRK na umowę zlecenie przyznał, że nie dokonał wpisów do KOB. Sporządzone protokoły z kontroli jednorocznych przekazał użytkownikowi obiektu, który jego zdaniem jako osoba upoważniona przez Zarządcę majątku powinna dokonać takiego wpisu.

Inspektor nadzoru budowlanego zatrudniony w Oddziale CZOK, w przypadku PG Saturn, PS Siemianowice-Chorzów, PG Katowice i PG Grodziec, jako przyczynę braku dokonania wpisów wskazał przeoczenie, brak dostępu do KOB w dniu kontroli, a także przeświadczenie, że w przypadku przeprowadzania kontroli rocznej i pięcioletniej w tym samym dniu wystarczy tylko wpis o dokonaniu kontroli pięcioletniej.

Odnosnie do PS Boże Dary inspektorzy budowlani z firmy zewnętrznej wyjaśnili, że w czasie realizacji przeglądu Spółka nie udostępniła im KOB, co uniemożliwiło dokonanie wpisu o przeprowadzonej kontroli.

(akta kontroli str. tom IV str. 368-448, 326-335, tom III str. 500-501, 510-511)

Na dzień zakończenia kontroli uzupełniono wpis w KOB z przeprowadzonej w dniu 5 września 2022 r. pięcioletniej kontroli okresowej PG Grodziec.

(akta kontroli str. tom IV str. 449-450)

6. Niezgodnie z art. 60b ustawy Pb Spółka nie prowadziła KOB dla dwóch obiektów, tj. rurociągu głównego odwadniania na powierzchni w PS Centrum w latach 2020-2023 oraz rurociągu głównego odwadniania w PS Mysłowice-Wesoła I w latach 2020-2022.

Zgodnie z treścią art. 60b książkę obiektu budowlanego prowadzi się na bieżąco dla każdego obiektu budowlanego niebędącego budynkiem w celu dokonywania wpisów m.in. w zakresie informacji o obiekcie budowlanym, imienia i nazwiska albo nazwy, adresu zamieszkania lub siedziby oraz e-maila właściciela lub zarządcy, okresowych kontroli (art. 60a).

Odnosnie do PS Centrum, byli Dyrektorzy Oddziału, a w przypadku PS Mysłowice-Wesoła I były Kierownik Działu TMG Oddziału wyjaśnili, że nie posiadali wiedzy na temat prowadzenia KOB dla ww. obiektów.

(akta kontroli tom IV str. 354-367)

7. W wyniku analizy części zamówienia dotyczącego wykonania okresowych rocznych i pięcioletnich stanu technicznego urządzeń i instalacji głównego odwadniania²⁷⁰, stwierdzono że pracownicy Oddziału CZOK nie dokonali rzetelnego rozpoznania, które urządzenia i instalacje głównego odwadniania wymagały kontroli pięcioletnich i SRK Oddział CZOK zawarła w dniu 21 kwietnia 2023 r. umowę na wykonanie okresowych kontroli rocznych i pięcioletnich stanu technicznego budynków i budowli dla Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. Oddział CZOK²⁷¹ z firmą zewnętrzną na ich realizację w obiektach budowlanych, w których w uprzednich kontrolach nie stwierdzono nieprawidłowości, a ich stan techniczny zezwalał na ich dalszą eksploatację/użytkowanie. I tak:

²⁷⁰ Zakres rzeczowy zamówienia obejmował również: wykonanie okresowych rocznych i pięcioletnich stanu technicznego obiektów budowlanych takich jak budynki, wieże szybowe, obiekty budowlane stacji wentylatorów głównych, zbiorniki technologiczne i ppż., mosty i tunele kablowe, wiaty, place manewrowo-magazynowe. Całość zamówienia obejmowała 293 obiekty budowlane.

²⁷¹ Nr umowy e-RU: 062300082. Strony ustaliły wynagrodzenie dla całości przedmiotu zamówienia do 103 818,28 zł.

- a) PS Makoszowy, kontrolę pięcioletnią przeprowadzono w dniu 26 października 2021 r.²⁷², a kolejną w dniu 28 lipca 2023 r.²⁷³, tj. po upływie 1 roku i niepełnych 10 miesięcy;
- b) PS Szombierki, kontrolę pięcioletnią przeprowadzono w dniu 28 czerwca 2022 r.²⁷⁴, a kolejną w dniu 14 lipca 2023 r.²⁷⁵, tj. po upływie niepełnych 12 miesięcy;
- c) PG Niwka-Modrzejów, kontrolę pięcioletnią przeprowadzono w dniu 4 października 2022 r.²⁷⁶, a kolejną w dniu 12 lipca 2023 r.²⁷⁷, tj. po upływie niepełnych 10 miesięcy;
- d) PG Saturn, kontrolę pięcioletnią przeprowadzono w dniu 20 października 2021 r.²⁷⁸, a kolejną w dniu 12 lipca 2023 r.²⁷⁹, tj. po upływie 1 roku i 9 miesięcy;
- e) PG Jan Kanty, kontrolę pięcioletnią przeprowadzono w dniu 26 września 2022 r.²⁸⁰, a kolejną w dniu 21 czerwca 2023 r.²⁸¹ tj. po upływie niepełnych 9 miesięcy;
- f) PG Grodziec, kontrolę pięcioletnią przeprowadzono w dniu 5 września 2022 r.²⁸², a kolejną w dniu 12 lipca 2023 r.²⁸³, tj. po upływie niepełnych 11 miesięcy;
- g) PS Boże Dary, kontrolę pięcioletnią przeprowadzono w dniu 9 października 2020 r.²⁸⁴, a kolejną w dniu 19 lipca 2023 r.²⁸⁵, tj. po upływie 2 lat i niepełnych 10 miesięcy.

Skutkiem braku prawidłowego rozpoznania potrzeb działania było nieuzasadnione wydatkowanie środków w wysokości 1 455,79 zł²⁸⁶ na nadmiarowe przeprowadzenie pięcioletnich kontroli okresowych ww. obiektów budowlanych, co zdaniem NIK, należy uznać za działanie niegospodarne.

Inspektor nadzoru budowlanego w Oddziale CZOK wyjaśnił, że dokonał niepełnego rozpoznania do postępowania w sprawie zamówienia, ponieważ nie miał dostępu do części KOB i zawartych w nich wpisach o przeprowadzonych kontrolach, przede wszystkim z obszarów, które przejął Oddział CZOK w latach 2022-2023. Ponadto dodał, że: (...) *wiedząc, że nie mamy uporządkowanych papierów z poprzednich lat dla pompowni przejętych w latach 2022-2023, podjęliśmy decyzję z ówczesnym Kierownikiem Działu TMG Oddziału CZOK²⁸⁷, (...) że wykonanie w danym roku*

²⁷² Protokół nr 33/21 z kontroli obiektu: „Osadnika głównego odwodnienia na powierzchni – osadnik W-30”.

²⁷³ Protokół nr 285/2023 z kontroli obiektu: „Osadnika wód dołowych+ rurociągi odprowadzający wody dołowe po osadniku.

²⁷⁴ Protokół nr 4/2022 z kontroli obiektu: „Urządzenia i instalacje głównego odwadniania – rurociągi głównego odwadniania pompowni „Szombierki”.

²⁷⁵ Protokół nr 174/2023 z kontroli obiektu: „Urządzenia i instalacje głównego odwadniania Ewa”.

²⁷⁶ Protokół nr 1/2022 z kontroli obiektu: „Urządzenia i instalacji głównego odwadniania – kanału głównego odwadniania odprowadzającego wody dołowe z pompowni „Niwka-Modrzejów”.

²⁷⁷ Protokół nr 29/2023 z kontroli obiektu: „Instalacji odprowadzającej wody dołowe z szybu „Kazimierz I”.

²⁷⁸ Protokół nr 4/2021 z kontroli obiektu: „Urządzenia i instalacji głównego odwadniania – kanału głównego odwadniania pompowni „Saturn”.

²⁷⁹ Protokół nr 2/2023 z kontroli obiektu: „Instalacji odprowadzającej wody dołowe z pompowni „Saturn”.

²⁸⁰ Protokół nr 4/2022 z kontroli obiektu: „Urządzenia i instalacji głównego odwadniania – kanału zrzutowego wód dołowych z pompowni „Jan Kanty”.

²⁸¹ Protokół nr 53/2023 z kontroli obiektu: „Kanał zrzutowy wód dołowych”.

²⁸² Protokół nr 1/2022 z kontroli obiektu: „Urządzenia i instalacji głównego odwadniania – kanału odprowadzającego wody dołowe pompowni „Grodziec”.

²⁸³ Protokół nr 22/2023 z kontroli obiektu: „Instalacji odprowadzającej wody dołowe z szybu „II”.

²⁸⁴ Protokół nr 2/IX/2020 z kontroli obiektu: „Instalacji głównego odwadniania – rurociągi tłoczne wód dołowych z szybu II”.

²⁸⁵ Wg wpisu do KOB nr protokołu 72/2023 – brak protokołu o czym w pkt. 9 niniejszego pisma.

²⁸⁶ Cena netto usługi okresowego przeglądu wynosiła dla: PS Makoszowy – 94,41 zł, PS Szombierki – 126,63 zł, PG Niwka-Modrzejów – 171,35 zł, PG Saturn – 171,35 zł, PG Jan Kanty – 224,24 zł, PG Grodziec – 171,35 zł, PS Boże Dary – 224,24 zł.

²⁸⁷ Przypis kontrolera NIK.

kontroli jednorocznych i pięcioletnich będzie dobrym startem na przyszłość i celem uporządkowania dokumentacji.

Były Kierownik Działu TMG Oddziału CZOK wyjaśnił, że osobą wyznaczoną do przeprowadzenia postępowania przetargowego w Oddziale CZOK był inspektor nadzoru budowlanego, który miał dokonać rozpoznania jakie budynki i budowle wymagają przeprowadzenia kontroli.

Kierownik Działu TMG Oddziału CZOK wyjaśniła, że postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego rozpoczęło się w 2022 r. i wtedy przygotowywane było

zapytanie ofertowe, a za rozpoznanie, które obiekty wymagają kontroli pięcioletnich odpowiadał pracownik z uprawnieniami budowlanymi.

(akta kontroli tom III str. 356-449, 512-513, 846-852, 880-881, tom IV str. 451-533)

Zdaniem NIK, pracownicy Oddziału CZOK będąc w posiadaniu zarówno protokołów z okresowych kontroli pięcioletnich obiektów budowanych przeprowadzonych w latach wcześniejszych, jak i KOB z poszczególnych pompowni, wchodzących w jego struktury, dysponowali wiedzą, które obiekty, tj. urządzenia i instalacje głównego odwadniania, wymagały przeprowadzenia okresowych kontroli.

8. Spółka nie wywiązała się z niektórych obowiązków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych²⁸⁸, tj. nie poinformowała PGW WP NW w Gliwicach o wykonaniu „wiosennych” prac utrzymaniowych w przypadku: PS Szombierki w latach 2020-2022²⁸⁹, PG Gliwice w latach 2020-2021²⁹⁰, a także o przeprowadzeniu prac „jesiennych” w przypadku: PS Pstrowski w latach 2022-2023²⁹¹, PS Szombierki w latach 2020-2023, PG Gliwice w latach 2020-2023.

W odniesieniu do wszystkich ww. przypadków Dyrektor CZOK wyjaśnili, że Oddział CZOK przeoczył zapisy pozwolenia wodnoprawnego i nie przesłał informacji o przeprowadzonych robotach konserwacyjnych.

(akta kontroli tom III str.113-115, 124-138, 615-616, tom IV str. 556-560)

9. Spółka jako podmiot korzystający z usług wodnych nie przekazała wyników pomiarów jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy pw, w zakresie określonym w pozwoleniach wodnoprawnych do organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych dla PG Wieczorek II za 2020 r., PS Makoszowy za poszczególne lata 2020-2021, PG Saturn, PG Niwka-Modrzejów, PG Kleofas, PS Boże Dary i PG Jan-Kanty za 2022 r.²⁹², w formie i układzie określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia ws. formy i układu przekazywanych wyników pomiarów.

²⁸⁸ Dla: PS Pstrowski decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.4210.356.2021.KP z dnia 15 lutego 2022 r., PS Szombierki decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.421.316.2018.JP z dnia 29 listopada 2018 r., PG Gliwice decyzja o sygn. GL.ZUZ.1.421.302.2018.JP z dnia 22 października 2018 r.

²⁸⁹ W pozwoleniu wodnoprawnym wydanym dla PS Szombierki prace utrzymaniowe określono w następujący sposób: Utrzymywać koryto rzeki Bytomki w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód, tj. na długości 11,3 m poniżej wylotu rowu otwartego w km 15+900 poprzez dwukrotne w ciągu roku (wiosną i jesienią) wykaszanie skarp i dna rzeki wraz z wygrabieniem.

²⁹⁰ W pozwoleniu wodnoprawnym wydanym dla PG Gliwice prace utrzymaniowe określono w następujący sposób: Utrzymywać koryto rzeki Kłodnicy w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód tj. na długości 48 m poniżej wylotu rowu otwartego w km 50+227 poprzez dwukrotne w ciągu roku (wiosną i jesienią) wykaszanie skarp i dna rzeki wraz z wygrabieniem.

²⁹¹ W pozwoleniu wodnoprawnym wydanym dla PS Pstrowski prace utrzymaniowe określono w następujący sposób: Utrzymanie koryta rzeki Bytomki na odcinku 85 m powyżej i 30 m poniżej wyloty rowu „C” tj. w km 10+725 do km 10+610, tj. dwukrotnie w ciągu roku (maj/czerwiec i wrzesień/październik) obustronne wykaszanie porostów ze skarp rzeki wraz z wygrabieniem ich poza górną krawędź, wycinka zakrzaczeń oraz bieżące usuwanie zatorów i przetamowań z koryta;

²⁹² Odpowiednio: 1) Decyzja z dnia 26 maja 2017 r. nr 1638/OS/2017, 2) Decyzja z dnia 28 grudnia 2015 r. nr 2284/OS/2015, 3) Decyzja z dnia 10 listopada 2020 r., znak GL.ZUZ.2.4210.391m.2020.AS, 4) Decyzja z dnia 1 października 2020 r.

Odział KWK Wieczorek II przesłał do RZGW w Gliwicach²⁹³ wyniki okresowych pomiarów jakości ścieków jedynie za poszczególne miesiące 2020 r., powołując się na art. 149 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska²⁹⁴.

Odnośnie do PS Makoszowy, Spółka przekazała do PGW WP ZZ w Gliwicach pismem z dnia 13 stycznia 2021 r.²⁹⁵ oraz pismem z dnia 11 stycznia 2022 r.²⁹⁶ kserokopie wyników okresowych pomiarów jakości ścieków wprowadzanych do cieku Czarniawka, wykonywanych co dwa miesiące w poszczególnych latach 2020-2021 oraz zbiorczą informację dotyczącą ilości wód dołowych i ścieków bytowych wraz z wodami opadowymi, wprowadzonych do odbiornika – cieku Czarniawka.

Natomiast pismem z dnia 27 lutego 2023 r.²⁹⁷ do ZZ w Katowicach, przekazując wyniki pomiarów ilości i jakości wód kopalnianych wprowadzanych do wód lub do ziemi dla PG Saturn, PG Niwka-Modrzejów, PG Kleofas, PS Boże Dary i PG Jan-Kanty za 2022 r., załączono kserokopie sprawozdań z tych pomiarów wskazując w tabeli dotyczącej każdej z ww. pompowni numery sprawozdań z przeprowadzonych badań jakościowych, bez zamieszczenia danych wyników analiz ścieków.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że w pozwoleniach wodnoprawnych obowiązujących dla ww. pompowni, do zapisów których stosuje się SRK S.A., nie ma powołania na zapisy rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 20 stycznia 2020 r. i formę (tabelaryczną) przekazywania wyników pomiarów. Oddziały Spółki (Wieczorek II, Makoszowy i CZOK) przekazały wyniki w formie raportów, zgodnie z zapisami w pozwoleniach wodnoprawnych. (...) *Decyzje udzielające pozwoleń wodnoprawnych dla SRK S.A. zobowiązują Spółkę do przekazywania wyników z badań w formie raportów. SRK S.A. stosuje się ściśle do zapisów pozwoleń. Dane przekazane w formie raportów z badań są tożsame z danymi jakie podawane są w tabeli do ww. rozporządzenia. Rozporządzenie nakreśla formę i układ przekazywanych wyników analiz, natomiast w decyzji uszczegółowiony jest obowiązek podmiotu w stosunku do organu wydającego decyzję. Można zatem domniemywać, że zapisy w pozwoleniu wodnoprawnym są tożsame z zapisami ww. rozporządzenia.*

Ponadto Prezes dodał, że: (...) *Organ, do którego były przekazane wyniki badań (będący również wydającym pozwolenie wodnoprawne), nigdy nie zakwestionował formy przekazanych danych.*

(akta kontroli tom I str. 262, tom III str. 66-81, 139-167, 182-190, 203-209, 221-227, 231-237, tom IV str. 22-24, 46-61, 684-704)

NIK nie podziela wyjaśnień Prezesa SRK, bowiem wywiązanie się z obowiązku corocznego przekazywania do organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych kopii wyników analiz wraz z raportem o wielkości średniego dobowego zrzućtu (w rozbiciu kwartalnym) określonego w pozwoleniach wodnoprawnych dla PG Saturn, PG Niwka-Modrzejów, PG Kleofas, PS Boże Dary i PG Jan-Kanty (takiego obowiązku nie zawarto w pozwoleniach dla PG

GL.ZUZ.2.4210.998m.2019.AS, 5) Decyzja z dnia 27 maja 2022 r., znak GL.ZUZ. 2.4210.923.2021.AN/AS, 6) Decyzja z dnia 15 lutego 2021 r., znak GL.ZUZ.2.4210.742m.2020.AN/AS, 7) Decyzja z dnia 19 maja 2021 r., znak GL.ZUZ.2.421.922.2019.AS.

²⁹³ Pismami z dnia: 24 lutego 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/596/02/2020/TMG/SSz, 6 marca 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/973/03/2020/TMG/SSz, 2 kwietnia 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/1223/04/2020/TMG/SSz, 6 maja 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/1558/05/2020/TMG/JK, 3 czerwca 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/1848/06/2020/TMG/JK, 7 lipca 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/2154/07/2020/TMG/JK, 5 sierpnia 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/2491/08/2020/TMG/JK, 4 września 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/2742/09/2020/TMG/JK, 5 października 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/13078/10/2020/TMG/JK, 4 listopada 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/3433/11/2020/TMG/JK, 3 grudnia 2020 r., znak SRKSA/KWKWII/3740/12/2020/TMG/JK, 7 stycznia 2021 r., znak SRKSA/KWKWII/50/01/2021/TMG-JK.

²⁹⁴ Dz.U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.

²⁹⁵ Znak SRK/KWK M/TOŚ/6/2021 (wysłane w dniu 21 stycznia 2021 r.).

²⁹⁶ Znak SRK/KWK M/TMG/TOŚ/7/2022 (wysłane w dniu 13 stycznia 2022 r.).

²⁹⁷ Znak SRK/CZOK/TMG/766/2023/AF/91 (wysłane w dniu 1 marca 2023 r.).

Wieczorek II i PS Makoszowy) nie zwalnia Spółki z obowiązków nałożonych na nią w rozporządzeniu ws. formy i układu przekazywanych wyników pomiarów.

10. Spółka przekazała organom wydającym pozwolenie wodnoprawne wyniki prowadzonych pomiarów ilości i jakości wód kopalnianych wprowadzanych do wód lub do ziemi dla PG Wieczorek II za 2021 r. i dla pompowni PS Centrum za 2023 r. odpowiednio w dniach: 3 czerwca 2022 r.²⁹⁸ i 31 lipca 2024 r.²⁹⁹, czyli 94 i 152 dni po terminie określonym w art. 304 ust. 1 pkt 1 ustawy pw.

Zgodnie z ww. przepisem podmioty korzystające z usług wodnych są obowiązane do przekazywania wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, w zakresie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym do organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych w terminie do dnia 1 marca każdego roku za rok poprzedni.

Prezes Spółki wyjaśnił, iż (...) *wyniki prowadzonych pomiarów dla pompowni Centrum zostały przekazane wbrew zapisom art. 304 ust. 1 ustawy prawo wodne ze względu na czynnik ludzki - zapomniano wysłać sprawozdania z wyników w prawidłowym terminie.*

(akta kontroli tom I str. 262, tom IV str. 67, 705-720)

11. Analiza porównawcza dokumentów źródłowych³⁰⁰, po uwzględnieniu sprzedaży i ponownego zagospodarowania wód dołowych w jednostce, wykazała, że Spółka przekazując organom wydającym pozwolenie wodnoprawne wyniki pomiarów ilości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi³⁰¹, wykazała nierzetelne dane dotyczące ich sumy, tj.:

- a) za 2020 r. w przypadku PS Dębieńsko³⁰² i PS Śląsk³⁰³ wykazano odpowiednio o 1,8 tys. m³ (0,04%) i 0,46 tys. m³ (0,04%) ścieków więcej niż wg danych wynikających z dokumentów źródłowych;
- b) za 2021 r. w przypadku PS Śląsk³⁰⁴ i PS Centrum³⁰⁵ wykazano odpowiednio o 0,05 tys. m³ (0,09%) i o 0,06 tys. m³ (0,001%) ścieków mniej niż wg danych wynikających z dokumentów źródłowych;
- c) za 2022 r. w przypadku PS Dębieńsko³⁰⁶, PS Pstrowski³⁰⁷ i PS Boże Dary³⁰⁸ wykazano odpowiednio o 96,45 tys. m³ (2,2%), 17,68 tys. m³ (0,2%) ścieków

²⁹⁸ Pismem z dnia 3 czerwca 2022 r., znak SRKSA/KWKWII/2233/06/2022/TG skierowanym do ZZ w Katowicach.

²⁹⁹ Pismem z dnia 30 lipca 2024 r., znak SRK/CZOK/TMG/3281/24/AD skierowanym do ZZ w Gliwicach.

³⁰⁰ Ilość wypompowanych wód dołowych odnotowywano w: 1) raportach z ilości wypompowanej wody dla pompowni Oddziału CZOK, tj. w 2020 r. dla PS Dębieńsko, w 2021 r. dla PS Śląsk, w 2022 r. dla PS Pstrowski, PS Dębieńsko i PS Boże Dary i w 2023 r. dla PS Dębieńsko i PS Boże Dary 2) miesięcznych informacjach z Działu Energomaszynowego w 2021 r. dla PS Centrum. 3) miesięcznych zestawieniach ilości wód dołowych określanych przez hydrogeologa kopalnianego oraz oddział szybowy w 2020 r. dla PS Śląsk.

³⁰¹ Zgodnie z art. 304 ust. 1 ustawy pw.

³⁰² W przekazanych do ZZ w Katowicach i ZZ w Gliwicach pismach z dnia 26 lutego 2021 r. odpowiednio o sygn. SRK/CZOK/TMG/745/2021/PP76 i SRK/CZOK/TMG/744/2021/PP75 wykazano roczną sumę ścieków w ilości 4 428,03 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 4 426,23 tys. m³ wód zasolonych.

³⁰³ W przekazanych do ZZ w Gliwicach pismem z dnia 19 stycznia 2021 r. wynikach pomiarów wykazano roczną sumę ścieków w ilości 1 035,84 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 1 035,38 tys. m³ wód zasolonych.

³⁰⁴ W przekazanych do ZZ w Gliwicach pismem z dnia 28 lutego 2022 r. wynikach pomiarów wykazano roczną sumę ścieków w ilości 52,85 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 52,9 tys. m³ wód zasolonych.

³⁰⁵ W przekazanych do ZZ w Gliwicach pismem z dnia 31 stycznia 2022 r. wynikach pomiarów wykazano roczną sumę ścieków w ilości 4 972,18 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 4 972,24 tys. m³ wód zasolonych.

³⁰⁶ W przekazanych do ZZ w Gliwicach pismem z dnia 27 lutego 2023 r. wynikach pomiarów wykazano roczną sumę ścieków w ilości 4 499,24 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono odpowiednio 4 402,80 tys. m³ wód zasolonych.

³⁰⁷ W przekazanych do ZZ w Gliwicach pismem z dnia 27 lutego 2023 r. wynikach pomiarów wykazano roczną sumę w ilości 7 651,45 tys. m³ ścieków, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono ilość 7 633,77 tys. m³ wód zasolonych.

³⁰⁸ W przekazanych do ZZ w Katowicach pismem z dnia 27 lutego 2023 r. wynikach pomiarów. wykazano roczną sumę ścieków w ilości: 6 564,77 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono odpowiednio 6 567,12 tys. m³ wód zasolonych.

więcej i 2,36 tys. m³ (0,04%) ścieków mniej niż wg danych wynikających z dokumentów źródłowych;

- d) za 2023 r. w przypadku PS Dębieszko³⁰⁹ i PS Boże Dary³¹⁰ wykazano odpowiednio o 1,24 tys. m³ (0,03%) i 0,2 tys. m³ (0,003%) ścieków więcej niż wg danych wynikających z dokumentów źródłowych.

Odnośnie ww. rozbieżności w ilościach ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, Prezes Spółki wyjaśnił, iż w przypadku: PS Dębieszko, PS Pstrowski, PS Boże Dary różnice wynikały z błędnie wprowadzonych danych dot. ilości wód sprzedanych, PS Centrum – omyłkowo podano niewłaściwą wartość w informacji rocznej, natomiast w przypadku PS Śląsk przyczyn błędnych danych nie wyjaśniono.

(akta kontroli tom II str. 629, 634, 639, 644, tom IV str. 561-629, 636-640)

12. Spółka jako podmiot korzystający z usług wodnych nie przekazała do WIOŚ, zgodnie z art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy pw, wyników prowadzonych pomiarów ilości pobieranych wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, tj.:

- a) w terminie 30 dni od dnia zakończenia półrocza, w którym pomiary zostały wykonane – dla 19 pompowni³¹¹ za I półrocze 2020 r., 18 pompowni³¹² za I półrocze 2021 r., pięciu pompowni³¹³ za I półrocze 2022 r. i 17 pompowni³¹⁴ za I półrocze 2023 r.;
- b) w terminie do dnia 31 stycznia roku następującego po roku kalendarzowym, w którym pomiary zostały wykonane – dla sześciu pompowni³¹⁵ za 2020 r., sześciu pompowni³¹⁶ za 2021 r., czterech pompowni³¹⁷ za 2022 r. i 17 pompowni³¹⁸ za 2023 r.

Kierownik Działu Mierniczo-Geologicznego Oddziału SRK CZOK wyjaśniła, że w 2023 r., po licznych kontrolach WIOŚ, Oddział CZOK zaprzestał przekazywania rocznych sprawozdań, ponieważ przysyłanie wyników w okresach rocznych i półrocznych, zgodnie z art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy pw, byłoby powielaniem już przekazywanych wyników. Jak podała ww. Kierownik, wobec twierdzeń kontrolerów WIOŚ, iż ww. przepis stosuje się podczas wykonywania pomiarów ciągłych zarówno ilości jak i jakości ścieków, przyjęto, że w przypadku wykonywania dobowych pomiarów ilości ścieków oraz jakości ścieków raz na miesiąc lub dwa miesiące – jak w pompowniach SRK – zastosowanie mają przepisy art. 304 ust. 1 pkt 1 lit. c, tj. w pozostałych przypadkach – w terminie 30 dni od dnia zakończenia pomiaru.

³⁰⁹ W przekazanych do ZZ w Gliwicach pismem z dnia 29 lutego 2024 r. wynikach pomiarów wykazano roczną sumę ścieków w ilości 4 275 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono odpowiednio 4 274,80 tys. m³ wód zasolonych.

³¹⁰ W przekazanych do ZZ w Katowicach pismem z dnia 29 lutego 2024 r. wynikach pomiarów wykazano roczną sumę ścieków w ilości 6 988,44 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono odpowiednio 6 987,2 tys. m³ wód zasolonych.

³¹¹ 1) PG Saturn, 2) PG Grodziec, 3) PG Katowice, 4) PG Nivka-Modrzejów, 5) PG Kleofas, 6) PG Gliwice, 7) PG Jan Kanty, 8) PS Siemianowice-Bańgów, 9) PS Siemianowice-Chorzów, 10) PS Pstrowski, 11) PS Szombierki, 12) PS Dębieszko, 13) PS Śląsk, 14) PS Boże Dary, 15) PS Makoszowy, 16) PS Myslowice-Wesoła, 17) PG Wieczorek II i 18) PS Centrum.

³¹² 1) PG Saturn, 2) PG Grodziec, 3) PG Katowice, 4) PG Nivka-Modrzejów, 5) PG Kleofas, 6) PG Gliwice, 7) PG Jan Kanty, 8) PS Siemianowice-Bańgów, 9) PS Siemianowice-Chorzów, 10) PS Pstrowski, 11) PS Szombierki, 12) PS Dębieszko, 13) PS Śląsk, 14) PS Boże Dary, 15) PS Makoszowy, 16) PS Myslowice-Wesoła, 17) PG Wieczorek II i 18) PS Centrum.

³¹³ 1) PG Gliwice, 2) PS Makoszowy, 3) PS Myslowice-Wesoła, 4) PG Wieczorek II i 5) PS Centrum.

³¹⁴ 1) PG Saturn, 2) PG Katowice, 3) PG Nivka-Modrzejów, 4) PG Kleofas, 5) PG Gliwice, 6) PG Jan Kanty, 7) PS Siemianowice-Bańgów, 8) PS Siemianowice-Chorzów, 9) PS Pstrowski, 10) PS Szombierki, 11) PS Dębieszko, 12) PS Śląsk, 13) PS Boże Dary, 14) PS Makoszowy, 15) PS Myslowice-Wesoła, 16) PG Wieczorek II i 17) PS Centrum.

³¹⁵ 1) PS Śląsk, 2) PS Boże Dary, 3) PS Makoszowy, 4) PS Myslowice-Wesoła, 5) PG Wieczorek II i 6) PS Centrum.

³¹⁶ 1) PS Śląsk, 2) PS Boże Dary, 3) PS Makoszowy, 4) PS Myslowice-Wesoła, 5) PG Wieczorek II i 6) PS Centrum.

³¹⁷ 1) PS Makoszowy, 2) PS Myslowice-Wesoła, 3) PG Wieczorek II i 4) PS Centrum.

³¹⁸ 1) PG Saturn, 2) PG Katowice, 3) PG Nivka-Modrzejów, 4) PG Kleofas, 5) PG Gliwice, 6) PG Jan Kanty, 7) PS Siemianowice-Bańgów, 8) PS Siemianowice-Chorzów, 9) PS Pstrowski, 10) PS Szombierki, 11) PS Dębieszko, 12) PS Śląsk, 13) PS Boże Dary, 14) PS Makoszowy, 15) PS Myslowice-Wesoła, 16) PG Wieczorek II i 17) PS Centrum.

Kierownik dodała, że: (...) przepisy w tym zakresie są niejednoznaczne. Brak wyszczególnienia czy pomiar ciągły dotyczy ilości czy jakości ścieków, czy zarówno jakości i ilości odprowadzanych ścieków. Ponadto brak w prawie wodnym przejrzystej definicji pomiaru ciągłego również budzi wątpliwości w jego interpretacji. Zdaniem Kierownik, przekazywanie do WIOŚ przez poszczególne Oddziały SRK sprawozdań w różnych terminach wynikało z niejednoznaczności przepisów i ich odmiennej interpretacji, jak również z różnych warunków określonych w pozwoleniach wodnoprawnych. Kończąc, Kierownik stwierdziła, że kontrole WIOŚ w tym zakresie, nie zakwestionowały częstotliwości przekazywania danych.

Prezes Zarządu również wyjaśnił, że: (...) Częstotliwość przekazywania wyników do WIOŚ, w okresie objętym kontrolą NIK, wynikała z niejednoznacznych przepisów i ich różnej interpretacji przez poszczególne Oddziały SRK S.A. Poza tym, od marca 2023 r., na żądanie WIOŚ w Katowicach, Spółka przekazuje dobowe wyniki pomiarów ilości zrzucanych ścieków, za okres od poprzedniego do następnego pomiaru jakości zrzucanych wód kopalnianych. Dodatkowo pismem z dnia 10 marca 2024 r., Oddział CZOK uzupełnił dane o ilości zrzucanych wód kopalnianych, za okres od 1 kwietnia 2022 roku.

Ponadto Prezes zaznaczył, że żadna z wcześniejszych kontroli WIOŚ (przeprowadzona do roku 2022), nie zakwestionowała częstotliwości przekazywania danych i nie żądano przekazywania danych w okresach rocznych i półrocznych, tj. z art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy pw.

(akta kontroli tom I str. 263-264, tom IV str. 24-25, 744)

Zdaniem NIK, prowadzenie przez Spółkę pomiarów ciągłych w zakresie ilości wypompowywanych oraz wprowadzanych wód dołowych do wód lub do ziemi wymaga realizacji obowiązku wynikającego z art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy pw. Zapewnia to organowi Inspekcji Ochrony Środowiska dysponowanie danymi dotyczącymi ilości ścieków wprowadzanych do wód w danym roku, której limit został określony w pozwoleniach wodnoprawnych. W przekazywanych informacjach zgodnie z lit. c ww. przepisu ww. organ otrzymywał wyłącznie dane o ilości ścieków z daty pomiaru, tj. jednej doby.

13. Analiza porównawcza dokumentów źródłowych³¹⁹, po uwzględnieniu sprzedaży wód dołowych wykazała, że Spółka przekazując do WIOŚ wyniki pomiarów ilości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi³²⁰, wykazała nierzetelne dane dotyczące ich sumy, tj. w przypadku:

- a) PS Dębieńsko za 2020 r.³²¹ wykazano o 1,8 tys. m³ ścieków (0,04%) więcej niż wynikało to z danych źródłowych dotyczących ilości odprowadzonych wód z odwodnienia zakładów górniczych;
- b) PS Dębieńsko, PS Pstrowski i PS Boże Dary za 2022 r.³²², wykazano odpowiednio o 96,44 tys. m³ (2,2%), 17,68 tys. m³ (0,2%) i 1 067,34 tys. m³ (16,3%) ścieków więcej niż wynikało to z danych źródłowych dotyczących ilości odprowadzonych wód z odwodnienia zakładów górniczych.

³¹⁹ Raportów z ilości wypompowanej wody dla PS Dębieńsko, PS Pstrowski i PS Boże Dary.

³²⁰ Zgodnie z art. 304 ust. 1 ustawy pw.

³²¹ W przekazanym do WIOŚ w Katowicach piśmie z dnia 29 stycznia 2021 r. o sygn. SRK/CZOK/TMG/336/2021/PP/34 wykazano roczną sumę ścieków w ilości 4 428,03 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 4 426,23 tys. m³ wód zasolonych.

³²² W przekazanych do WIOŚ w Katowicach pismem z dnia 30 stycznia 2023 r. o sygn. SRK/CZOK/TMG/345/23/AF/40 wynikach pomiarów wykazano roczną sumę ścieków w ilości: 4 499,24 tys. m (PS Dębieńsko), 7 651,45 tys. m³ (PS Pstrowski), 7 634,46 tys. m³ (PS Boże Dary) podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono odpowiednio 4 402,80 tys. m³, 7 633,77 tys. m³ i 6 567,12 tys. m³ wód zasolonych.

Odnosnie ww. rozbieżności w ilościach ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, Prezes Spółki wyjaśnił, iż w przypadku: PS Dębieńsko, PS Pstrowski, PS Boże Dary różnice wynikały z błędnie uwzględnionych ilości wody sprzedanej.

(akta kontroli tom II str. 624-629, 635-639, tom V str. 193-223)

14. Spółka w przekazanych do PGW WP (do ZZ w Gliwicach i ZZ w Katowicach) kwartalnych oświadczeniach podmiotu obowiązującego do ponoszenia opłat za usługi wodne, w celu ustalenia wysokości opłaty zmiennej za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, w celu ustalenia wielkości pomocy publicznej przyznawanej Spółce z tytułu zwolnienia z ww. opłat, na podstawie art. 10 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa, wykazywała za lata 2020-2023 błędne dane dotyczące ilości wprowadzanych ścieków do wód lub do ziemi (w m³) oraz błędne dane dotyczące sumy jonów chlorków i siarczanów zawartych w tych wodach (w mg/l). I tak:

- a) Analiza dokumentów źródłowych³²³ dla 19 pompowni SRK, po uwzględnieniu sprzedaży i ponownego zagospodarowania wód dołowych w jednostce wykazała, że w kwartalnych oświadczeniach Spółka przekazała nieprawidłowe dane dot. ilości wprowadzanych ścieków do wód lub do ziemi:
 - za 2020 r. dla: PG Jan Kanty³²⁴, PS Pstrowski³²⁵, PS Szombierki³²⁶, PS Powstańców Śląskich – Bytom I³²⁷ za I kw., PS Centrum za I i II kw.³²⁸, PS Dębieńsko za I i III kw.³²⁹, PG Wieczorek II za I, II, III i IV kw.,

³²³ Ilość wypompowanych wód dołowych odnotowywano w: 1) dobowych raportach z ilości wypompowanej wody dla pompowni Oddziału CZOK, 2) miesięcznych informacjach z Działu Energomaszynowego dla PS Centrum, 3) miesięcznych bilansach wód dołowych sporządzanych przez Oddział dla PG Wieczorek II, 4) miesięcznych zestawieniach ilości wypompowanej wody sporządzanych przez Inspektora ds. Energetycznych dla PS Boże Dary, 5) miesięcznych zestawieniach ilości wód dołowych określanych przez hydrogeologa kopalnianego oraz oddział szybowy dla PS Śląsk, 6) miesięcznych informacjach sporządzanych przez Nadsztygara Urzędów Szybowych i Wyciągowych Oddziału dla PS Mysłowice-Wesoła I.

³²⁴ W oświadczeniu z dnia 20 kwietnia 2020 r. podano ilość ścieków w wysokości 2 765,5 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 2 516,88 tys. m³ wód zasolonych, tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 248,62 tys. m³.

³²⁵ W oświadczeniu z dnia 20 kwietnia 2020 r. podano ilość ścieków w wysokości 1 975,9 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 1 971,71 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 4,19 tys. m³.

³²⁶ W oświadczeniu z dnia 20 kwietnia 2020 r. podano ilość ścieków w wysokości 831,15 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 830,69 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 0,47 tys. m³.

³²⁷ W oświadczeniu z dnia 20 kwietnia 2020 r. podano ilość ścieków w wysokości 335,37 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono ilość 309,914 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 25,56 tys. m³.

³²⁸ W oświadczeniach z dnia 21 kwietnia 2020 r. i 9 lipca 2020 r. podano odpowiednio ilość ścieków w wysokości: 1 225,05 tys. m³ i 1 225,20 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych w tych kwartałach odprowadzono: 1 221,04 tys. m³ i 1 225,16 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków odpowiednio o: 4,02 tys. m³ i 0,4 tys. m³.

³²⁹ W oświadczeniach z dnia 20 kwietnia 2020 r. i 7 października 2020 r. podano odpowiednio ilość ścieków w wysokości: 1 138,86 tys. m³ i 1 125,07 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych w tych kwartałach odprowadzono 1 112,65 tys. m³ i 1 101,97 tys. m³ wód zasolonych i tym samym tj. zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków odpowiednio o: 26,21 tys. m³ i 23,10 tys. m³.

- za 2021 r. dla: PS Centrum³³⁰, PS Śląsk³³¹ i PS Mysłówice-Wesoła³³² za I, II, III i IV kw., PG Wieczorek II za I, II, III kw.³³³ i PS Makoszowy za III kw.³³⁴,
- za 2022 r. dla: PS Makoszowy za I kwartał³³⁵, PS Boże Dary za I, III i IV kw.³³⁶, PS Dębieńsko za III kw.³³⁷ i PS Mysłówice-Wesoła za IV kw.³³⁸,
- za 2023 r. dla: PS Dębieńsko³³⁹ i PS Boże Dary³⁴⁰ za I kw.

Prezes Spółki wyjaśnił, iż różnica w ilości wprowadzanych wód kopalnianych do wód powierzchniowych, w przesyłanych oświadczeniach wynikała w przypadku pompowni: PG Jan Kanty, PS Pstrowski, PS Szombierki, PS Powstańców Śląskich – Bytom I i PS Dębieńsko - z braku pomniejszenia ilości wody wypompowanej o ilość wody sprzedanej, PS Boże Dary - wprowadzonych omyłkowo ilości wody sprzedanej, PS Centrum - przyjętych błędnych ilości.

Dla PS Mysłówice-Wesoła I, PS Śląsk, PG Wieczorek i PS Makoszowy Prezes Spółki nie wyjaśnił przyczyn zaistniałych różnic w ilościach, a jako rzeczywistą ilość odprowadzanych wód kopalnianych do wód powierzchniowych Spółka przyjęła wartość ustaloną na podstawie materiałów jakie zostały przekazane z likwidowanych Oddziałów do CZOK.

³³⁰ W oświadczeniach z dnia 15 kwietnia 2021 r., 12 lipca 2021 r., 18 października 2021 r. i 14 lutego 2022 r. (korekta) podano odpowiednio ilość ścieków w wysokości: 1 222,06 tys. m³, 1 235,64 tys. m³, 1 242,99 tys. m³ i 1 271,48 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych w tych kwartałach odprowadzono: 1 221,65 tys. m³, 1 236,53 tys. m³, 1 247,75 tys. m³ i 1 266,31 tys. m³ wód zasolonych i tym samym w I i IV kw. 2021 r. zawyżono ilość ścieków odpowiednio o: 0,41 tys. m³ i 5,17 tys. m³, w II i III kw. 2021 r. zaniżono rzeczywistą wielkość odprowadzonych ścieków odpowiednio o: 0,89 tys. m³, 4,76 tys. m³.

³³¹ W oświadczeniach z dnia 13 kwietnia 2021 r., 13 lipca 2021 r., 14 stycznia 2022 r. (łącznie oświadczenie dla III i IV kw.) podano odpowiednio ilość ścieków w wysokości: 29,06 tys. m³, 17,70 tys. m³, 0,0 tys. m³ i 6,09 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych w tych kwartałach odprowadzono: 27,24 tys. m³, 17,26 tys. m³, 1,44 tys. m³ i 6,96 tys. m³ wód zasolonych i tym samym w I i II kw. 2021 r. zawyżono ilość ścieków odpowiednio o: 1,82 tys. m³ i 0,44 tys. m³ a za III i IV kw. 2021 r. zaniżono rzeczywistą wielkość odprowadzonych ścieków odpowiednio o: 1,44 tys. m³ i 0,87 tys. m³.

³³² W oświadczeniach z dnia 20 kwietnia 2021 r., 14 lipca 2021 r., 18 października 2021 r. i 12 stycznia 2022 r. podano odpowiednio ilość ścieków w wysokości: 289,86 tys. m³, 283,77 tys. m³, 256,18 tys. m³ i 273,31 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych w tych kwartałach odprowadzono: 284,67 tys. m³, 278,09 tys. m³, 299,40 tys. m³ i 299,40 tys. m³ wód zasolonych i tym samym w I i II kw. 2021 r. zawyżono ilość ścieków odpowiednio o: 5,18 tys. m³ i 5,67 tys. m³, w III i IV kw. 2021 r. zaniżono rzeczywistą wielkość odprowadzonych ścieków odpowiednio o: 43,23 tys. m³ i 26,10 tys. m³.

³³³ W oświadczeniach z dnia 8 kwietnia 2021 r., 22 lutego 2022 r. i 9 lutego 2022 r. (korekty) podano odpowiednio ilość ścieków w wysokości: 492,86 tys. m³, 529,91 tys. m³ i 535,91 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych w tych kwartałach odprowadzono: 653,24 tys. m³, 692,07 tys. m³ i 699,85 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zaniżono wielkość odprowadzonych ścieków odpowiednio o: 160,38 tys. m³, 162,16 tys. m³ i 163,94 tys. m³.

³³⁴ W oświadczeniu z dnia 18 października 2021 r. podano ilość ścieków w wysokości 299,88 tys. m³ ścieków, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 299,80 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 0,08 tys. m³.

³³⁵ W oświadczeniu z dnia 15 kwietnia 2022 r. podano ilość ścieków w wysokości 299,78 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 291,52 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 8,27 tys. m³.

³³⁶ W oświadczeniach z dnia 30 stycznia 2023 r. (korekta), 6 października 2022 r. i 11 stycznia 2023 r. podano odpowiednio ilość ścieków w wysokości: 1 528,04 tys. m³, 1 726,64 tys. m³ i 1 661,33 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych w tych kwartałach odprowadzono: 1 529,21 tys. m³, 1 726,59 tys. m³ i 1 662,56 tys. m³ wód zasolonych, i tym samym w III kw. 2023 r. zawyżono ilość ścieków odpowiednio o: 0,05 tys. m³, a w I i IV kw. 2023 r. zaniżono rzeczywistą wielkość odpowiednio o: 1,17 tys. m³ i 1,23 tys. m³.

³³⁷ W oświadczeniu z dnia 6 października 2022 r. podano ilość ścieków w wysokości: 1 140,72 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 1 138,74 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 1,98 tys. m³.

³³⁸ W oświadczeniu z dnia 10 stycznia 2023 r. podano ilość ścieków w wysokości 303,56 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 290,45 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 13,11 tys. m³.

³³⁹ W oświadczeniu z dnia 13 kwietnia 2023 r. podano ilość ścieków w wysokości: 1 087,59 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 1 087,37 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 0,21 tys. m³.

³⁴⁰ W oświadczeniu z dnia 13 kwietnia 2023 r. podano ilość ścieków w wysokości 1 659,42 tys. m³, podczas gdy do wód powierzchniowych odprowadzono 1 658,18 tys. m³ wód zasolonych i tym samym zawyżono wielkość odprowadzonych ścieków o 1,24 tys. m³.

b) Analiza danych wyników przeprowadzonych pomiarów jakości ścieków³⁴¹ dla 18 pompowni³⁴² wykazała, że w kwartalnych oświadczeniach Spółka przekazywała nieprawidłowe dane dotyczące sumy jonów chlorków i siarczanów³⁴³:

- za 2020 r. dla: PS Pstrowski za III kw.³⁴⁴, PS Szombierki za III kw.³⁴⁵, PS Boże Dary za III i IV kw.³⁴⁶, PS Mysłowice-Wesoła za II, III i IV kw.³⁴⁷, PG Wieczorek II za II kw.³⁴⁸ i PS Centrum od I do IV kw.³⁴⁹;
- za 2021 r. dla: PS Śląsk za III i IV kw.³⁵⁰, PS Boże Dary za I, II, III i IV kw.³⁵¹, PS Mysłowice-Wesoła za I, II i III kw.³⁵² i PG Wieczorek II za II kw.³⁵³;
- za 2022 r. dla PS Śląsk za II kw.³⁵⁴, PS Dębieńsko za III kw.³⁵⁵, i PS Mysłowice-Wesoła za I, II, III i IV kw.³⁵⁶;
- za 2023 r. dla PS Dębieńsko za IV kw.³⁵⁷ i PG Wieczorek II za III i IV kw.³⁵⁸.

Skutkiem wykazania błędnych danych w ww. kwartalnych oświadczeniach, w zakresie ilości wprowadzonych ścieków do wód lub do ziemi oraz wielkości sumy jonów chlorków i siarczanów w nich zawartych, było zawyżenie wielkości opłat

³⁴¹ Łącznie analizie poddano 477 wyników pomiarów przeprowadzonych w latach 2020-2023.

³⁴² Posiadających pozwolenia wodnoprawne na odwodnienie i odprowadzanie wód kopalnianych, tj. 1) PG Saturn, 2) PG Nivka-Modrzejów, 3) PG Kleofas, 4) PG Gliwice 5) PS Siemianowice-Bańgów, 6) PS Siemianowice-Chorzów, 7) PS Szombierki, 8) PS Dębieńsko, 9) PS Pstrowski, 10) PS Boże Dary, 11) PG Jan Kanty, 12) PS Śląsk, 13) PG Grodziec, 14) PS Powstańców Śląskich – Bytom I, 15) PS Makoszowy, 16) PG Wieczorek II, 17) PS Mysłowice-Wesoła i 18) PS Centrum.

³⁴³ Spółka w oświadczeniach podmiotu obowiązującego do ponoszenia opłat za usługi wodne w celu ustalenia wysokości opłaty zmiennej za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, w Tabeli C podawała jako sumę jonów chlorków i siarczanów średnią wyników pomiarów jakości ścieków dotyczących m.in. zawartości Cl i SO₄ w wodzie zrzutowej przeprowadzonych w danym kwartale.

³⁴⁴ W oświadczeniu z dnia 7 października 2020 r. podano sumę Cl i SO₄ w ilości 4 705 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tym kwartale wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości 4 480 mg/l.

³⁴⁵ W oświadczeniu z dnia 7 października 2020 r. podano sumę Cl i SO₄ w ilości 5 580 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów za ten kwartał wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości 5 880 mg/l.

³⁴⁶ W oświadczeniach z dnia 19 października 2020 r. i 19 stycznia 2021 r. podano odpowiednio sumę Cl i SO₄ w ilości: 843,75 mg/l, i 879,57 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości: 826 mg/l i 931,5 mg/l.

³⁴⁷ W oświadczeniach z dnia 13 lipca 2020 r., 20 stycznia 2021 r. (korekta) i 18 stycznia 2021 r. podano odpowiednio sumę Cl i SO₄ w ilości: 3 241 mg/l, 3038 mg/l i 2 2703 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości: 3 318 mg/l, 2 890,5 mg/l i 2 857,5 mg/l.

³⁴⁸ W oświadczeniu z dnia 7 lipca 2020 r. podano sumę Cl i SO₄ w ilości 5 133,2 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tym kwartale wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości 4 704 mg/l.

³⁴⁹ W oświadczeniach z dnia 21 kwietnia 2020 r., 9 lipca 2020 r., 18 stycznia 2021 r. (korekta) i 18 stycznia 2021 r. podano odpowiednio sumę Cl i SO₄ w ilości: 5 750,96 mg/l, 5 845,51 mg/l, 6 028,9 mg/l i 4 277,34 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości: 4 712 mg/l, 4 946 mg/l, 3 468 mg/l i 3 423,5 mg/l.

³⁵⁰ W oświadczeniu z dnia 14 stycznia 2022 r. podano za III i IV kwartał 2021 r. odpowiednio sumę Cl i SO₄ w ilości: 0 mg/l, i 11 488 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości: 407 mg/l i 6 584,5 mg/l.

³⁵¹ W oświadczeniach z dnia 20 kwietnia 2021 r., 14 lipca 2021 r., 18 października 2021 r. i 14 stycznia 2022 r. podano odpowiednio sumę Cl i SO₄ w ilości: 934,05 mg/l, 911,17 mg/l, 772,97 mg/l i 940,26 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości: 925 mg/l, 914 mg/l, 805,5 mg/l i 959 mg/l.

³⁵² W oświadczeniach z dnia 20 kwietnia 2021 r., 14 lipca 2021 r. i 18 października 2021 r. podano odpowiednio sumę Cl i SO₄ w ilości: 3 812 mg/l, 3 472 mg/l i 3 882 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości: 4 068 mg/l, 3 432,5 mg/l, i 3 607 mg/l.

³⁵³ W oświadczeniu z dnia 22 lutego 2022 r. (korekta) podano sumę Cl i SO₄ w ilości 5 143,30 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów za ten kwartał wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości 5 911 mg/l.

³⁵⁴ W oświadczeniu z dnia 11 lipca 2022 r. podano sumę Cl i SO₄ w ilości 7 900 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości 7 640 mg/l.

³⁵⁵ W oświadczeniu z dnia 6 października 2022 r. podano sumę Cl i SO₄ w ilości 6 870 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tym kwartale wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości 6 837 mg/l.

³⁵⁶ W oświadczeniach z dnia: 22 kwietnia 2022 r., 12 lipca 2022 r., 10 października 2020 r. i 10 stycznia 2023 r. podano odpowiednio sumę Cl i SO₄ w ilości: 3 812 mg/l, 2 726 mg/l, 2 221 mg/l i 3 175 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości: 2 670 mg/l, 2 800 mg/l, 3 075 mg/l i 3 250 mg/l.

³⁵⁷ W oświadczeniu z dnia 30 stycznia 2024 r. podano sumę Cl i SO₄ w ilości 6 700 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tym kwartale wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości 6 047 mg/l.

³⁵⁸ W oświadczeniach z dnia 18 października 2023 r. i 18 stycznia 2024 r. podano odpowiednio sumę Cl i SO₄ w ilości: 3 516 mg/l, i 4 768 mg/l, podczas gdy średnia wyników pomiarów w tych kwartałach wykazała sumę Cl i SO₄ w ilości: 3 200 mg/l i 4 750 mg/l.

zmiennych naliczanych przez ZZ w Gliwicach i ZZ w Katowicach i tym samym zawyżenie pomocy publicznej dla Spółki łącznie o 303 503,0 zł za 2020 r., 9 898,0 zł za 2022 r. i 39 087,0 zł za 2023 r., co stanowiło, odpowiednio 7,1%, 0,3% i 1,1% udzielonej pomocy publicznej za ww. lata oraz zaniżenie tych opłat i tym samym pomocy publicznej za 2021 r. łącznie o 128 917,0 zł, co stanowiło 5,1% udzielonej pomocy publicznej w ww. roku.

Prezes Spółki wyjaśnił, iż w przypadku pompowni: Pstrowski, Szombierki, Dębieńsko, Śląsk i Wieczorek II błędne wartości w oświadczeniach podano omyłkowo. Odnosnie do pompowni Centrum (...) zamiast sumy chlorków i siarczanów błędnie wprowadzono dane w postaci ładunku soli, natomiast w przypadku pompowni Boże Dary i Mysłowice-Wesoła do obliczania zawartości sumy chlorków i siarczanów w wodzie kopalnianej i ściekach w latach, w których te pompownie nie należały jeszcze do Oddziału CZOK (...) zastosowano metodykę polegającą na obliczaniu sumy chlorków i siarczanów na podstawie średniej ważonej ze wszystkich analiz wykonanych w roku. W miesiącach, w których nie były wykonywane analizy, przyjęto sumę chlorków i siarczanów z poprzedniego miesiąca, aż do momentu wykonania kolejnych analiz. Średnia ważona, przy stałym dopływie wód do kopalni, jest równa średniej arytmetycznej. Przy zmiennym dopływie średnia ważona i arytmetyczna są różne. Według literatury średnia ważona daje podobne wartości do średniej arytmetycznej. W przepisach prawnych brak szczegółowych wytycznych, w jaki sposób należy obliczać i podawać dane do sprawozdań. Taki sposób obliczania utrzymano do czasu włączenia tych pompowni do struktur Oddziału CZOK.

(akta kontroli tom I str. 253-256, 266-523, tom II str. 623-644, tom IV str. 67-68)

Zdaniem NIK, skoro przyjęta metodyka obliczania średniej wartości sumy jonów chlorków i siarczanów na podstawie średniej arytmetycznej wyników pomiarów przeprowadzonych w danym kwartale stosowana była w przeważającej części pompowni należących do SRK, bez względu czy wchodziły one w struktury Oddziału CZOK czy nie, to po przejęciu przez Spółkę pompowni Boże Dary i Mysłowice-Wesoła metodyka obliczania tych wartości powinna być ujednolicona dla wszystkich jej pompowni. Tym bardziej, iż od momentu włączenia ww. pompowni do struktury Oddziału CZOK przyjęto sposób obliczania średniej sumy jonów chlorków i siarczanów jak we wszystkich pozostałych pompowniach, tj. na podstawie średniej arytmetycznej z pomiarów wykonanych w danym kwartale.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka przestrzegała limitów określonych w pozwoleniach wodnoprawnych dotyczących ilości zrzucanych ścieków, bowiem na 19 pompowni wchodzących w jej skład, tylko dwie pompownie (PG Saturn i PG Grodziec) w jednym roku (2021 r. - na cztery lata objęte kontrolą) przekroczyły dopuszczalne ilości zrzutu ścieków na rok odpowiednio o 0,25% i 7,0%.

W zakresie przestrzegania określonych w pozwoleniach wodnoprawnych limitów stężeń chlorków i siarczanów, tylko w przypadku jednej pompowni (PS Centrum) przekroczono dozwolone wartości. Wyniki pomiarów jakościowych wód zrzucanych w okresie od stycznia 2020 r. do października 2021 r. dla ww. pompowni wykazały dziewięć przekroczeń limitów stężeń chlorków i cztery przekroczenia dot. limitów stężeń siarczanów.

Wystąpiły również przypadki niezachowania wymaganej częstotliwości w przeprowadzaniu analiz jakości wód z odwadniania niektórych zakładów górniczych (PS Śląsk, PS Boże Dary i PS Mysłowice-Wesoła I) oraz przypadki poboru próbek tych wód w nieregularnych odstępach czasu (PS Dębieńsko, PS Śląsk, PG Wieczorek II i PS Centrum), tj. niezgodnie z § 5 ust. 7 rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

W celu łagodzenia skutków negatywnych oddziaływań na środowisko wodne Spółka w przypadku jednej pompowni (PS Centrum) - dla której określono takie obowiązki w pozwoleniu wodnoprawnym, realizowała je, zmniejszając ilość pompowanej wody w wyniku podniesienia poziomu odwadniania oraz wykorzystując część wód do własnych celów technologicznych.

W okresie objętym kontrolą, Spółka monitorowała stan techniczny urządzeń wodnych w czasie ich użytkowania, poddając ich kontrolom co najmniej raz w roku i raz na 5 lat, za wyjątkiem pięciu urządzeń należących do czterech pompowni – PS Śląsk i PS Mysłowice Wesoła I (w latach 2020-2022), PS Centrum (w latach 2020-2023) i PS Boże Dary (w 2022 r.). Wystąpiły również przypadki braku dokonania wpisów po przeprowadzonych kontrolach jednorocznych (w przypadku urządzeń wodnych czterech pompowni) i kontrolach pięcioletnich (w przypadku urządzeń trzech pompowni), a także nieprzewodzenia KOB dla dwóch urządzeń wodnych w PS Centrum (w latach 2020-2023) i PS Mysłowice-Wesoła (w latach 2020-2022). Pracownicy Oddziału CZOK nie dokonali również rzetelnego rozpoznania potrzeb w zakresie konieczności przeprowadzenia okresowych kontroli stanu technicznego urządzeń i instalacji odwadniania.

Zadania określone w 26 pozwoleniach wodnoprawnych na 27 wydanych dla SRK, związanych z właściwym utrzymaniem cieków naturalnych oraz działań służących poprawie stanu zasobów ryb lub uczestniczenia w kosztach zarybiania wód powierzchniowych Spółka wykonywała rzetelnie, za wyjątkiem braku informowania PGW WP NW w Gliwicach o wykonaniu prac utrzymaniowych w przypadku trzech z czterech pompowni do tego zobowiązanych.

Spółka jako podmiot korzystający z usług wodnych, na podstawie art. 304 ust. 1 pkt ustawy pw, przekazywała terminowo do organów właściwych do wydania pozwoleń wodnoprawnych, przeprowadzone wyniki pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód w zakresie określonym w tych pozwoleniach dla 17 pompowni z 19 posiadających taki obowiązek. W przypadku dwóch pompowni ww. informacje przekazała z opóźnieniem, a w przypadku siedmiu pompowni informacje w ww. zakresie przekazała w formie i układzie niezgodnym z określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia ws. formy i układu przekazywanych wyników i pomiarów. Ponadto, w przypadku informacji dotyczących pięciu pompowni Spółka przekazała organom wydającym pozwolenie wodnoprawne nierzetelne dane dotyczące sumy ilości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, zaniżając ich wartości od 0,001% do 0,09% bądź zawyżając od 0,003% do 2,2% w stosunku do prawidłowych danych.

Spółka nie wypełniała prawidłowo obowiązku przekazywania do WIOŚ półrocznych i rocznych wyników pomiarów ilościowych i jakościowych zrzucanych wód, na podstawie art. 304 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy pw, tj. nie przekazała w terminie 30 dni od dnia zakończenia półrocza, w którym pomiary zostały wykonane dla 19 pompowni za I półrocze 2020 r., 18 pompowni za I półrocze 2021 r., pięciu pompowni za 2022 r. i 17 pompowni za 2023 r. Natomiast informacji rocznych w terminie do dnia 31 stycznia roku następującego po roku kalendarzowym, w którym pomiary zostały wykonane Spółka nie przekazała dla sześciu pompowni za lata 2020-2021, czterech pompowni za 2022 r. i 17 pompowni za 2023 r. Ponadto w czterech rocznych informacjach dla trzech pompowni przekazanych WIOŚ (jednej za 2020 r. i trzech za 2022 r.) SRK wykazała nierzetelne dane, zawyżając ich wartości od 0,04% do 16,3% w stosunku do danych prawidłowych.

Nieprawidłowości stwierdzono również w zakresie przekazywanych PGW WP danych dotyczących ilości wprowadzanych ścieków do wód lub do ziemi oraz danych dotyczących sumy jonów chlorków i siarczanów zawartych w tych wodach, w kwartalnych oświadczeniach podmiotu obowiązującego do ponoszenia opłat za usługi wodne, w celu ustalenia wielkości pomocy publicznej przyznawanej Spółce

z tytułu zwolnienia z tych opłat, na podstawie art. 10 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa. Skutkiem wykazania błędnych danych w ww. oświadczeniach było zawyżenie naliczonych opłat zmiennych za usługi wodne i tym samym wielkości pomocy publicznej dla Spółki łącznie o kwotę 303 503,0 zł za 2020 r., 9 898,0 zł za 2022 r. i 39 087,0 zł za 2023 r. oraz zaniżenie tych opłat i tym samym pomocy publicznej za 2021 r. w łącznej kwocie 128 917,0 zł.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na potrzebę:

Uwagi

1. Prawidłowego ujmowania danych dotyczących ilości oraz jakości ścieków odprowadzonych do wód z odwadniania zakładów górniczych w sprawozdaniach OS-3 oraz G.09-10.
2. Rzetelnego rozpoznawania potrzeb w zakresie wymaganych kontroli okresowych stanu technicznego obiektów budowlanych (urządzeń wodnych) w celu oszczędnego wydatkowania środków na ich przeprowadzanie.
3. Bieżącego prowadzenia KOB w odniesieniu do wszystkich obiektów budowlanych, w tym dokonywanie wymaganych wpisów o przeprowadzanych okresowych kontrolach stanu technicznego urządzeń wodnych.
4. Wywiązywania się z obowiązków informacyjnych określonych w pozwoleniach wodnoprawnych w zakresie wykonywanych prac utrzymaniowych.
5. Terminowego przekazywania do organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych, rzetelnych danych dotyczących pomiarów ilości i jakości wód kopalnianych wprowadzanych do wód lub do ziemi w wymaganej formie i układzie.
6. Przekazywania do WIOŚ informacji półrocznych i rocznych dotyczących wyników prowadzonych pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi.
7. Przekazywania PGW WP prawidłowych danych o ilości wód kopalnianych wprowadzanych do wód powierzchniowych oraz o sumie jonów chlorków i siarczanów zawartych w tych wodach, w celu ustalenia wielkości pomocy publicznej przyznawanej Spółce z tytułu zwolnienia z opłat za usługi wodne.

oraz wnosi o:

Wnioski

1. Wystąpienie do organu wydającego pozwolenia wodnoprawne o przejęcie praw i obowiązków wynikających z pozwolenia na odwodnienie KWK „Pokój”.
2. Zapewnienie zgodności wykonywania usług wodnych w zakresie limitów stężeń chlorków i siarczanów oraz ilości wprowadzanych wód z obowiązującymi Spółkę pozwoleniami wodnoprawnymi.
3. Pobieranie próbek wód z odwadniania zakładów górniczych w celu analizy ich jakości z wymaganą częstotliwością oraz w regularnych odstępach czasu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 14 stycznia 2025 r.

Kontroler

Monika Bukowiec

Gł. specjalista kontroli państwowej

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**